

ВЛАДА

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ / ИЗДАЊЕ
СЛОБОДНИХ НОВИНАРА
ДИРЕКТОР: Даница
Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК: Богољуб Пејчић

УРЕДНИЦИ:
Стево Батић, Илија
Давидовић, Љиљана
Јорговановић — Булатовић.

СТАЛНИ САРАДНИЦИ:

Миленко Вучетић,
Славница Лазић, Сандра
Петрушић, Благоица
Стојановић, Александар
Чотрић, Александар
Цветковић, Војкан Ристић,
Никола Бурзан, Владан
Василијевић, Ђорђе
Вукоје (фото), Милица
Лучић Чавић, Златко
Чобовић, Ејуб Штитковац,
Љиљана Шоп, Нада
Мијатовић, Ружица
Раинтовић-Јовић, Бранка
Поламенац, Градимица
Катић, Сандра Скоко
(Лондон), Мира
Трајковић (Париз),
Бранка Митровић, Донка
Михаиловић, Миша
Бркић.

ГРАФИЧКИ УРЕДНИК:
Раде Марковић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Нада Бошковић, Драгица
Бутарски

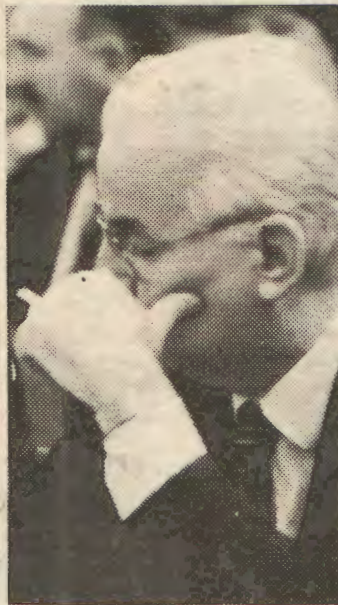
АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Бранкова 13-15, I улаз, VI
спрат, 11000 Београд
ТЕЛЕФОН: 011/620-891,
628-242 (секретаријат),
625-937 (редакција)
ТЕЛЕФАКС: 624-598
ЖИРО РАЧУН:
60801-603-0-27562 СДК
Стари Град
РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ
НЕ ВРАЋАЈУ

ШТАМПА: ДП „Борба“,
Косовска 26, Београд

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике
Србије бр. 413-01 221/91-01
од 15. фебруара 1991.
одређена је стапа пореза од
3%

ЊИМА ГАСОВОД, НАМА ГАСОВИ

Стр. 12-16

КОНТИНУИТЕТ ЗОРАНА
СОКОЛОВИЋА

СВЕ МОЈЕ ЗАСЛУГЕ

Стр. 18-19

ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ:

ЈА БИХ ШТО МАЊУ
СРБИЈУ!

Стр. 6-7

СКУПШТИНА

ДАМЕ БИРАЈУ!

Стр. 20-30

СРБИ ВАН СЕБЕ

ДУШЕК ЗА РУЧАК

Стр. 42-43

„СРПСКА РЕЧ“
РАЗГОВАРА СА

ЗВОНИМИРОМ МАРКОВИЋЕМ

СОЉОМ ЛИХТ

ДЕЈАНОМ ДИМОВОМ

МИКОМ ВЛЛОВИЋЕМ

РЕЗЕРВАТ НЕУРОТИЧАРА

Америчка формула о двојној муслиманско-хрватској федерацији уз отшкринута врата српској страни, подсећа на хируршки захват над клинички мртвим организмом коме недостају руке, ноге, па и глава и сада све то треба оживети, под условом да не промрда неки нови Франкенштајн. Вашингтон се латио посла са непредвидљивим исходом који може да користи миру али и да породи чудовиште као најаву још бруталнијег обрачуна закрвљених народа на бившем југословенском простору.

План о стварању велике Хрватске преко конфедералног односа са муслиманско-хрватском федерацијом и исто такав план о великој Србији, припајањем Републике Српске, можда чак и картографски тумачи тајне договоре Милошевића и Туђмана. Проблем је међутим у томе што је у међувремену присутно премного крви а иза тога остало превише врелих цеви и усијаних глава, да би ови планови заживели по мери својих креатора.

Опет, уколико Србија и Хрватска не растргну Босну, ако резултати њиховог ратовања буду поништени без икаквих територијалних добитака или знатно умањени од очекиваних, следи већ најављено питање; чему толике жртве, толико разарања а могао би се поставити и захтев да се бар неки од челника ратне политике појаве и пред судом за ратне злочине.

Отуда и хитре најаве црногорског политичког естаблишмента о могућој интеграцији источне Херцеговине са Црном Гором, јер је претешко питање зашто велика Србија и велика Хрватска, када се зна да су Црногорци, процентуално броју становника, више страдали у овом рату и од једних и других. Ради мира у сопственој кући и евентуално грађанског самопропитивања о залудности жртвовања, припрема се одговор о великој Црној Гори и враћању Старе херцеговине у загрљај матици.

С друге стране, и једни и други и трећи постају велики миротворци, уверени да су своје ратне циљеве остварили и да следи етапа убирања плодова, обећавајући својим народима брзи економски опоравак а народ као вечити политички аутсајдер у све то и верује. Улога народа опет је улога статиста у холивудским мегаспектаклима — важних као ефекат, али са становишта утеривања страха безначајна. Онај ко себе сматра жртвом, проглашава се у начелу непогрешивим и присваја себи право апсолутне неодговорности.

Светски медији тврде да је бивши југо-простор прави резерват неуротичара и апсолутно их не чуди контроверзно тумачење женевске Декларације о нормализацији односа између Хрватске и СРЈ, односно, Србије. Јер једна, то јест, хрватска страна не прогушта да потенцира како је поменутом Декларацијом отворен пут да се на мирољубив начин „Крајишки Срби реинтегрирају у хрватско уставни-правни поредак“; друга, односно, српска страна тврди да потписана декларација не подразумева признање Хрватске у авнојевским, сада и међународно признатим границама; крајишки Срби, пак, за себе говоре како једино долази у обзир припајање СРЈ (Србији), уз Мартићев додатак како једва чека да председничку палицу преда Слободану Милошевићу.

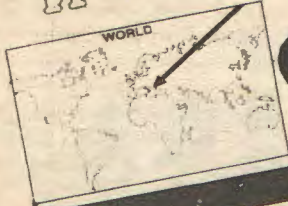
Слободан Милошевић, са своје стране и у име СРЈ и Србије, упућује Книн на Загреб, као да је Мартићева палица усијано железно које треба тутнути у руке Туђману. А ако Крајишници говоре истину, зашто онда одлазе у загребачку руску амбасаду на преговоре са Хрватима? Или можда желе да излуде једино нормалног посредника неуротичних преговарача — Виталија Чуркина, као што су претходно распаметили лорда Карингтона и Сајруса Венса, чији су план прихватили па сада кажу да не важи.

Најтрагичнији резултат свих наших догађања је што свака од сукобљених страна мисли да може свој интерес и бољу позицију да осигура уз помоћ неке силе заштитнице, заборављајући притом да та помоћ увек нешто и кошта. Коју и колику цену ће платити Срби, Хрвати и муслимани, нећемо предуго чекати одговор. Како сада ствари стоје, крај штапа најближи је Србима, славјанољупцима, који Русију проглашавају ослонцем православља. А Русија је увек следила свој интерес и кад је била царска и кад је била совјетска.

ПИШЕ: Богољуб ПЕЈЧИЋ

и то је

СРБИЈА

Пише: Миленко ВУЧЕТИЋ

КАКО СЕ ОД ГЊИДА

1.

Кад воз стигне тамо где има лубеница и грожђа, почиње нова етапа прогреса.

Воз превози лубенице и грожђе, лакше се и лепше живи, више се зарађује, купи се нови воз.

Наш народни геније је, међутим, изражавајући дух и логику простора и доминантних социјалних и политичких слојева свог народа, ту ситуацију и повезаност њених елемената видео друкчије, описујући је стиховима „Три динара лубеница, два динара грозд, моју малу на станици прегазио воз“, дефинишући, као и сви народни генији, додуше на нешто посреднији и „естетизованији“ начин, још једну, не апсолутну али свакако важну, истину о нама.

Заостајање је ређе последица неспособности, а чешће подсвесно или ирационално виђење зла у напредовању.

2.

Велике лаже, иза којих следи велика корист за лажове, по правилу нуде, да би биле привлачније и делотворније, и неке од великих истина.

Лагање је успешно онолико колико лажов, вешто препознавши доминантна расположења жртава и рачунајући на њихову људскост, успева да лажира искреност.

У те релације ваља сместити и све импресије и закључке о радикалном заокрету Слободана Милошевића ка политици мира и националне толеранције, тим пре што се његова целокупна политичка филозофија, од идеологије до екологије, инспирише и исказује у тим релацијама.

Миротвораштво човека који је дуго препремао рат уз помоћ тајне полиције (Сребреница, Братунац), који је, у време када су ратне поглавице с Пала били војни и политички маргинали, једини могао да беспоговорно диктира или одлучно анулира војну стратегију будућег крвопролића (укопавање артиљерије око босанско-херцеговачких градова шест месеци пре првог испаленог метка), који је годинама разбуктавао пожаре мржње и рат-

не пожаре најпрљавијим пропагандним средствима (државна телевизија), који је узимао у заштиту и величао перјанице фашизоидног шовинизма (проглашавање омиљених политичара), који, коначно, припрема и нове резервне фронтове буду ли му затребали (свакојака, а пре свега медијска, подршка за сада малобројним групама српских екстремиста у Македонији чији је реални утицај на тамошње прилике скроман али се вештачки надувава), дакле миротвораштво човека директно одговорног за рат, човека кога су националистичке помаме и ратне авантуре учврстиле и одржале на власти, не обећава ништа добро, а најмање трајан и стабилан мир.

Пре неколико година, Слободан Милошевић је у правом тренутку препознао талас националистичког расположења, изазваног многим реалним разлозима, али уместо да га мудро зауставља, он га је, наслутивши скори крај стаљинистичког социјализма, а тиме и свој крај, мајсторски узјахао и тако се спасао. Ових дана, вођен инстинктима исте врсте, уочавајући долазећи талас националног трежњења и окретања свету, Слободан Милошевић покушава и њега да узјаше.

Материјализован и политички савршено артикулисан траг најновијег лажног и лажираниог заокрета видљив је и у програму нове Владе, у оном готово примитивном националним патосом и ретроградним тумачењима националне прошлости, чиме се младе генерације изолују од светских кретања и вредности, а биће, вероватно, још много таквих политичких „смерница“ и материјала.

Тачно је да су знања о Танаску Рајићу сужена и скучена без знања о Виљему Телу; тачно је да се сложеност усуда Карађорђа и Милоша дубље сагледа уз сложеност усуда Дантона и Робеспјера; тачно је да је поглед с куле Сибињанин Јанка, шири ако се погледа и кроз Хандријанове капије; тачно је да је сјај Николе Пашића пунији уз величину Вудроа Вилсона; тачно је да се Јеротије Пантић не може одвајати од свог потомка Естрагона; тачно је да је Тола Дачић лик над ликовима док се не упозна и Феликс Крул.

Али...

Све су то, без великих резова, без смењивања у реалне оквире глобалне националне државне политике, без европског приступа српском питању а не српског игнорисања европских кретања, без позивања на политички професионалну, моралну па и судску одговорност идеолога рата, ратних хушача и ратних профитера у политичким, економским и медијским центрима моћи, без ломова у институцијама али и у душама људи и без персоналних ломова у београдским, подгоричким, паљанским и книнским врховима, неискреност дата обећања.

Велике истине, попут истина да су нам миротвораштво и национална толеранција наслеђени дана и темељи за нека боља времена, морају се, све у свему, ценити и по ономе ко и нуди и шта понуду прати, како би се избегле замке великих лаже.

3.

Политички добици Слободана Милошевића, односно главни мотиви и разлози због којих је страсно и нераскидивно везан за политику, могли би да се опишу и парафразом Листовог мишљења о Шопеновим добицима од уметности.

„Он је користио уметност“, каже Листов, „још само зато да сам себи пренесе своју традицију“.

4.

Шкрипа трамваја на улицама разрушене Сарајева до краја је демистификовала опсад овог града, показујући и доказујући да вођа крваве дружине с Пала нису никакви ратници и заштитници националних интереса, поготово не „браниоци огњишта“, већ обична цивилизацијска трулеж, чије је пописивање почело у Нирнбергу а завршило се ваљда у Хаг дакле, да су, само и једино, патологијом вођени злочинци.

Сви они су, заиста, како шкрто а више

лојно рече песник Марко Вешовић, обраћајући се магбетологу Николи Кољевићу, „прце мале“ и кољачи на даљину.

Оног часа, наимае, кад су се топови с брда око Сарајева и брдски и шумски људи око њих повукли пред ултиматумом Америке, капитулирајући, додуше, на руском да би код наивних прикрили суштину капитулације, Сарајево је почело да живи нормално, онолико нормално колико је то могуће, без икаквог стварног српског губитка или угрожавања

На суђењу ратним злочинцима у Хагу, на коме би Србија, због себе и свог образа, морала да инсистира, шкрипа трамваја на сарајевским улицама, са свим оним што је показала и значи, имаће, у идентификовању Пала као епицентра злочина, снагу и психолошке и судске чињенице.

5.

Преварена жена, која по сваку цену жели да очува брак зато што јој је брак циљ а не оквир за исказивање сопствених вредности и

рење Српском покрету обнове, Демократској странци Србије и Српској радикалној странци, по логици политичког припадништва и у комбинацији оданости и ината, чинити све у оквиру својих не баш малих могућности да и владине мере и Влада што пре пропадну.

Сви они ће ту Владу — о чијим је појединим министрима, па и о премијеру, с говорнице Народне скупштине изговорено много тешких оптужби за истражне комисије и робије, а да ни једна битнија оптужба није аргу-

ПРАВЕ МАЈМУНИ?

Пала и мрака који се с Пала шири.

На град, испоставља се, гранате нису телете да му разоре тело и душу по диктату неке војничке, националне или патриотске логике; град су разорили, потврђује се, лудило и мржња свега што је габарит и дух новог времена и што гусле смешта у музеј.

Политичка димензија опсадног стања и клања на даљину пројектована је, вероватно, на Дедињу, да би се уништеним градом бранила теза како је тамо заједнички живот немогућ, али то је нека друга врста злочина и није пресудна за паљанску политику.

Прича о Палама је једноставнија прича.

Несрећници којима није успело да у Сарајеву постану неке истинске књижевне, научне, политичке или друштвене чињенице и вредности, којима то нигде, због реалних могућности и шовинизмом затрованих мозгова, не би успело, а који, с комплексима провинцијалаца, успех изједначавају са апсолутном доминацијом, светили су се и осветили Сарајеву из личних разлога, изазивајући планетарну несрећу.

Борци из ровова и с ватрених линија, професионални војници и обични људи, који су још јуче подједнако волели и прасетину и соган-долму, и гибаницу и фурдењачу, и шепетлије и туфахије, и Зору Дремпетић и Зехру Деовић, и Оливера Мандића и Кемала Монтеана, и Цунета Гојковића и Химзу Половину, и Рајка Нога и Абдулаха Сидрана, и Ацу Мићића и Рејхана Демирџића, мучки преварени људи, којима је заједнички живот с онима које данас убијају доноси више духовних и људских димензија него што ће им донети освојене територије с гробовима, недужни су и невини, јер и не знају прави смисао своје борбе.

Српску будућност ће, сасвим сигурно, кад разум надвлада свакојака пијанства, обележити многи успони, биће и падова, валоризоваће се и ревалоризоваће се затамњења и просветљења, али ће опада и гушење Сарајева, као мера докле патолошки ум може да иде, остати вечна срамота и рана српског народа.

остваривање низа других циљева, не жели и не труди се да сазна с ким је и како преварена.

Таква жена изазива сажаљење, а живот јој, и кад тога није потпуно свесна, прође залуд и у патњи.

И народ коме, као српском народу, разне варалице усаде у главу да је „државотворни народ“ и да је држава, ма каква да је, нарочито ако се ствара на теорији крви тла, једини прави и оптимални израз и исказ његових могућности и неприкосновена светиња, има сличну судбину.

6.

На све оно што је израз воље, интереса или ината мањине која се силом и свакојаким триковима прогласи за заступника већине — као што је случај с новом Владом — благонаклоно гледају и типују, посебно у сферама економије, само болесни хазардери и превејани спекуланти.

Социјалистима су, и овога пута, код избора кабинета баћушке Мирка Марјановића, били важни гласови сведени на просту математичку чињеницу, и они су тај проблем решили уз помоћ малих шићарџија и великих полицајаца убачених у опозицију, имајући на уму једино циљ да задрже потпуну контролу над свим линијама живота и да тако и даље, неометано, припремају терен за регенерацију и повратак стаљинистичког социјализма.

Занемарено је, међутим, да странке које су гласале против Владе нису голи број гласова у Народној скупштини. већ да су представници и репрезенти бројчано огромног дела Србије, што је, кад се ствар посматра политички а не математички, и кад се из тог угла мисли о судбини народа и дражве, крајње опасно занемарити.

Сигурно је, наимае, да Српски покрет обнове, Демократска странка Србије и Српска радикална странка не могу, и да хоће, да организују неку нарочито продуктивну опструкцију мерама Владе, али ће ту опструкцију организовати стварно, јер ће бар бирачи који су на децембарским изборима указали пове-

ментовано побијена — доживљавати као наметнуту Владу и нешто туђе.

Има ли ма која државна институција, коју спектабилан број грађана не сматра својом, икаквих изгледа да успешно делује, сем тоталитарним средствима? Пропаст привредне и монетарне реформе је, у оваквим околностима, неизбежна. Фамозни штицунг, који реформи ломи кичму и злослутно најављује нову смртосну спиралу инфлације, појавио се, уосталом, у исто време када се у јавности сазнало какву Владу добијамо, ко ће у њој бити и ко је подржава а ко не, што свакако није случајно. То су питања о којима социјалисти, у задовољству због скупштинске победе на ђавољој клацкалицы голих бројки, не желе да разбијају главу.

Мирније воде, обећане причама о народном јединству и жељама да се клима у Народној скупштини битно мења, сада су много даље него пре месец дана, три месеца или пола године, а свуда око нас су мутни брзаци.

Воља, интереси и инат мањине, претворене триковима, смицалицама и транге-франге трговином на политичкој црној берзи у већину, продужиће, и с овом Владом, агонију и општу нестабилност до размера хаоса, ослањајући се само и искључиво на самовољу.

7.

Сви они који су напустили опозицију да би ушли у социјалистичку Владу, као и они из опозиције који ту Владу отворено или „уздржано“ подржавају, веома брзо ће на својој кожи осетити, ако су уопште способни да било шта осећају, како социјалисти, мајсторски, од гњида праве мајмуне.

8.

Простор који лудаци освоје за себе, а он је код нас, и на ратиштима, и у парламентима, и у медијим, из дана у дан све већи и већи, не може да буде ништа друго до лудница.

ЈА БИХ ШТО МАЊУ СРБИЈУ!

Офанзива српских комуниста је у току. Седма, осма, девета, да ли је и задња? Надам се и миришем Букурешт. Исто овако, као жена нашег председника Републике, и госпођа Елена Чаушеску је била у офанзиви пре почетка краја. И она је била „професор универзитета“ који је заузимао пола ТВ-дневника, као да у земљи других професора нема, нити шта раде; и она је водила светску битку за опстанак идеологије и система у коме све то може, у којем нема других партија и мишљења и у којем све припада Њој и Њему. Мало више Њој. Да не би плакала кад се чешља. Све је то сулудо и невероватно да мора да је близу крај.

Но, они не мисле тако. Нису скинули петокраку нигде у институцијама власти, већ три године немамо химну државе јер, чека се повратак петокраке у Русији и овде. До сада се радило тајно на томе, а сада већ јавно. Захтеви комуниста које у нас испоставља њихов најутицајнији представник, госпођа Мирјана Марковић, супруга Председника државе, су максималистички. Без обзира на резултате избора и на потпуни пораз левих снага. Тражи мораторијум на демократију, странке, другачије мишљење. Да им не сметамо као до сада. А све то као због националног интереса, што значи да демократски процеси шкоде нацији а комунисти су спасоносни лек и терапија. Уз све то, причају и причу о обнови Југославије.

Ја мислим да неће дуго чекати да им са Запада заврну уши и кажу „но, но“. Нема тога више. Ако хоћете комунизам, онда имате и санкције а и дебелу границу са цивилизованим светом коју нећете проћи. Вашингтонски споразум то наговештава. Подела која је њиме направљена није само нова Јалта, како се говори, већ балкански зид и бекство Европе и света од агресора, злочинаца и примитиваца, како нас они доживљавају. Комунисти и нуде тај зид да се ограде и затворе од целог света како би могли овде да раде шта хоће и да владају вечно уз руску подршку, ако успеју да и тамо повампире авети комунизма. На томе раде свакодневно.

До пре годину дана Јељцинови противници долазили су у Београд и били примани код Председника Републике. Данас, Председник шаље своју жену у Москву да Јељцину говори како води ретроградну политику. Примили су је сви Јељцинови противници, па и сам руски патријарх. Откуда она, убеђени комуниста и атеиста, код патријарха?

Па једноставно је. Међу њима нема неке разлике. Православна руска црква се од Петра Великог није променила и све што је ново, прогресивно и долази са Запада, за њу је зло и јерес и не сме ући у Русију. Сећамо се да је руска Црква проклела и анатемисала Петра Вели-

Пише: Даница ДРАШКОВИЋ

ког зато што је увео политичке институције са Запада, устројство војске, судство, земљишне књиге, бродоградњу, начин одевања. Калуђери су се самоспаљивали у знак протеста, а Петар Велики је створио јаку Русију без њихове подршке, и никада му нису опростили што је она створена на западним темељима.

Од те бољке болује данашња руска Црква.

Пострадавши од комунизма сатанске западне идеје, руска Црква је ту идеју прихватила као своју и брани је заједно са руским комунистима. Зато они сада сатанизују Јељцину, а руски свештеници са црвеним комунистичким заставама демонстрирају против Јељцина подржавајући Руцкоја и Хазбулатова. То само може у Русији.

Замислимо сада да супруга Бориса Јељцина дође у Београд, да је приме академици, патријарх и да она у Београду изјави како је политика Слободана Милошевића ретроградна и антицивизацијска. То је, наравно, немислииво; јер је примитиван и невоспитан поступак раван дипломатском скандалу. То могу само сестре Српкиње.

Нама десница остаје да се надамо и да кажемо: „Нећете проћи“. Доћи ће неки нови Девети март који ће вас опет сатерати у мишју рупу и коначно одувати из Србије. Иако се

чини да сте ојачали, то је само привид. Букурешт је близу. Призива се баш таквим бахатим понашањем, игнорисањем народне воље.

Ми чекамо.

ТРИ ПИТАЊА ДУШАНУ МИХАЈЛОВИЋУ

Изабрана је нова комунистичка влада. Није важно шта је опозиција говорила о министима, није важно што су сви они умешани у разне афере и пљачке, од Марјановића до Соколовића. Ни на једну оптужбу нису одговорили, па изгледа да је у овој држави то препорука за високу функцију. Ако хоћеш да будеш министар, посланик СПС-а, директор Телевизије или нешто слично, мораш бити што више послушан, што мање образован и што више корумпиран да би са тобом и тобом лакше владали.

Баш такви су и министри, и мандатар и потпредседници.

Социјалистичка партија — Покрет за СК, вратила је госпођи Марковић и њеној партији „отето и проклето“ гласове и тако су њени љубимци ушли у владу. А да ли је то „отето и проклето“ од народа који је гласао опозицију, видећемо. На крају свега, када је било гласање, 128 гласова ЗА владу је обесмислило тродневну борбу опозиције против владе и комунисти су протрчали почасни круг. Тек тада смо могли схватити сву дубину издаје Душана Михајловића и Нове демократије. Да није било тих 128 него 123 гласа, све би другачије било. И мандатар би био други и другачији, и министри, па и Нова демократија би добила боље министарство од Министарства екологије. Дивно би то било, јер би се комунисти савијали и превијали, разговарали и преговарали и, наравно, нудили и дали много више. Зашто су то урадили, зашто су им дали гласове тако лако и јефтино заиста нема објашњења, осим да су били њихови људи у нашим редовима. Да се разуверим у то, помоћи ће ми господин Михајловић ако одговори на ова три питања:

Прво, шта је радио у Државној безбедности пре доласка на место председника општине Ваљева, али да не каже да су то били послови анализа или у пасошком одељењу, као што говоре сви бивши удбаши.

Друго шта је радио као потпредседник у влади Србије и вођа делегације „Дани Србије у Израелу“ пре четири године, када је убијен један директор Беобанке под још неразјашњеним околностима и када су уговорени сви прљави послови данашње Србије, од Дафимент банке до трговине оружјем?

Треће, којим капиталом је отворио своје приватно предузеће „Лутра“ које се, поред осталог, бави и трговином на велико руским дијамантима преко Израела? Али да не каже да је добио наследство од тетке из Америке.

Знам да су ова питања могла и раније бити прстављена, али оних пет гласова за владу, и не само за владу него за учвршћивање власти која ће појести Србију најозбиљније су осветлила везу која није кидана. Могли смо до сада да сумњамо, сада знамо.

Да издаја не би била баш очигледна, стручњаци из Душковог бившег одељења Државне безбедности су разрадили план улачења Вуковог брата Родољуба у целу игру. То им није било много тешко — бар у Срба брата против брата су они умели окренути и окретали су у задњих 50 година непрестано! Заједнички мутни послови, лична сујета и неостварене амбиције, а и сенка великог брата, олакшавали су им посао. Родољуб је постао политичар. На Студију Б је рекао да је његов и Вуков циљ исти, али да су путеви различити. Драги мој Родољубе, ни циљ ни путеви никада вам неће бити исти. Залутао си ти предалеко.

Посланици Српског покрета обнове су бити сјајни. То је то. Први пут права екипа у опозицији. Уживала сам док су говорили све што мислимо и видели сам будућност. Не може се то угушити никаквом диктатуром ни реставрацијом комунизма. Не могу се ућукати све Сандре, Чотрићи, Росићи, Влаовићи, Јакшићи, Боровићи, Мутавићи и остали. Биће тешко, све теже. Њима, наравно, не нама.

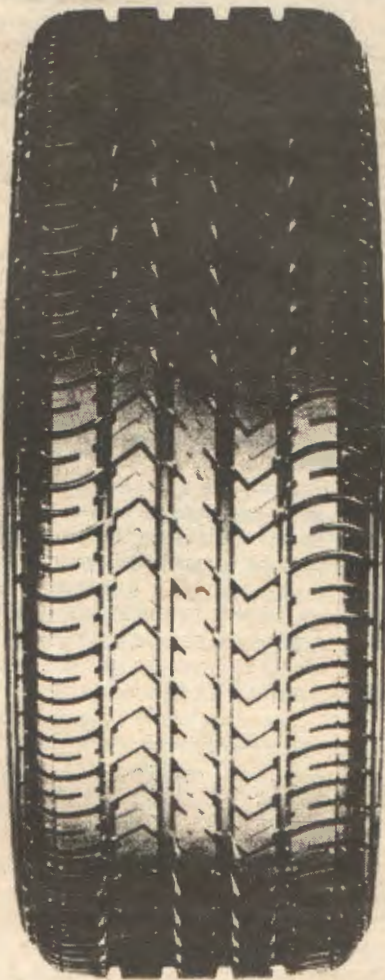
Што се савезних посланика тиче, подсетила бих Ракитића и Кастратовића да сам била у праву. Гласали су за буџет, као што сам и предвидела и гласаће они све што треба, само да остану посланици.

ПАШИЋ, А НИЈЕ ЗАКЛАН, ДАЈЕ ГОЛОВЕ

Професор Слободан Витановић пре неко вече на Студију Б рече како је Никола Пашић 1919. године говорио да Југославију коју смо створили неће разбити ни Хрвати ни Словенци, него пречански Срби, мислећи на Србе преко Дрине. Јер, ако хоћеш да се бавиш политиком, говорио је, мораш целу ноћ држати главу у бунару хладне воде а не као они на врелом угљевљу. Сведоци смо истинитости ових Пашићевих речи. Растирили су је наши пречани вреле главе, Караџић и Милошевић, и то тако темељно да нема тога ко ће је саставити поново. Можда када пречани оду, а на власт у Србији дођу они хладне главе.

Један такав Србин, Предраг Пашић, јуче на утакмици у Сарајеву између Сарајлија и Унпрофораца забио је два гола — не Унпрофору, него пречанима. Какве ли кнедле гутају Милошевић и Караџић када Србин игра за екипу Сарајева а није заклан, како нас они овде већ две године убеђују! Како ће објаснити његове голове онима који верују да је Караџић гађао Сарајево Милошевићевим гранатама да би спасио Србе од геноцида? Можда ће рећи да је издајник, слуга непријатеља и сл. Но, ни то више „не пије воду“ тешко пролази.

Ја Пашићу у Сарајеву шаљем дивљење и захвалност што постоји, што је тамо и што је нада нама овде, заточеницима исте опсаде у Србији, иако лакше. Јер, за сада нема граната. Опстао је у том паклу, дао им два гола и

усрећно навијаче у Србији којих има много. А показао је истовремено да има европејских Срба, али нажалост, само у Сарајеву. Опсадом Сарајева Караџић је убрзао претварање Сарајева у европски град, град светског мишљења, дизајна, понашања. Тај град и људи у њему морају победити, а Срби из тог града су доказ за нашу причу да нисмо сви исти и да нас свет не сме казнити балканским зидом и комунизмом. Зато постоје Пашићи. Ја им се дивим.

ГДЕ СРБИ НАЈБОЉЕ ЖИВЕ?

Синоћ, у Дневнику, прилог о српским земљама. Када се уједине, кажу, биће европска сила. И територијално, и привредно и пољоп-

ривредно. Задовољни уредник Јевђевић и егзалтирани репортер причају народу бајке о бољем будућем животу, само да неко не омете срећу. Као 1945. године, када су причали о једнакости за све, сваком према потребама и сличне глупости. А обичан, неписмени српски сељак, може да им постави само једно питање које руши све њихове теорије и обећања: где данас Срби најбоље живе? И не само данас, него и јуче. У српским земљама, у Србији? Не. У Америци, Француској, Немачкој, Енглеској... Значи, ван Србије и српских земаља. А сељаку не требају земље, него живот. Да ми изборимо и малу Србију, па да у њој живимо као Срби у Америци и Немачкој, на пример. За ту идеју биће више добровољаца него за велику, празну, бедну и гладну Србију. Ја бих што мању, богатију и слободнију од комуниста. Од велике Србије до сада смо имали само рат, беду и глад. Ника је не буде никада више. Ни у идеји, ни у стварности. Верујем да тако мисли већина у Србији и није далеко од стварности покрет за малу и богату Србију.

МОМИРОВО ШИРЕЊЕ

Питам се зашто свет уводи санкције Србији и Србима када рат воде Црногорци. Милошевић, Караџић и Булатовић, сви су из Црне Горе.

Чули смо и најновије освајачке планове Момирове који хоће да присаједини Херцеговину и направи Велику Црну Гору. Није рекао какве користи ће од тога имати Црногорци и која блага има Херцеговина да би жудели за њом. После другог светског рата, у Велимљу, на граници Црне Горе и Херцеговине, тамо где и коза ломи ногу и нигде ничега нема, постављен је славолук на коме је писало: „Живјело рудно богатство Бањана и Велимља на челу са другом Титом“ то „рудно богатство“ пусте камењаре црногорске, Момир жели да повећа присаједињењем херцеговачких камењара. Кажу да планира да код Билеће постави славолук са поруком: „Живјело уједињено рудно богатство Билеће, Велимља и Бањана, на челу са другом Момиром“.

Жеље Црногораца да присаједине Херцеговину нису од јуче. О томе је сањао и Кнез Никола али он није жудео за камењем него за Мостаром и Дубровником. На двору у Цетињу се певало. „Да Мостаром Данил влада (Николин син), а кнез Мирко Дубровником“. То се сањало пре стварања Југославије, а сада када су је Слобо, Радован и Момир разбили, о Дубровнику и Мостару не могу ни да сањају. Дубровник и Мостар данас сањају избегли дубровачки и мостарски Срби, сањају своје куће, суседе, град и проклињу Слоба, Радована и Момира који су их из града истерали. Дабогда их стигле клетве. Уједињени камењари су део народних клетви.

У К Р А Т К О

ЛУДАЦИ

Одборц за представке и жалбе Скупштинe Србије на челу са Велимиром Батом Живојновићем затражио да се ангажује психијатар, који би извршио прелиминарну селекцију наивних тужибаба. Они који не прођу психијатра одмах би били упућени у лудницу, а они који прођу били би остављени на милост и немилост Бати. Одбор за административна и мандатно-имунитетна питања одбио је, међутим, да се изјасни о висини хонорара ангажованог психијатра оспоравајући Батином Одбору да одређује ко је луд а ко није.

КОСОВАРИ

Властимир Јовановић из Села Лапри код Приштине последњи је од неколико десетина Срба са Косова, којима је „Српска реч“ била једина преостала инстанца за жалбу против тамошње, иначе српске бирократије, а због чега их жале чак и комшије Албанци. Неки од њих се, попут Јовановића, већ годинама и деценијама споре са државом и то тако да, кад спорове добијају, добијају их на сопствену финансијску штету и јавну срамоту. Сви мисле да се ради о дипломатској присили да Срби продају оно што имају Албанцима и бесконфликтно се удаље „са лица места“. Тачније, да Срби правосудним методама етнички чисте Косово од Срба. „Српској речи“ је остало само да их подсети на могућност: или да се боре против државе или да оду Батином психијатру. И на чињеницу да је храна у затвору боља него у лудници.

НАУЧНИЦИ

Госпођа Мирјана Марковић, супруга председника Републике и предавач социологије на Природно-математичком факултету, као научник нема никакав углед (не само да јој се научни рад своди на политичке директиве у „Дуги“, писане уз пуцкетање ватре из камина и обојене бледожутом месечином, него се причало и да јој је „докторат, одбрањен у Нишу, написао Дача Марковић“); нема никакву значајну, односно видљиву функцију ни на Универзитету ни у државној номенклатури (тек понеки савет или комисија), а није службено прва ни у својој странци, СК-ПЈ (за то је искоришћен њен дугогодишњи собни колега на факултету др Драгомир Драшковић). Ипак, управо је гђа Марковић позвана од стране председника руске Академије социолошких наука да представља „науку“, управо је њу примио председник Доњег дома Руског парламента, свакако не на разговор о социологији, и управо њу је у време поста примио руски патријарх, свакако не ради ћаскања о проблемима православља. И не само то. Тој посети су државни медији поклонили пажњу једнаку оној која је поклоњена свим

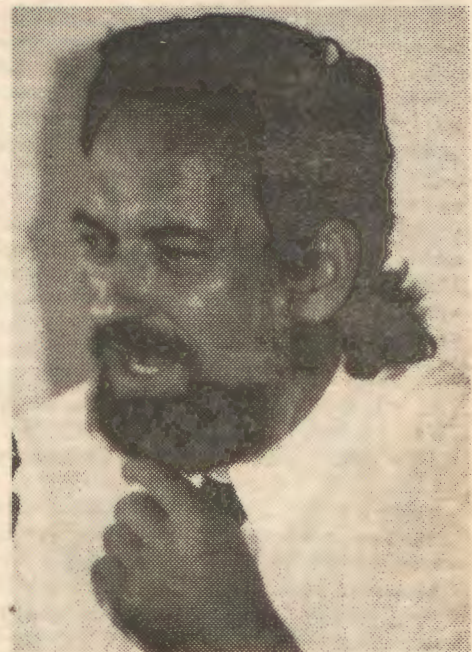
осталим најозбиљнијим унутрашњим проблемима заједно. И још — за то време су у владу изабрана најмање четири мање-више конспиративна члана њене СК-ПЈ, иако је та странка на изборима добила занемарљив број гласова. Нема сумње, дакле, да је у фази реализације научни пројекат о којем ће тек да се чује.

БРАТ

Непосредно након што је извесна Нова демократија одлучила да изађе „испод скута СПО“ и уђе у Марјановићеву владу наводног јединства извршене су и кадровске претумбације у самој „странци“. За нове потпредседнике су изабрани Петар Лазић и Родољуб Драшковић, познатији као брат Вука Драшковића. Одмах је почела медијска лицитација да ли је Родољуб одлучио да се учлани у руководство НД како би експресно постао неки од министара или да би бољеигово Вука поколебао у логичној намери да НД одстрани из ДЕПОС-а. С обзиром да социјалисти не дозвољавају раскидање опозиционих предизборних коалиција, треба сачекати и видети састав следеће српске или, пре, селдеће савезне владе.

БИОРИТАМ

Пошто „Српска реч“ не уважава хороскопе, јер су углавном засновани на чињеници да је Земља равна плоча, више пажње обраћа биоритмовима. А биоритам Слободана Милошевића (читај — наше судбине) каже следеће: своју глобалну ПОЗИТИВНУ кулминацију имаће око 28. марта, а НЕГАТИВНУ око 10. априла. То значи да треба пратити с ким ће се у то време састајати и какве ће ње-

гове одлуке и поруке бити. Иначе, Слоба ће у ФИЗИЧКОМ смислу хендикепан (у минусу) бити између 31. марта и 12. априла, у ИНТЕЛЕКТУАЛНОМ између 6. и 22 априла, а у ЕМОЦИОНАЛНОЈ између 6. и 20. априла.

РАЧУНОВОЋА

Никако да сазнамо да ли Радован Караџић више воли „родну груду“ или математику. Почер је непопустљивим ставом да Срби неће уступити ни педаљ територија на којима су пре рата према катастарским књигама били власници. Радило се о око 72 одсто територије бивше БиХ. Онда је тај „ни један педаљ“ српско власништво свео на 60 посто па чак и на само 49,5 посто БиХ. Када је због неких 2 посто спорних територија све пало у воду, Ка-

раџић је почео да говори о 75 посто територија под својом влашћу, а када су Американци рекли да би могли и да признау РС уколико се одрекне 33 посто од тих 75 посто Караџић је израчунао да би могао да понуди највише 16 посто, што је 12 посто укупне територије бивше БиХ. Колико је то, изражено у главама слободних достојанствених Срба, биће израчунато кад Караџић научи математику.

ЛОГОРИ

Двоје пензионера из Зенице, неслужбене престонице муслиманског дела БиХ, пишу како су преживели Химлеров Дахау, али како је оно што их је снашло у Зеници немогуће упоређивати са било чиме што су доживели у Дахауу. Не могу ни да изађу из тог пакла, јер им је за подмићивање муслиманских стражара и УНПРОФОР-ових мировњака потребно барем 500 ДЕМ. Ово наводимо због чињенице да је у муслиманским и хрватским деловима БиХ те у Републици Хрватској остало између 400 и 600 хиљада Срба, којима Караџић, Мартић и компанија својим пукошколским рачуницама директно раде о глави. Другим речима, чији су ти Срби таоци — Муслимана, Хрвата или Караџића?

МУСЛИМАНИ

Настављена је голгота (премлаћивање, малтретирање, мучење) двадесет петорице Муслимана из Новог Пазара, над којима се истражни поступак води у Краљеву, иако истражни затвор постоји у Н. Пазару. Опуштени су да су припремали оружану побуну и сецесију. Један од оптужених пита се како је могуће припремати оружану побуну пиштољима када су десетине и стотине циви топова и тенкова окренуте према Санџаку и како то да је, на пример, децембра прошле године шеснаест официра ВЈ, и то баш у Новом Пазару, са-

мо симболично кажњено за крупну пљачку војних магацина. У вези с тим Сафет Банџовић пита се да ли је Војислав Шешељ кажњен због јавног признања да је оружје дељено Србима у Срему, на Косову и Санџаку или шта надлежни ВЈ кажу на тврдњу њиховог часописа „Војска“ (бр. 62) да су Муслимани „перјанице наших потурица које су присвојиле у једно тужно време и статус народа“. Укратко, ко и једнима и другима дели оружје, а кажњава само једне?

НЕКРЕТНИНЕ

Предлог да приликом ступања на функцију чланови владе дају изјаву о сопственом имовном стању припадници владајуће странке прихватили су акламацијом, док су опозиционари само резигнирано одмахнули руком, не верујући да СПС-овце и СКПЈ-овце могу онемогућити да и даље грабе колико могу. Симптоматичан је пример Дафине Милановић. Када су, по судској одлуци, извршитељи дошли пред њену кућу да би продајом њене имовине намирили део њених ојаћених штедиша, испоставило се да цела њена имовина може да стане у неколико кофера. Јер, „титулари“ на остатку непокретности и покретности су — њена кћерка, унука, ближи и даљи рођаци и пријатељи. Тако постоји оправдана сумња да СПС-овце ни у случају министара не би занимало како је нечија осамдесетогодишња бака или шестомесечна унука дошла у посед вила, скупоцених аутомобила, уметничких предмета, девизних конта. Или би то за њих значило угрожавања елементарних људских права.

РАЗУМ

После неуспеле екскурзије у оснивању самосталне странке, господин Зоран Хорван се одлучио на ступање у коалицију. За партнера је изабрао господина Милана Младеновића, председника Конзервативне странке. Како је на конференцији за штампу изјавио Хорван, постигнут је договор да се нова политичка организација назове Конзервативна странка разума а спроводиће стари програм Српског покрета обнове, који је у међувремену (по Хорвановом мишљењу) изневерен.

Политичка позорница Србије овим је добила (уз дружине Парошког, Јовића, Аркана, Блажа Перовића) још једну из плејаде најјачих опозиционих ванпарламентарних странака.

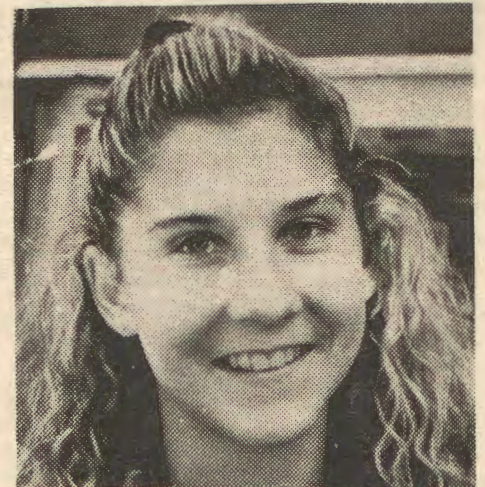

ОТИШЛА

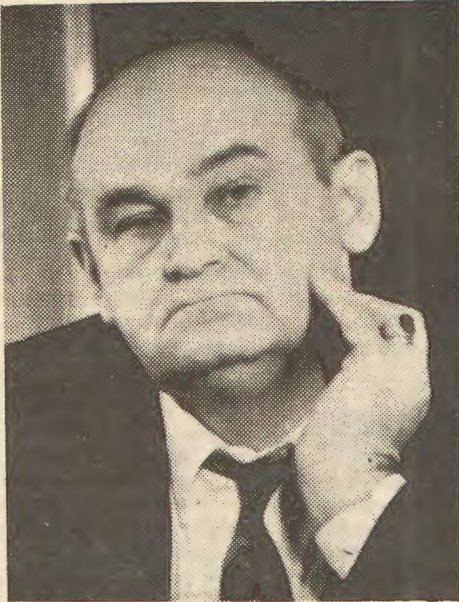
Моника Селеш више није Југословенка. Она и њена мајка постале су амерички држављани, док се брат и отац још увек налазе на листи чекања, саопштено је у штурој агенцијској вест.

Иако је у последњих шест-седам година у својој домовини збирно провела тек неколико месеци наши спортски новинари нису престајали да се диче њеним ставом (врло невесто сугеришући његову политичку димензију) да остане Југословенка.

Штета је што се овако завршило. Када је Моника у питању сасвим је извесно да би министарка Савовић доследно штитила њена људска права, а да би јој и радикали признали персоналну аутономију, под условом да госпођица Селеш не рекламира сувише бучно ту своју привилегију.

ПРОГРЕС

Кад је за председника српске владе именован СК-ПЈ-овац Мирко Марјановић, напомена да је он генерални директор успешно увозно-извозне фирме „Прогрес“ већина људи изгледала је као обичан биографски податак. Подаци о пословању и пословима „Прогреса“ демантовали су, међутим, лаичко уверење да иза Марјановића и његове фирме — стоји држава. Испоставило се управо обрнуто, да Марјановић и „Прогрес“ наравно и слични „Генекс и Инекс“ — стоје иза државе, тачније иза њене финансијско-привредно-бирокарске елите. И само иза ње. Ствар је потврдио и Милан Мартић, председник РСК, изборим Борислава Микелића за мандатара тамошње владе. Занимљиво је да је Микелић такође СК-ПЈ-овац, али је још занимљивије да је заменик генералног директора већ поменутог, овдашњег „Прогреса“, Марјановић избором за премијера није напустио директорско место у „Прогресу“, а вероватно неће ни Микелић. О каквом се то прогресу ради сазнаћемо ускоро.

ЕСТЕТА

Председник Извршног одбора скупштине Београда, мр Небојша Човић, деловао је јако строго када је саопштавао новинарима одлуку градске владе да се са београдских улица напакон уклоне „дивље“ пијачне тезге на којима се препродаје шверцована роба. Говорећи све у том смислу, господин Човић је за уклањање „ругла са улица“ дао широка овлашћења градској комуналној инспекцији. За евентуалну локацију где би се сместила „бувља пијаца“, о чему се у Београду говори деценијама, Човић је предложио Бубањ-поток, петнаестак километара далеко од центра града.

Наравно, свима је јасно да се градски премијер не бави естетиком него политиком. У складу са текућом тоталном централизацијом прихода у граду (а против самосталности пет опозиционих општина), најављена мера — кад већ није нађен законски начин да се то присвоји — онемогућава општинске инспекцијске органе да наплаћивањем таксе за прво уличне продаје полуњавају општински буџет. Челници опозиционих општина нису постојање „шверц-комерца“ сматрали својим идеалом, али, то чак и власт признаје, људи који су се из нужде нашли на улици били су вољни да из своје полулегалне зараде издвоје део и за комуналне потребе. Што град није био у стању да подмири.

А колико је Човићу заиста стало до интереса грађана довољно говори податак о одобравању нових ставки на уплатницама за кирију, као што су „одржавање фасада“, „заједничких просторија“ и тсл. Иако се претходно сагласио да је стандард грађана већ толико угрожен да места даљим поскупљењима услуга у надлежности града нема.

ПРЕТХОДНИЦА

Претходница амбасадe РХ у СРЈ на челу са Звонимиром Марковићем обрела се у Београду и дискретно, из безбедносних разлога, прошетала његовим улицама. Привремено станиште Уреда РХ обезбеђено је по цени од 300 долара дневно у „Хајату“ уместо у још несрећеној вили у Чаковској улици. Занимљиво да до дана данашњег ни „Новости“ ни Грубач ни Балетићка нису ишчаккали ништа из Марковићеве „особне усташоидне повијести“. Али, како је требало узвратити плуску коју је Загреб прилепио Београду поводом именовања Вељка Кнежевића за шефа Бироа СРЈ у Хрватској, Марковић није успео да уручи акредитиве Владиславу Јовановићу, коме је, сасвим случајно, управо у заказано време организована посета Западној Африци. Ипак, обичан живот утро је оптимистичку трасу. Хистерију на београдским местима за дисконте изазива хит загребачке поп-групе „Е. Т. банд“ — „Тек је 12 сати“, баш као Бајага недавно у Љубљани. Чак је и комерцијално-народначка ТВ Палма одступила од своје шеме и ову песницу прогласила за свој хит.

ИЗБЕГЛИЦЕ

Немачка је за неколико месеци пролонгирала протеривање грађана СРЈ који тамо бораве без регуларних права. Тиме је не само признала грешке у сопственој логици него и уважила аргументе из СРЈ. Испоставило се, наиме, да су већина предвиђених за транспорт или Албанци (чиме би се појачала „војна способност“ Албанаца али и битно сузила њена инострана материјална основа) или потенцијални регурути-дезертери (чиме би се у Србији направила нова судска гужва али и, могуће, појачала српска војна сила), или класичне избеглице (чиме би се међународно

признато неповољно хуманитарно стање у СРЈ захваљујући Немачкој још више погоршало). Кључни разлог је, међутим, ликовање југословенских званичника да тај чин значи признавање бесконфликтности и стабилног политичко-економског стања у СРЈ, јер у противном, према важећим међународним правилима, протеривање избеглица у нестабилна подручја представља морално неприхватљив и законски недопустив акт. То само значи да ће грађани СРЈ до даљег остати у Немачкој ипак не заслугом СРЈ него због „страха“ Немачке пред сопственом и међународном јавношћу.

КАДА ЋЕ СВИ СРБИ ОПЕТ У ЈЕДНУ ДРЖАВУ

ПОСЛЕ ИЛИ КАСНИЈЕ

Ако је тачно да се историја понавља, Срби, који су иначе већ били у једној држави — СФР Југославији, поново би могли да буду формално и званично на окупу. Овога пута, међутим, делимично: не сви Срби из бивше Југославије и не на толикој територији колику је покривала та друга Југославија. У том потенцијалном национално државном реперсажу учествовали би, уз Србију и Црну Гору, Срби из Хрватске и из Босне и Херцеговине. Изостају Срби из Македоније, који су, бар како ствари тренутно стоје, ван ове потенцијалне „интеграционе комбинације“, с обзиром да је Бивша Југословенска Република Македонија међународно призната, а Срби у БЈРМ лојлни грађани-те државе. Простор те нове творевине могла би да формирају подручја садашње СР Југославије и Републике Српске Крајине и Републике Српске.

Остају, дакле, „само“ питања: да ли, зашто, како и када? Одговори на прва два су политички, на треће — правни, а на последње — хипотетички. Основна је овде граница између политичког и правног, јер представља гаранцију легалитета.

ПОЛИТИЧКИ ВОЛУНТАРИЗАМ

Начин на који је створена СРЈ са аспекта Републике Србије као федералне јединице, а кроз призму политичког и правног у том послу, упозорава баш на неопходност легалитета, како се слични пропусти убудуће никако не би догађали. Остављајући по страни историјски интерес, националну сродност и, уопште, целисходност уједињења Србије и Црне Горе у СРЈ као политичку димензију интеграције, средином те 1992. године, када је и основана нова држава, српским Уставом прописани правни услови **није поштован**. Народ се у Црној Гори изјаснио на референдуму о уједињењу са Србијом у нову државу док грађанима у Србији власт то није омогућила. Њихова воља и жеља су, једноставно, **антиципиране!** Режим је претпоставио (!?) да сви Срби то хоће, заобилазећи свесно члан 2. Устава Србије, који истиче да сувереност припада свим грађанима Републике Србије, коју поред осталог, остварују референдумом. А баш примену овог облика испитивања народне воље захтева тако значајан корак какав је **намера формирања** нове државе.

Драстичан пример политичког волунтаризма ове врсте, истина је покушај, био је званичан предлог **СРПСКОГ** председника Милошевића грчком премијеру Мицотакису, у јуну 1992. године (тек неки месец пошто је формирана СРЈ) да се Република Грчка и СР ЈУГОСЛАВИЈА удруже у конфедеративну заједницу!

Ето, због таквих случајева неопходно је строго разграничити политичко опредељење када је реч о евентуалном уједињењу СРЈ, РСК и РС и правну процедуру да се то учини **LEGE ARTIS**. Без претпостављене воље, правних празнина и мањкавости процедуралних грешака.

Ствар су сами Срби толико замрсли да је ни Самаран не може одмрсити

Пише: **Златко ЧОБОВИЋ**

Питање које би се претходно могло поставити је да ли СРЈ, РСК и РС имају међународно прописане државне атрибуте, односно да ли су признате државе. Тренутно, свака од њих има дефинисану територију, становништво, СРЈ сигурно, а РСК и РС релативно стабилну државну организацију способну да уђе у међународне односе и обезбеди извршавање међународних обавеза, али ниједна није међународно призната. У таквој ситуацији, или би ове три државе могле да се уједине па потом да пледирају на признање међународне заједнице, или пак да свака појединачно најпре извојује међународну, верификацију да би се потом ишло на евентуално уједињење. Овај редослед умногоме зависи и од међународне политичке ситуације, односа снага и расположења.

ПРЕЖИВЉАВАЊЕ КАО ПРЕДУСЛОВ

Ни актуелни међусобни односи између СРЈ, РСК и РС нису много мање замршени. Штавише, чини се да се дефинишу различито на два фронта — званичном и незваничном — и то од прилике до прилике. Чињеница је да Република Српска Крајина и Република Српска званично признају СР Југославију као матицу. Али је, такође, чињеница и да Скупштине СРЈ и Србије ниједним званичним актом нису признали ове две земље. Де факто, међутим, јесу. Незванично, административно политички саобраћај између три државе тече несметано. Чак у неким сегментима и приликама готово као да је већ реч о јединственој држави! На пример, код довођења полицајаца из Крајина у МУП Србије или обучавања крајинских кандидата за полицијске снаге у Србији. Пру пружању војне помоћи. Па код директног мешања српског режима у избор председника Републике Српске Крајине, политичким притисцима, али и посредно, постепеним инфилтрирањем у медијски простор под фирмом пословно техничке сарадње. Најзад и преко новца.

Од 1. марта у РСК званично је изведена реконструкција монетарног система. Нови динар постао је званично средство плаћања у РСК, одлуком Скупштине РСК. Ко је са југословенске стране, како, на основу чега и зашто дао одобрење за продају 20 милиона тзв. супер динара РСК и за коју противвредност, није до данас објављено. Осим тврдње новог

гувернера Народне банке др Аврамовића да „то није, штетан потез за монетарни систем и економски план оздрављења југословенске привреде“.

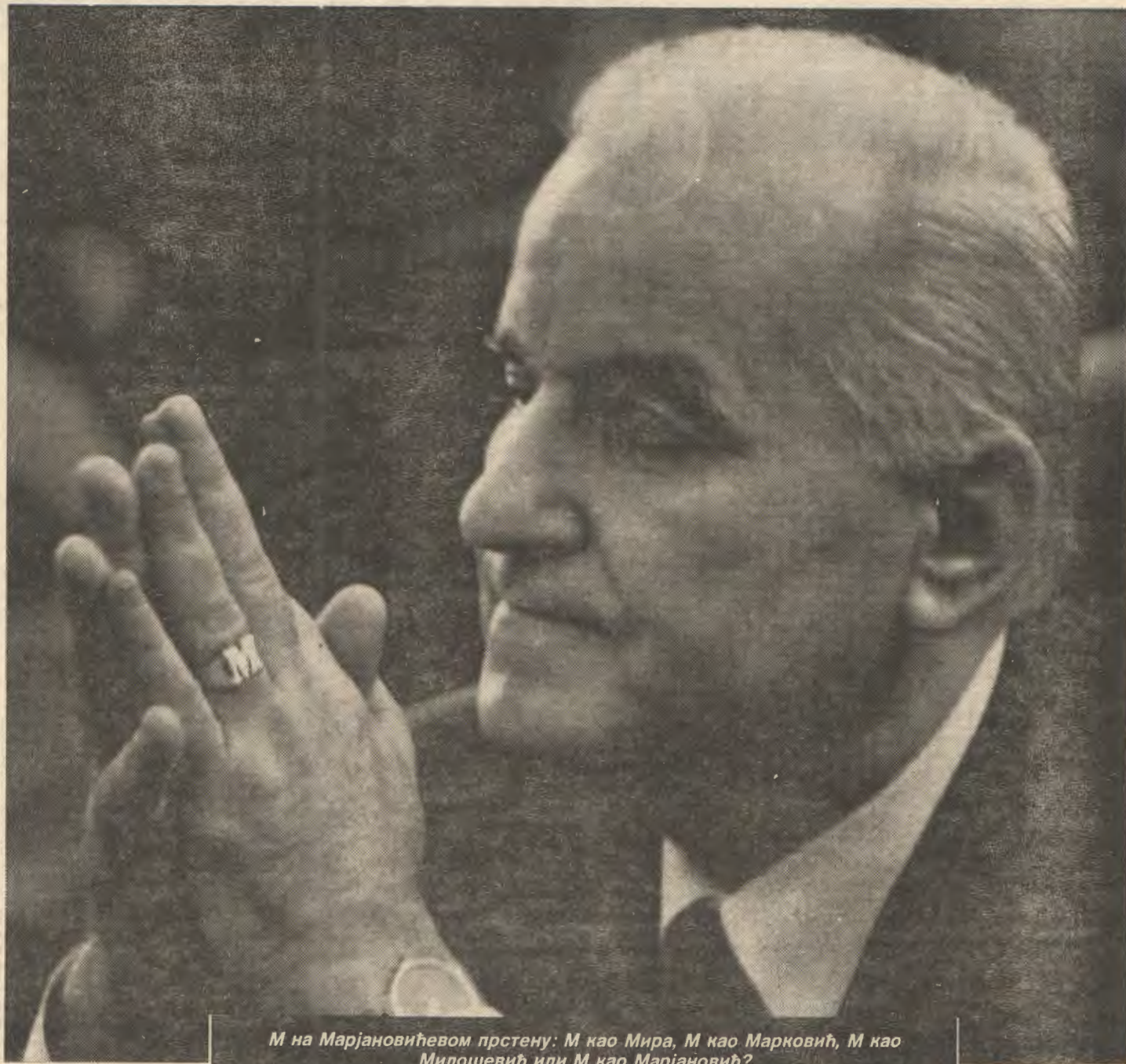
Ако у СР Југославији превлада политички став да је национални, па преко тога и економски интерес „тројно уједињење“, демократски би било ставити га на проверу организованим референдумом. У Србији, по републичком Уставу, референдум расписује Скупштина (члан 73). Она, уз то, уређује међународни положај и односе Србије са другим државама (члан 72).

Тако бисмо о теми „сви Срби у једној држави“ добили релевантне одговоре на два политичка питања: да ли и зашто. Резултат тог изјашњавања у Србији, уз исход плебисцита у Црној Гори, били би и кључни аргументи Скупштини СРЈ за доношење одлуке. Савезна скупштина одлучује по члану 77. Устава о пријему других држава у СРЈ као република чланица. На тај начин био би дат и одговор о задатој теми на правно питање — како. Остаје једино неизвесно када би све то могло да се догоди, ако би били испуњени сви споменути политички и правни услови, а најпре децидирано и јавно изражена воља Срба из све три државе да живе заједно.

Да ли док у БиХ траје рат, а посебно као контра тек склопљеној федерацији Хрвата и Муслимана на овом простору и конфедеративној вези ове најновије творевине са Републиком Хрватском? Да ли док је СРЈ под санкцијама? Или када и ако сва ова питања буду решена? Одговори се своде на прогнозу, а оне су, када је о политици на овом простору реч, незахвалне. Исто као што је неизвесно како ће се босански Срби понашати у новонасталој ситуацији, односно да ли ће се и о каквим уступцима договорити представници Книна и Загреба. Једино је, чини се, извесно, да ће међународна изолација СР Југославије потрајати до 1996. године. Јасно је то од пре неколико месеци под кровом здања Генералне скупштине Уједињених нација и свакако уз знање и аминовање ове организације, најавио је то Хуан Антонио Самаран, први човек Међународног олимпијског комитета, али су званичници то овде пречули. Намерно или не, свеједно. Лепо је и јасно рекао да ће „Југословени на Олимпијади 1996. у САД учествовати као на претходним Играма — без заставе, грба и химне и у појединачним спортовима“, као и да „неће бити проблема око добијања америчких виза“. Бићемо, према томе, још под санкцијама, а говори се да ће њихово укидање почети баш од спорта! Ко, дакле, преживи, што је и основна претпоставка, имаће и прилику да се уједињује под паролом „сви Срби у једној држави“.

БИРАЊЕ „ВЛАДЕ НАРОДНОГ ЈЕДИНСТВА“

А КАД ДАМЕ БИРАЈУ:

М на Марјановићевом прстену: М као Мира, М као Марковић, М као Милошевић или М као Марјановић?

ЊИМА ГАСОВОД,

Осамом председнику владе већ је доста речено. Он сам на Скупштини није успео да увери 107 посланика да је оно што је рекао пут ка прогресу. Најчешће речи које је **Мирко Марјановић** помињао у свом уводном излагању биле су „политика здравог новца“ и „чврст и стабилан динар“. Кажемо — уводном излагању, јер програм није представио. Није ни морао: њега је већ зацртао његов претходник Никола Шаиновић, а прсте су у њега умешали Аврам (још није послушао супругу и отишао) и, како каже Весна Пешић — лично Слободан Милошевић.

Марјановић је, дакле, казао да основне задатке у доласку позитивних промена види кроз политику мира, одлучно спровођење програма реконструкције монетарног система, стратегију економског опоравка земље и снажну афирмацију дејства правне државе и демократске владавине. То, по њему, нема алтернативу, а враћање здравом динару, уравнотежењу буџетских прихода и финансијској дисциплини биће само почетни кораци у покушају да се стабилизује привреда и покреће раст производње, запосленост и животни стандард. Његова влада ће, додао је још, иако свесна свих ограничења која су наметнута санкцијама, бити посебно активна на подстицању извозне оријентације привреде. Наравно, приоритет у активностима владе имаће и убудуће безбедност и имовинска сигурност грађана, те одлучност и у сузбијању криминала свих врста, као и у елиминисању ратног профитерства. Закључио је, наравно, да је његова влада — влада народног јединства и још додао да ће и даље бити отворена за све странке.

Каквог ли чуда, у такву владу нису хтели да уђу ни СПО, ни ДСС, ни радикали, ни ГСС, ни демократе, ни ДЗВМ... Оптужили су мандатара, а сада премијера, како је пред њих разбацао пун кофер фраза и понудио владу „братства и јединства социјалиста и комуниста“. Јер, у њој се поред социјалиста налази највише чланова СКПЈ који након последњих избора у парламент нису могли ни да привере.

„ВЛАДА ОПАСНИХ НАМЕРА“

Чуло се тако да на власт опет долази петокрака, да се о никаквом јединству не може говорити када у влади нема представника најјачих опозиционих странака, да су се демократе и Нова демократија јефтино продале, да се расправља о Марјановићевој влади а да претходно Шаиновићев кабинет није поднео рачун, да ће изабрани чиновници и

Ланци тврде да је ово влада која је до сада изазвала највише смећа. Упућени тврде да ће ускоро то бити смех до суза.

Пише: **Бранка МИТРОВИЋ**

директори бринути о себи а не о народу; да је овај својеврсни народни фронт заправо утаничила другарица Марковић која ни супругу није допустила да у владу убаци још којег свог кандидата; да је и Марјановић само пион у рукама великог моћника, да је...

Марјановић је, чуло се даље, водио лошу кадровску политику и у свом предузећу „Прогрес“ и у „Твику“ где је раније радио, па зашто би онда влада била изузетак? А садашњег председника владе цинкарили су — нико други до запослени у „Прогресу“ који су, између осталог, навели како је сарађивао са „Агрокомерцом“ пре избијања афере непокривених меница, али и да је заслужен што је комбинат из Зенице, остао српским фирмама уочи рата дужан грдне милионе долара. **Жарко Мораћ** је зато рекао да неће дати свој глас за владу, јер не види гаранцију да ће народо бити боље, а **Драгољуб Половић** је позвао посланике да „спрече ову владу опасних намера“!

Много одређенији био је **Александар Чотрић**. Он је посланике и грађанство покушао да увери у то да се на сцени заправо наша влада комунистичко-мафијашког јединства, а због чега је од председавајућег **Драгана Томића** зарадио опомену. Потоњи је иначе ћутао када су још неки говорници детаљно излагали како је господин Марјановић успео да уништи неколико српских фирми правећи сумњиве послове у невреме. Можда се и сам питао шта је то Марјановић својевремено тезгарио са Бранком Микулићем и казинским Бабом. Можда му је и позлило када је чуо како је премијер ишао у Нигерију да продаје „томос“ моторе у неколико наврата и како ниједан није успео да утопи. Можда се и питао од чега његов другар болује, а да то он не зна. Јер, неко је донео чак и новински чланак (у питању је ваљда лист „Политика“) у којем лепо пише да је својевремено из Швајцарске на његово име „Прогрес“ наручио лекове у вредности од 50.000 долара...

У Марјановићеву одбрану, а тако и треба, стао је уз **Милорада Вучелића** и **Душан Мат-**

ковић. „Дозвољавам да се рад „Прогреса“ критикује, али онекујем да му се ода признање за све оно што је ова фирма учинила у последњих годину ипо када је Србија било најтеже. „Прогрес“ је успео, каже Душко да у условима санкција обезбеди довољне количине гаса. А састав његовог кабинета, за Матковића, човека који је постао чувен по томе што је са Ушћа терао родитеље на Теразије да ратују са својом децом, гарантује пун успех у свим будућим пословима.

Владан Батић мора да је седео на ушима док је говорио Матковић. Он је, наиме, казао да посланицима треба доставити досијее свих министара и видети да ли уједно имају и криминалне досијее да се не би догодило да Србија открије још неког Саву Влајковића када буде касно. **Марко Павловић** је додао да број од тридесет министара са и без портфела и њихових потпредседника, по замисли Марјановића ваљда треба да делује гламурозно, али да тако нешто може да засени само-простоту. Он је подсетио да је Србија до 1918. године имала највише седам-осам министара, закључујући да је Марјановић крајње неваљао јер од осиромашеног народа тражи да сада издржава огромну државну машинерију.

Александра Јанковић се закачила за то што је директор „Прогреса“ рекао да ће у његовој влади седети једанаест министара који нису чланови ниједне партије, или су чланови различитих партија од СПС. Пропустио је да каже, рекла је госпођа Јанковић, да те партије нису битно различите јер се ради о члановима Савеза комуниста — Покрета за Југославију, а њима припадају и сам мандатар и будући министри **Андре Милосављевић**, **Лепосава Милићевић** и **Драган Костић**.

ПОТРАГА ЗА КОМУНИСТИМА

То је и потакло присутне новинаре да се растрче по ходницима и покушају да сазнају колико је заправо број комуниста у новој влади, а колико их је у индиректној вези са овом странком. Неки су се досетили, па су чак звали председништво СК-ПЈ, али њима је речено да ова странка нема ниједног члана у републичкој влади. Неко је ипак двојицу пронашао на смедеревској листи уочи избора, а чак су и сами посланици СПС-а после признали да их има четворо“, што формално учлањених, што интимно везаних за браћу комунисте“. Они нешто причљивији рекли су и ово: када се код социјалиста приводио крају списак могућих кандидата за министре, да се састанак неочекивано продужио на више од петнаест

НАМА ГАСОВИ!

сати! Чланови Главног одбора су имали проблема са такозваним „анти-ескапелотовим крилом“ које се противило директном уласку комуниста у владу.

О овоме, наравно, Мирко Марјановић није хтео да говори, а управо због тога **Игор Мировић** (СРС) је закључио да текст који је прочитао на почетку заседања више личи на један неуспели петогодишњи план из времена централних комитета и народних фронтова, него на програм који ће дићи Србију на ноге.

Остаје упамћене и речи **Драгослава Аксентијевића** (СПО) који је потврдио да друг Мирко неће добити његов глас и због свега овога што је речено; али и због естетских разлога. Њему се, наиме, Чаплинова сцена са глобусом из филма „Велики диктатор“ много више допала! Много је машовитија од Миркове верзије, закључио је Аксентијевић.

Штошта се још о лику и делу мандатара и о „његовом“ избору чланова владе могло чути у три дана, које је трајало скупштинско заседање. А уколико вас је заболоо стомак од количине безобразлука која се слила низ говорницу, а немате лекова, најбоље би било да одмах сазнате коме можете да се обратите за помоћ. Нова министарка здравља, др **Лепосава Милићевић** (званично на листи СПС) ће морати да нађе мало времена за вас. Није познато додуше, констатовали су опет неки пакосници, шта је госпођу препоручило за министарску фотељу. Зна се да је једно време, отишавши из Београда, била директор локалне болнице у Пожаревцу (прва веза), а званично се тврди да је руководила са више здравствених установа по Србији. У „Борби“, пак, пише да она лично води рачуна о здрављу другарице Марковић (друга веза). Све то, наравно, не значи да ћете и ви одмах добити неке лекове. По избору за министарку, госпођа Милићевић је признала да врло добро зна шта је (не)чека, али с обзиром на љубазност коју је том приликом испољила претпостављамо да ће вас преко везе упутити макар код неке пророчице типа Миља Ву-

јановић која ће вас, за почетак, обавестити да ће вам бити боље оног тренутка када, рецимо, Америка и Европа оду низ ветар.

ГЛАВНИ ПОЛИЦАЈАЦ НА МЕТИ

Важно је само да пре тога не паднете шака **Соколовићевим** момцима. Онда вам збиља нема више помоћи. То, што би рекао Минимакс, не кажем ја (што је сигурно, сигурно је); већ (недавно уписан на Полицијску академију) **Славољуб Филиповић** (СПО), који је новопеченом министру бруцошу по имену Зоран посветио цело своје излагање. Чак је тврдио да човек свој посао не уме да обавља, у чему се, наравно, грдно преварио. Поменути Зоран, презимена Соколовић, да не зна шта ради не би седео у фотељи министра полиције у претходном мандату, а коју гласовима у прошлом парламенту није ни добио! Тада је зарадио 124 гласа, али је председник скупштине, игноришући гласање и стенограм који је све то потврђивао, сместио Соколовића на праву столицу. И да не зна шта ради давно би са те столице, ко’ опарен, скочио.

Несрећни Филиповић је очекивао да први српски полицајац поднесе оставку само зато што су четворица његових батинаша на смрт пребила ретардираног младића Рома, да би признао нешто што се врло брзо испоставило да није урадио! Филиповић је сањао Соколовићеву смену и зато што му је Језда одјездио, а што му се, како је рекао, Дафина смеје и поручује: „Вратићу вам паре, тако ми министра полиције, правде и целе владе!“

Филиповић је министра полиције питао зашто га прозивају по новинама и траже да објасни какву он то има фирму која се бави продајом обојених метала. Чак је позвао Соколовића да одустане од кандидатуре због пораста криминала, убистава, пребивања и хапшења недужних. Навео је и случај складиштења 20.000 ручних бомби у Тополи, шверц „мерцедеса“ у Јагодићи о којем Соколовић ћути, као што ћути и о крађи коју је „Прогрес“ Мирка Марјановића обавио у Баточини. По његовим речима, ондашња трикотажа „скраћена“

је за 300.000 марака. Марјановић је из Баточине узео робу, однео је у Русију, а за њу назад није послао ни једног једино динара!

Ништа бољи од Филиповића није био ни Милисав Петковић (ДС). Дрзнуо се да од Соколовића тражи да коначно открије судбину људи који се ожимају по возовима. Рекао је да долази из лозничког краја и да је њему познато да је у овом месту, које се налази близу границе са Републиком Српском, извршено бар двадесетак отмица. Рекао је и да их врше углавном полицајци из РС и РСК, али да им свесрдно у том послу помаже Соколовићева полиција. Додао је како има податке за једног човека који је десет година држављанин Србије и који је уредно пријављен у једном одсеку, а који је присиљно одведен у једну школу у Дервенти. Тамо је после седам дана обуке(!) натеран да потпише изјаву да добровољно одлази на фронт.

Да господин Соколовић не зна да ради, овако нешто сигурно не би урадио или прећутао.

КРАЋА КОНТИНУИТЕТА

Бисер свакако представља и избор **Радована Панкова** за министра за везе са Србима ван Србије. Овај наставник из Товаришева је испливао на политичку сцену захваљујући „јогурт револуцији“ и пријатељству са Михаљом Кертесом. Потом је аванзовао у руководиоца Срба који су дизали устанак у Славонији, Барањи и Западном Срему, где је, како су рекли неки посланици, „остваривао значајне послове“. Успео је међусобно да посвађа локалне житеље натурајући им комунисте и увлачећи припаднике службе безбедности у њихове редове. Награђен је тако што му је допуштено да без икакве помисли о кажњавању, а камоли самог кажњавања, препродајући оружје у свој џеп стави повећу количину новца. Шта више, након тога му је дозвољено да стане у ред оних који су бранили лик и дело **Милана Мартића** уочи избора овог полицајца за председника Крајине. И оданде, кажу по-

ЧОВЕК У ФУТРОЛИ

Скица за портрет: др Слободан Унковић, министар за науку и технологију

За Слободана Унковића, кога најдуже и најбоље познајем, тврдим следеће: Прво, у струци је површан, једностран, повољив за практични решењима, која су, пре свега у његовом личном интересу, припада оној групи туристичких стручњака која је Југословенској развојној политици наметнула један једностран концепт, који, у односу на друге туристичке земље, даје слабе резултате. Друго, он је школски пример каријеристе. То се лако може уочити у његовом удварачком понашању приликом јавних иступања; у његовој врло израженој тежњи да стално буде присутан у средствима јавног информисања (на телевизији се појавио за годину дана његовог мандата као ректор Београдског универзитета, више пута него сви ректори и у току читавог свог мандата, од када постоји телевизија у Београду); као каријериста препознаје се и по великој похлепи за јавним функцијама. У овом тренутку он је: ректор Београдског универзитета, редовни професор на Економском факултету у Београду и у истуреним одељењима тог факултета, члан Председништва ГК ССРН Београда (а предложен је и за члана ГК СК Београда, али је на изборима изгубио), делегат је у Друштвено-политичком већу Скупштине СР Србије, члан одбора за образовање тог Већа и члан свих међуресорских тела у СР Србији за питање развоја, председник је Комисије ЦК СК Србије за идејни рад у образовању и науци, члан је Председништва Туристичког савеза Београда, члан је Савезног комитета за туризам, председник је Одбора туристичког савеза Југославије за научни рад, ангажован је као стални истраживач за потребе Туристичког савеза Југославије на тржишту Енглеске, члан је неких издавачких савета у средствима јавног информисања, а изабран је и за кандидата СР Србије за члана Председништва СФРЈ. Треће, Слободан Унковић је склон подстицању других, а и личном ангажовању у манипулацијама у политичком животу усмерених на томе да се његови лични интереси наметну као друштвени. У томе се нарочито истакао у друштвеној акцији око рационализације високог и вишег школства у Србији. О томе сам написао детаљну информацију коју сам пре две године упутио многим органима и функционерима, а међу њима, и Слободану Милошевићу.

(Из рукописа књиге др Драгомира Бјелице)

сланици, стижу вести о „љубави“ коју је посе-
јао међу Книђанима и — шире.

Но, ви сте за сада у Србији, па ове приче и
не би требало нарочито да вас узбуђују. Прет-
постављамо да ће вам, пошто је нова влада
свемогућа, након њеног избора прво пасти
на памет да се добро наједете, постили сте
годинама, па немојте претерати у оптереће-
њу пробавног тракта. Да тако заиста и буде
побринуће се нови министар пољопривреде
који се Марјановићу препоручио реченицом:
„Нема стабилне државе“, без јаке пољопривреде“.
Ивко Ђоновић, генерални дирек-
тор „Такова“, узео је ове речи заправо из уста
Соколовића; који је то исто тврдио и пока-
зао на примеру полиције, али се мандатару
ова „крађа“ допала јер јасно показује да је
реч о — континуитету. Чује се, иначе, да овај
шездесетогодишњак тек сада, у тим својим
годинама, али и у ситуацији која нас окружује
(да не помињемо стално санкције), намерава
да Србији и свету испоручи 100.000 тона
здраве хране, а све то кроз акцију која би се
звала: мале тајне великих мајстора кухиње!

Здрава храна, наравно, мора да има везе
са екологијом, а овај ресор у новој влади во-
диће господин **Јордан Алексић**, социолог по
струци и уједно високи функционер Нове де-
мократије. Шапчани га памте као вредног
младог истраживача, а они нешто старији као
активисту „Зелене акције“, групе која је пла-
нирала да заузме(!) и преуреди ратно острво.

Како му то није успело, отишао је за секретара
кабинета **Милана Панића**. Чланови
Српског покрета обнове га највише памте по
томе што се чврсто противио уласку Нове де-
мократије у ДЕПОС. То му се обило о главу,
па је завршио у министарској фотели.

Култура и информисање

Колаборација са социјалистима, видимо,
обила се о главу и **Слободану Радуловићу** и
Радоју Ђукићу из Демократске странке. Уз
опаску да треба мењати систем, засели су у
министарску фотелу, заборављајући при том
и да напусте кормило својих предузећа,
„Центромаркета“ и „Трикотаже Ђукић“. У њи-
хове и у своје цепове морају да врате паре
које су уложили током кампање демократа
уочи последњих избора. Чак је и њихов доју-
черашњи партијски друг **Захарије Трнавче-
вић**, назвавши их побегуљама, тражио да за-
мрзну деловање у својим фирмама, али то
њима очито не пада на памет.

А шта ће **Ратомиру Вицу**, ударнику чувене
историјске Осме седнице, пасти на памет —
грађани Србије тек ће видети. Први човек ТВ
Бастиље до доласка Милорада Вучелића, та-
кође министар за информисање у српској
влади у време када је учрваван пут за одваја-
ње од Југославије, господин Вицо је нови-
нарима у Скупштини на питање шта ће радити
и како тумачи речи премијера да управо „ин-
формисању припада део заслуга за свест да
су сви на свету против Срба и да Србима ни-
ко не треба“, те да „није тачно да Срби могу
живети сами као економски, политички и кул-
турни Робинзони“ (бар не уколико желе да
буду успешни и срећни) кратко одговорио:
„Много ме питате!“ Уместо њега, за реч се
јавио **Радоолав Радојевић** (СПО) који је
Марјановићу чак одао и признање. Рекао је

МОКРА СКУПШТИНА

У предизборном дуелу са послаником СПО-а **Бобаном Филповићем**, друг **Бица Будимировић** је „попио“ нокаут. Преживљена траума се реактивирала последњег дана заседања у Скупштини, када је Бица, услед неконтролисаног смешка, попустио и ме-
хур.

После општег смеха, одржан је састанак посланичког клуба СПС-а, где је атмос-
фера била знатно озбиљнија.

Из кругова блиских СПС-у сазнајемо да је постављено питање даље морално-по-
литичке подобности друге Бице, с обзиром на његов јавни „мокри наступ“. По неким ту-
мачењима, Бица је први посланик СПС-а који се јавно попишао на нову Владу!

Удружење књижевних критичара је, у процедуру пријема нових чланова, уврсти-
ло и захтев посланика **Николића**. Своје интересовање за приступ овом удружењу бив-
ши гробар **Николић** је образложио позивајући се на филм „Друштво мртвих песника“ и
чињеницу да Устав Републике Србије дозвољава да се професионалци осим физичког,
баве и друштвеним укупном.

Друг **Мирко Марјановић** је јавно признао како је „време за прогрес и промене“.
Ову тезу је потврдио ношењем савршено дизајнираног ручног сата, од целих 25.000 до-
лара. Шушка се да су г. **Крстић** и г. **Цветковић** добили места у Влади као телесна стра-
жа за обезбеђивање овог часовника, драге успомене на пријатељство са другом **Бреж-
њевом-млађим**.

Млади посланик Нове демократије **Иво-Лола Јокановић** консултовао се око пи-
сања своје скупштинске расправе са младом посланицом СПС-а, **Наташом Гађешом**.
Прозлазећи поред овог младог пара један господин из СПО-а примети: „Види **Иво Лоле** и
Гађице!“

Хумантарна организација „СПОНА“ упутила је посланичкој групи СПС-а 3 пакета
„Памперс“, пелена. Уз пакете, предвиђене су и бесплатне услуге мајстора који би адап-
тирао предложени у потребну величину.

Поред овог хуманог и нестраначког геста, СПОНА је, у оквиру своје амбуланте,
предвидела и дежурство дефектолога — логоледа, који би посланике СПС-а и СРС-а
оспособљавао за нове скупштинске седнице.

У паузи скупштинског заседања посланица СПО, **Александра Јанковић** се нашла
окружена десетином социјалиста.

Придружујући се групи, бивши председник Скупштине, **Зоран Аранђеловић** је
приметио: „Где је ова дама увек дође до окупљања“. **Александра** му је одговорила: „Где
је СПО, увек има спонтаног окупљања, док се ви не потрудите да позовете **Соколовиће-
ве Јастребове**“.

да је директор „Прогреса“ први из владајуће
странке који са скупштинске говорнице при-
знаје да Србија у условима изолације не мо-
же да живи. Када је СПО то говорио, подсе-
тио је **Радојевић**, „тврдили сте да смо издај-
ници“ и уједно питао да ли то значи да ће и
самог премијера „надлежни“ ускоро прогла-
сити за издајника!

Било је, наравно, постављено још много
питања, али и констатација. Могло се тако чу-
ти да је **Радоје Ђукић** био добар са свим до-
садашњим председницима владе, да је сва-
ког изводио на такозване пословне ручкове,
што му се дебело враћало. Слично је и са
његовим колегом **Радуловићем**, а за пот-
председника **Слободана Бабића** речено је
да би му боље било да је остао веран кошар-
ци, него што се бацио у привредне воде. Јер,
његово предузеће „Филип Кљајић“ не ради
већ две године, а преко 2000 радника у Кра-
гујевцу и околини се, да би преживело, бави
препродајом цигарета и бензина, што све
уредно „надгледа“ **Соколовићева полиција**.

О другим члановима нове владе готово
да не вреди ни говорити. Углавном су ано-
нимни, спремни да за великог вођу, не би ли
их приметио мало више, учине све. Ваља
можда још само рећи да се, као проверени

кадар, на месту министра спорта задржао
Владимир Цветковић. Из сенке **Небојше Чо-
вића** изашла је **Нада Поповић** — **Перишић**,
која се сместила у фотелу министра просве-
те, а чији лик и дело обећавају просветним
радницима да им у будућем раду неће бити
нимало лакше. Један посланик је рекао да
страхује шта ће направити госпођа **Перишић**,
с обзиром да се она лично надала месту ди-
ректора Југословенског културног центра у
Паризу, те да је овај избор схватила ипак као
деградацију. Не треба да брине јер — друга-
рица **Нада** ће као ватрени поборник СПС учи-
нити све да задовољи критеријуме оних који
су јој дали ресор просвете и надмаши чак и
Дачу **Ж. Марковића**.

Вероватно се и вама завртелo у глави на-
кон говора чак **135 посланика** и слушања го-
тово осамдесет реплика. Ваља, дакле под-
сетити и како смо, поред свега овога што сте
прочитали, добили „владу прогреса“, „каби-
нет јаких личности“ и изнад свега — „владу
народног јединства“.

ИМПЕРАТОРКИНИ СЕНАТОРИ

Иако је у децембру доживела класичан политички пораз, у свом крају, у својој средини, тамо где се најбоље зна ко је ко и колико вреди, докторка Мирјана Марковић и њен супруг избором нове владе доказују да Србија није република већ — царство. Слобода постоји не што закон каже, већ што цар својом милошћу даје. У владу не улазе они које је народ изабрао, већ они које није, нити ће никада.

Царева жена тако хоће. Она зна боље од народа. И као што има право да месецима сеје осветнички хуманизам у новинским литанијама, као што има право да се лажно представља као неко ко никада није учествовао ни у каквој политичкој егзекуцији, као што има право да своју мајку често поминје а мужевљевица никада, као што има право да се одрекне и оца и сестара што јој генетика и налаже — тако исто нема права да уђе у ову владу, звала се та влада како год хоће.

Нема, али може. На силу. На венчани прстен.

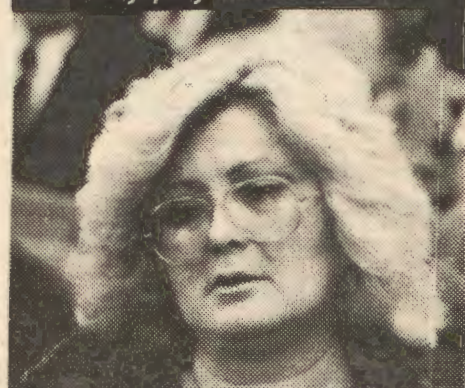
Грађани не желе ни њу ни њене комунисте. Многи су се жалили да су покрадени на изборима и нудили доказе. Председник је поверовао само њој.

Када је Калигула поставио свог коња за сенатора, није много причао о моралу. Када Мирјана Марковић са своје партијске листе за министра одабере човека какав је Андра Милосављевић, то је не само бесправно усељенавање у владу, већ и неморал. Она мора знати да је то човек који вуче неслан реп из времена „јагњешних бригада“, снабдевач јагњадима и младим женскињама из дражомарковићевског мрсног пернода, хомољски сатир веселе нарави, човек који је због Драже поштовао и ескимске обичаје. То се, једноставно, зна. Такав човек не може и не сме бити министар. Зна ли руски патријарх Алексеј да је два сата разговарао са Андрином другарицом?

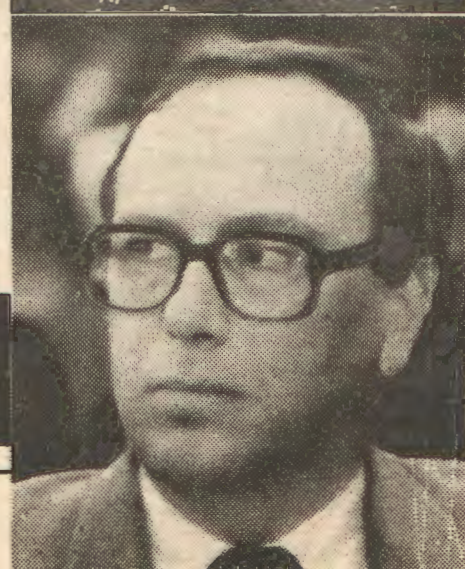
Другарицом која је за 8. март добила на поклон премијера и три министра?

Андра Милосављевић, дугогодишњи директор Фабрике одливака Жагубица; Легенда хомољског и пожаревачког краја; преотео Дражи Марковићу једну од својих супруга, Лепосаву, али је на Дражин захтев довео у осам сати увече. Министар за локалну самоуправу. На листи СК-ПЈ.

Лепосава Милићевић, лекар; шеф Одељења за онкологију пожаревачког Дома здравља; одељење се састоји од два лекара (од којих је један увек стажер) и чистачице; станује стотинак метара од председничког Порт Хајаниса, злу не требало; са председниковом женом упознала се на локалној прослави МИП-а (гиганта локалне месне индустрије) и одмах јој се допала. Министар за здравље. На листи СПС-а

Драган Костић: са Института за упоредно право у фотељу министра за рударство и енергетику. На листи СК-ПЈ Пожаревљанин.

SANIDENT PLUS

И. ГАРАШАНИНА 26/4, БЕОГРАД

ТЕЛ/ФАХ: 011/343-063

ЗА СВА ВРЕМЕНА — „САВИЋ“ ДРВЕНЕ КОРИЦЕ

ЕСТЕТИКА — КВАЛИТЕТ — ЕКСКЛУЗИВНОСТ

ПОЗОВИТЕ: 039/35-065

БЕЗГРЕШНИ ЗОТЈА

КО, ЈЕ Л' ЈА?

У току, сада већ неуспелих, преговора између владајуће странке и парламентарне опозиције о евентуалној трговини министарским местима, на „продају“ су наводно, нуђени готово сви ресори осим председника владе и министра српске полиције. Испоставило се да је, на опште разочарење опозиције, место првог „пендрек-велмајстора“ тако брижљиво чувано за досадашњег министра Зорана Соколовића — Зотју. Мандатар Марјановић је тај свој предлог образложио настављањем континуитета „у политици премлаћивања, везивања и пендречења чак и жена, континуитета некажњених убиства и отмица грађана“, како је приметио врх Српског покрета обнове. Самом чињеницом да јој је ово место најважније СПС је дефинитивно, признала да је њен ослонац — полицијска држава.

Марјановић је касније изјавио да се Соколовићу за ове три године нема шта замерити у раду?! Тешко да нема шта. Али, му се свакако мора одати признање да је за кратко време успео да направи бројну, савремено наоружану и бескрупулозну полицијску армију (од седам батаљона) која је као створена за грађанске ратове. Управо док читате овај текст Трећи батаљон одлази на вишедневну (војну) вежбу негде у планине ради упознавања и обуке за руковање „зољама“ и другим врстама мало тежег наоружања.

МИЛИТАРИСТА

Да подсетимо, Соколовић је на ову, показало се, најважнију функцију у Србији дошао након оставке Радмила Богдановића после деветомартовских догађаја '91. године. Зотји се 9. март догодило 1. јуна '93. Но кренимо редом.

Приликом самог избора у Скупштини Србије, Соколовић је добио два гласа мање, него што је потребно да би био изабран. Међутим, како опозиција није присуствовала овој седници Слободан Унковић је констатовао да је Соколовић добио потребну већину. Стенограм који је доказивао мањак гласова касније није уважен као релевантан доказа.

Соколовић је по професији агроном, али се читавог живота бавио једино политиком, до краја одан комунистичкој, пардон СПС идеји. О овој служби тада говото ништа није знао. А служба је веома компликована и разграната, јер у Србији постоје: УДБА, тј. СДБ, контраобавештајна служба, савезни и републички МУП, покрајински и градски СУП, станице јавне безбедности, станице милиције, делују овде и Милиција Крајине и Милиција

Није толико утешна чињеница да избором Зорана Соколовића за новог старог министра полиције Мирко Марјановић жели да унапреди већ постојећу полицијску државу, колико је утешна чињеница да је ова полиција учинила апсолутно све што је било „до ње“. Другим речима — да је била безгрешна

Пише: Градиша КАТИЋ

РС, па тајна полиција, па политичка полиција, има и резервна, и финансијска, пореска, саобраћајна. Постоји и приватна полиција и приватни затвори. Има још... Соколовић је нови посао схватио као „ИЗАЗОВ“ и запловио плавим водама.

Један од његових првих потеза била је промена милицијских униформи. Ретко ко се данас сећа да су тада са кала скинуте петокраке, много уочљивије биле су нове маскирне (ратничке) униформе као први наговештај милитаризације ове службе. Каснијим оснивањем Полицијске академије, из које полицијски питомац излази са чином поручника, а напредовањем у служби понеко би могао да догура и до генерала, чиновни су постали још један показатељ тежњи ка приближавању војним формацијама.

Соколовић, свакако, са симпатијама гледа на формирање разних параполицијских снага, од „орлова“ до „тигрова“, који одлазе са ратишта. Упућени тврде да су по једна фотографија и досијеи ових бораца директно

одлазили у полицијске архиве. Посао разбијања мањих демонстрација грађана (учитељи, таксисти...) за полицију 92. углавном обавља један од вођа тих ратника Војислав Шешељ. Полиција коју предводи Соколовић благонаклоно (не интервенише) гледа на незаконит рад „Језде“ и „Дафине“, две највеће пљачке у историји српског народа. Али зато број полицајаца као и њихова бруталност те године нагло расту. Против МУП поднето је 250 пријава, 150 милионера је, наводно, кажњено.

Тешко да се ко сећа да су тада, рецимо, милиционери у Сопоту претукли Добривоја Марића и Драгослава Жујовића, после чега су мештани подигли барикаде и блокирали прилаз месту, а онда су у помоћ стигли специјалци из Београда. Да је неколико сати после пребијања у милицијској станици у Јагодини преминуо Драган Сретеновић (26), осумњичен за крађу. Да су милиционери Микић и Суботић батинама саслушавали Воју Кнежевића (41), пословођу „Бачкапромета“ из Суботице, који се потом обесио каишем за панталоне, у просторијама СУП-а. Да је у притвору у Врњачкој Бањи девет сати шамарана Данијела Мартичић, осумњичена да је газди украли пет хиљада марака, а крађу признао газдин син. Оваквих знаних, и нарочито незнатних случајева је много и сви се, у крајњој инстанци, могу ставити на душу министру.

Ипак, највећи успех Соколовићевог Републичког МУП-а десио се пред крај те године када је стотина маскираних „републиканаца“ противзаконито заузела зграду Савезног МУП-а. Била је то последња опомена тадашњем председнику савезне Владе Милану Панићу и председнику СРЈ Добрици Ђосићу да обрате пажњу на чињеницу да је газда, ипак, Милошевић. Тада је заплена и савезна архива са досијеима могућих ратних злочинаца да би потом била уништена или преправљена. Акцијом је руководио Михаљ Кертеc, висока личност у полицијској хијерархији и човек са значајном ратничком биографијом. Све вре-

ме Соколовић је инсистирао да је операција „Упадај и заузми. Не пуцај у месо“ била само баналан имовинско-правни спор. А чувари закона су на тај начин упутили грађане на то како да се понашају у случају бесправног одузимања имовине, којих није тако мало. За разлику од Соколовића, Слободан Вучетић, судија Уставног суда рекао је да је то био класичан минидржавни полицијски пуч, изведен на каубојски начин. А председник Ћосић констатовао да је реч о противустваном чину. И после одлуке суда о исељењу Соколовићев РМУП се никада није иселио из ове зграде.

И следеће године под руководством министра Соколовића наставља се ескалација насиља. Долази до хипернагомилавања оружја, бацање бомби на кафиће и локале је свакодневна појава. У Земуњу и Зајечару пуцано је на куће из „зоље“. Расте број неразјашњених убистава, према тврдњи најугледнијих адвоката откривено је тек шест посто починилаца криминалних радњи. Донет је Закон о јавном реду и миру који забрањује готово све, чак и проституцију, помпезно је најављивана борба против криминала. Све без икаквог успеха. Професионалне убице харају градовима и изводе спектакуларна убиства разарајућа до савршенства, имамо појаву „рекета“ — наплаћивање нетражене заштите. Банке шаљу на улице своје дилере, који се срдачно поздрављају и љубе са онима који би требало да их хапсе. Језда са парам бежи из земље. Радници МУП-а уживају широка овлашћења, која се у недостатку правне државе врло лако могу злоупотребити. У одређеним условима милиционер може да уђе и у стан без судског налога. Број полицајаца

расте на енормних 70 хиљада, али су потпуно „немоћни“. Већ је евидентно да прислушкивање постоји, али не због потребе посла, већ из политичких разлога. Касније и сам Кертеc јавно признање да је прислушкивао врх Демократске заједнице војвођанских Мађара. Соколовића то као и да не занима.

На прузи Београд — Бар, у Штрпцима, из воза је отето двадесет држављаника СРЈ. Ни после годину дана о њима и отмичарима се, наводно, не зна ништа.

ЗОТЈА КАО СУДБИНА

После смењивања Ћосића и нокаута који је посланик Михајло Марковић доживео од радикалног боксера Вакића, долази до демонстрација у којима гине један милиционер, а убица ни дан—данас није пронађен. У поноћ у просторијама СПО специјалци са упереним цевима хапсе Вука, Даницу, посланике, новинаре и остале које су затекли. Долази до срамног пребијања беспомоћних људи, односно лидера највеће опозиционе странке, са мотивом да се грађани масовно заплаше. Тадашњи начелник градског СУП-а Раде Марковић, који је Даница Драшковић у притвору, према његовом сведочењу, опалио два шамара, касније бива унапређен за помоћника министра. Ко је наредио да се тако поступа према Драшковићима, ако не министар Соколовић. Док посланици СПО штрајку глађу код „Коња“ милиционари ноћу у два сата растерују масу окупљених људи, демонстрирајући још једном силу.

Београдски милиционери масовно одлазе на Косово или на Дрину у пограничне делове

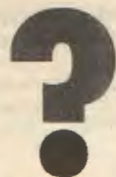
ратног подручја, у Београду су на сцени углавном „јаничари из српских Крајина“, веома одани Милошевићевом режиму.

Окружни јавни тужилац из Београда Миодраг Тмушић износи идеју према којој би милиција требала да игра већу улогу у кривичном поступку (као код Стаљина) у коме тужилаштво и полиција обједињују истрагу и оптужбу. Има индиција да се овако нешто у пракси, сада, врло често спроводи.

Милицијска бруталност је у 93. кулминирала пребијањем познате глумице Надежде Булатовић у реду испред „Пекабете“. На крају је и Соколовић морао да се јавно извини глумици. Само то. Већ сутра је из милиције лансирана контраприча да је Булатовићка „на-срнула на полицију“.

Прошле године буџет за МУП Србије износио је 106 милиона и 635 хиљада немачких марака. Паре су потрошене највећим делом на куповину најсавременије опреме и оружја, пошто је претходно (застарело М-70), послато са ратницима на ратишту.

Соколовић је свакако створио респектабилну плаву армију спремну да брани систем свим расположивим средствима. И зато није никакво чудо што га Милошевић не мења. Напротив, за дан милиције одао му је признање за значајне резултате, које је постигао у борби против криминала уз захтев да успешно настави остваривање задатака. Тако треба, а нама је, ваљда, полиција судбина. И министар Соколовић.

100.000 активних и резервних полицајаца (сам светски врх)
 Милитаризација полиције
 Толерисање паравојних и параполицијских формација
 65 посто нерешених убистава (50 посто политички мотивисаних)
 6 посто решених сумарних криминалних дела
 Бесправни упад у зграду Савезног СУП-а
 Без реаговања на читав слој „рекеташа“, укључујући и државне
 Прислушкивање политичких неистомишљеника
 Манипулације полицијским досијема ратних злочинаца
 Нерешена отмица грађана СРЈ на прузи Београд — Бар
 Толерисање вршљања страних полиција и паравојски по Србији (нпр. отмица Вељка Џакуле и покушај отмице Вука Драшковића)
 Отмице (Душан Рељоћ)
 Убиство Бранислава Матића-Белог
 Тортура над Вуком и Даницом Драшковић
 Атентати (нпр. Предраг Чокић, Иво Ђукановић)
 Монтирани судско-полицијски процеси (нпр. Звонко Осмајлић, муслимани из Новог Пазара)
 Језда и Дафина (јавна крађа око 3 милијарде долара)
 Толерисање и саучествовање у шверцу и диловању девиза
 Отмица и покушај отмице опреме Студија Б
 Премићивање невиних грађана (нпр. Надежда Булатовић)
 Толерисање етничког чишћења (Хртковци, Подриње)
 Дистрибуција оружја паравојскама (Шешел признао)
 ШТА ЈОШ?

Из расправе о влади Мирка Марјановића издвојили

ДАДАМЕ

Стенографске белешке

ВУК ДРАШКОВИЋ:

НЕ МОЖЕ ПРАСЕ У МЕКУ

Због грађана Србије који нас у овом тренутку слушају и гледају желим да поновим да две трећине бирача на прошлодецембарским изборима у Србији нису гласали за СПС Србије. Пођемо ли међутим, од уверљиве претпоставке да за СПС Србије не би гласали ни сви они које је политичка полиција избацила из бирачких спискава, сви они који су бојкотовали гласање, као ни сви они који су од ове власти побегли у иностранство, ми ћемо се суочити са чињеницом да само 20 одсто, само једна петина грађана Србије, подржава Социјалистичку партију Србије. Да би се бар мало поштовала ова рачуница, да се бар мало вере поклонило овим чињеницама и да је председник Републике заиста желео Владу народног јединства, данас бисмо овде чули да најмање 16 или 17 од 30 министара и министарских ресора у Влади, нису из Социјалистичке партије Србије, а мандатар би у најмању руку морао бити једна нестраначка, стручна, угледна, толерантна личност, прихватљива за све.

А шта се нама овде данас предлаже под фирмом Владе народног јединства? Предлаже се једна монолитна Влада Социјалистичке партије са четворицом министара из Нове демократије и Демократске странке, који су ту да одглуме народно јединство и преваре домаћу и међународну јавност да је напоскон, ето, дошло до демократске деобе власти у Србији између Социјалистичке партије и опозиције.

Господо из Нове демократије и Демократске странке, много сте се јефтино продали. Сам мандатар је личност, која је у предизборној кампањи отворено прозивала и називала опозицију издајничком и „Петом колоном запада“. Мислим да га је управо та идеолошка једносмерност и одбојност према све-

му што није социјалистичко-комунистичко и према свакоме ко до компјутера Запада више држи него до српа и чекића Истока; управо препоручила председнику Републике да га изабере и одреди за мандатара овакве Владе оваквог народног јединства.

Ми смо, заправо, добили Владу народног јединства, која савршено одговара председниковом поимању и народног јединства и деобе власти и одговорности у Србији.

Има ли, господо, ичег у данашњој Србији да није под пуном контролом Социјалистичке

Вук Драшковић и Споменка ЈОВИЋ: СПОменка за УСРО мену са лидером СПО

БИРАЈУ

партије Србије? Полиција, војска, тужилаштво, судство, Телевизија, банке, железница, дипломатија — све је под шапом странке, коју подржава само једна петина грађана Србије. Па, и легална и нелегална трговина, па и све установе културе, па и хуманитарна помоћ, коју добијамо из света, дакле све оно где су моћ и новац, или где се може терети инат, налази се у рукама социјалиста и мора бити социјалистичко.

Против општина у Србији, у којима је на власти опозиција, ова власт, ваша власт, господо социјалисти, увела је санкције сличне онима које је Запад, свет цео, увео против Србије, али из других разлога. Те општине су скинуте са буџета. Људи немају, такорећи, од чега да живе, људи који су запослени тамо. А поврх свега овога, противу опозиционих општина у Београду примењују се додатне казнене мере.

Управо у ове дане великог парадног причања о народном јединству, идеолошки точак Социјалистичке партије Србије меље још оне преостале гласове независног и слободног мишљења. Удаљена је аутономија свих универзитета у Србији. Укидају се или под контролу политкомесара стављају све локалне радио-телевизијске станице, локални листови, студентски домови културе, домови омладине, студентска гласила, позоришта. И то се назива народним јединством.

Сабља само једног мишљења и само једног погледа на свет никада није била запосленија. Та сабља, господо, ради по принципу — „што пропусти Социјалистичка партија, то дочека СК — Покрет за Југославију“. Тешко је, заправо, повући разлику између ове две странке, јер у сваком социјалистичком седи комуниста, па је тешко погодити ко је од њих двојице паметнији и ко ће да попусти.

ОТМИЧАРИ И РАЗБОЈНИЦИ

Господо, идеолози Савеза комуниста — Покрет за Југославију управо ових дана, након две године ћутања и паузе, враћају се неким својим старим, омиљеним тезама и заговарањима о мораторијуму на рад политичких странака у Србији. Предлажу то прилично вешто, слаткоречиво, за наивне људе, за један број наивних грађана и примамљиво. Каже се — отаџбина нам је у опасности, живимо тешке дане, није тренутак за свађе, за странчарења, те проклете странке су извор нејединства, извор двоубе, а нама треба слога, „само слога Србина спасава“.

Грађани Србије морају само једно да учине, да призову помоћ памћење и да размисле, да размисле шта се то десило за последњих неколико година, нарочито од 1990. године, у овој земљи Србији, да ли је било и једнога дана да није био гори од претходног, да ли је било једнога дана данашњег да није бољи од сутрашњег?

Са стандарда запослених, од хиљаду и по немачких марака, просечних, по глави становника у Србији, дошли смо докле смо дошли: рат, милиони људи покренути са својих домова, милиони бескућника, хиљаде и хиљаде погинулих, држава протеривана из цивилизације у кавезу света, као да смо окружени. Све је то учињено под командом власти, коју нико није сматрао, која је суверено владала, јер опозиција у тим владама није имала ни четвртину министара. Па, кад је то тако, онда је јасно, господо, да само одлазак ове власти представља неку наду за Србију, а ту наду једино нуди демократска опозиција, а идеолози СК — Покрета за Југославију кажу — укинемо политичке странке зарад народног јединства, при чему ће социјалистичко-комунистичка или комунистичко-социјалистичка странка једина да постоји и она ће да представља народно јединство.

Стратегија је отворена, па би се донекле могло рећи и поштено. Треба само још малчице лажи и малчице стрпљења, па да се већ увелико опорављене и оснажене антијељциновске, комунистичке снаге у Москви, домогну власти и старих висова Кремља, а онда, боже мој, онда ћемо лако, онда ће све да иде само, подмазано као по лоју, јер су и памет и срце српскога комунизма увек били у Москви, а само је тело било у Србији. Ево, каква нам се концепција народног јединства нуди.

Господин мандатар каже да је ово Влада континуитета и при томе нарочито наглашава да је она Влада рад континуитета, због тога што је задржао у њој досадашњег министра полиције. Тиме је господин мандатар рекао да игра отвореним картама и да само слепци сутра могу да оптуже човека да vara.

У полицијским државама, као што знате, министар полиције је готово цела влада. Симпатичан је професор Аврамовић, сачинио је и доста интересантан економско-монетарни програм, али континуитет и стојер у земљи Србији је министар полиције. То нам је рекао господин мандатар. И он нам је тиме казао да само глуви и да само глупи не разумеју да ће тај министар полиције и даље да хапси, убија и премлаћује српску опозицију, веже и

туче жене, да ће његова полиција упадати ноћу у просторије демократских странака и лисичити њихове прваке, да ће шакетати и пендречити гладне у редовима за хлеб, да цинично неће и даље ништа предузимати да се открију они који киднапују српске грађане на улици, аутобусима, возовима и да се открију отмичари и толики разбојници и убице, који вршљају овом државом.

Стари министар полиције је континуитет у још једном смислу. То је гаранција и признање, и обећање да ће и даље бити унајмљивани полицајци — батинаши из Книна и Босне, да заведе ред и мир по све пустијим и све гладнијим градовима ове наше Србије.

НЕМА ЧАРОБЊАКА

Господин мандатар нам је заправо рекао — ја јесам, ми јесмо за владу народног јединства, али ћемо Бога ми, хапсити и тући онај део народа, а то је већи део народа, који није за такву владу и за такво народно јединство. Како су могли да пристану да убу, питам прваке Нове демократије и Демократске странке у Владу у којој батину држи исти човек који је премлаћивао њихове коалиционе партнере, колеге из опозиције и њихове чланове и присталице.

Како ли ће, питам, и баш желим да видим, и зато ћу инсистирати да гласање буде јавно, посланици тих странака данас овде, или сутра, или прекосутра, дићи руку за тог и таквог министра полиције.

Како ли ће, питам, и баш желим да видим, и зато ћу инсистирати да гласање буде јавно, посланици тих странака данас овде, или сутра, или прекосутра, дићи руку за тог и таквог министра полиције.

Има ли, питам, игде неке моралне границе испод које се не може и не сме ићи ни по коју цену. То господа из Нове демократије и Демократске странке дугују својим бирачима.

Не видим овде шефа Демократске странке, али мислим да је његова обавеза да одговори на ова питања уместо што покушава да протура нешто што благе везе са истином нема — како је ДЕПОС ушао у коалицију са социјалистичком владом, мислећи притом да нанесе и удари неку моралну шамарчину Српском покрету обнове, а добро зна да је ДЕГОС само име заједничкој изборној листи, и да су странке у ДЕПОС-у потпуно суверене.

Управо овде у овој Скупштини гласовима Демократске страке, на предлог социјалиста,

изгласано је да се Нова демократија одвоји од ДЕПОС-а формира свој независни посланички клуб. Али, горе, на савезном нивоу, је већ друга прича. Управо посланици и Демократске странке и социјалиста држе да оно што може на републичком, не може на савезном нивоу. Е, тамо Српски покрет обнове није суверен. Тамо се њему мора украсти 11 посланичких мандата. Изволите, узмите! Неће то Српском покрету обнове представљати никакав ударац. Нека их узме ко хоће. А знам већ да су просци стигли и да управо Савез комуниста Покрет за Југославију пише програм њихове нове странке и при томе је само један услов — да задрже СПО-ве посланичке мандате.

Господин Ђинђић је управо јуче рекао „Господин Радуловић је био симбол и симбол је Демократске странке“. Тачно је. Демократска странка је свог симбола дала у социјалистичку владу а Нова демократија, господо, никада није била симбол Српског покрета обнове, нити је ико из Нове демократије једног минута био у чланству Српског покрета обнове.

Веома ми је драго што ми додајете (Коментари који су стизали из сале се не разумем), веома ми је драго што пажљиво слушате. Изненађен сам, верујте ми, тиме.

Даме и господо, ова влада није влада народног јединства ни по њеном програму. Грађани Србије могли би се, да тако кажем, сјединити само око једног програма који би убедљиво гарантовао, или указао на економски опоравак наше државе. А тог економског опоравка опет нема, без укидања међународних санкција противу нас.

Нема тога Аврамовића ни чаробњака који ће успети ишта док се не укину санкције. Главни разлози санкција су били овде и управо овде променом понашања, променом система, могу се укинути те санкције.

Господо, не производи динар производњу, не производи новац производњу. Него управо производња производи новац. Овде су замењене тезе.

РАЗЛОГА КОЛИКО МИНИСТРА

Господин мандатар се тиме не бави у свом програму. Питање укидања санкција је овлаш додирнуо на стари начин, упућујући пацке свету и истичући како ми имамо много разлога да будемо огорчени на понашање света. Имамо ли, питам икаквих разлога да будемо огорчени на понашање овде, на чињеницу да је Србија доведена дотле да брани хиџру једног пропалог света, превазиђенога, када је тај свет испустио, бар смо веровали, а ја и даље хоћу да верујем, дефинитивно, своју душу у његовој престоници, у Москви..

Садашњим саставом, данашњим, ове владе, која је социјалистичко-комунистичка, уз пар тих који су у сватовима, статирају са стране, господин мандатар је управо поручио свету — ништа се у земљи Србији променило није. Овамо нема климе ни воље за демократске промене, а управо су те демократске промене у Србији предуслов нашег и економског и технолошког и културног и дипломатског укључења у Европу и свет.

Очекивати да ће нас са светом помирити они исти људи и иста политика који су нас и завадили и посвађали са тим светом је исто, верујте ми, као када бисте поверовали да са прасетом у наручју можете бити примљени у Меки. Ова влада није влада народног јединства ни по њеним намерама. Те намере су, господо, само на речима патриотских димензија, а у суштини ради се о нечем другом, сасвим једноставном.

Ово је влада директора којима се пружа прилика да максимално наплате пре свега за себе, све погодности које управо рат и санкције пружају једној мањини сналажљивих, привилегованих, насрам понирања у свеколику беду 95% грађана ове државе и насрам пропасти економије, културе, просвете, науке, здравства, школства, свега у Србији.

Ова влада је влада чији је задатак да из државног и народног организма Србије, који је већ сува дреновина, исцеди и оне последње капи.

Молим вас, на удару пореза и разних дажбина управо се налазе приватници и сељаци. Дакле, једине преостале баште, радионице, оазе домаћинског и каквог-таквог нормалног пословања у Србији. Све остало су приче за децу и све остало су шарене лаже за наивне.

Ова влада није Влада народног јединства ни по њеним стратешким визијама. У Уставу Републике Србије пише да је Влада та која води политику Србије. А управо ових дана, док се прича о народном јединству и док се конституисала ова влада, пред нашим очима се одвија један процес, који се може схватити и као могуће распарчавање ових наших простора на руску интересну сферу и западну интересну сферу, односно на међународно легализовање оног усменог, до душе нешто измењеног, споразума, постигнутог пре пола века на Јалти између Рузвелта, Черчила и Стаљина. Од тога хоће ли доћи до овакве поделе, можемо ли и хоћемо ли да је предупредимо зависи наша будућност за више деценија. Мандатар о томе не каже ништа. Политика и планови великих сила, од којих нам зависи све или готово све, ову владу као да не интересују. Због чега? Због незнања, због ината или можда, а прибојавам се да је то по среди, и сагласности да будемо управо овако подељени и да и економски, и технолошки, и демократски и културно будемо одсечени од најразвијенијих земаља планете и препуштени братском загрљају тајних оружја Владимира Жириновског данас и оних који ће, надају се, васкрснути у Кремљу сутра. И онда, ако је тако, треба лепо господин мандатар да каже: ово је наш избор. Нема, Србија, никакве приче о укидању санкција, о економском, технолошком и било каквом опоравку, јер тај опоравак нама, социјалистима или комунистима није потребан. Имамо гусле, ако бог да, добиће и Русе и бог те веселио. Нама ништа друго не треба.

Ова влада није влада народног јединства ни по њеној утемељености у српској политичкој заједници. У овој Влади нема места за неосоцијалистичке програме и пројекте наше данашњице и наше сутрашњице, а за социјалистичке она проглашава идеје и мишљења, која су туђа, увезена и која суштински немају готово ничег заједничког са традиционалним програмима и идејама Српске социјал-демократије. Све до 1945. године, господо, Србија је

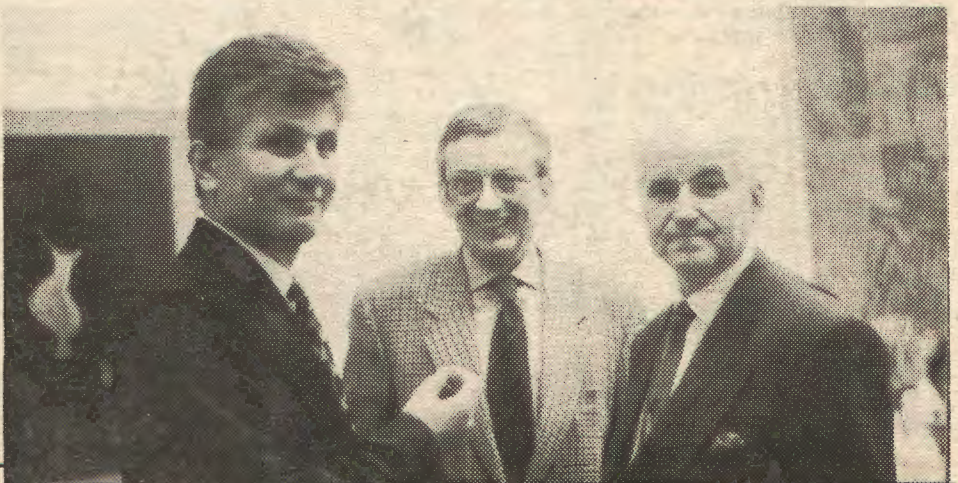
имала и своју левицу и своју десницу, с тим што је десница увек била јача. Те 1945. године Србија је изгубила и своје левицу и своју десницу, Србија је изгубила њене обе руке, у политичком значењу тих речи. Плашим се да у том смислу ова влада, коју нам предлаже господин мандатар, такође нема ни једне руке. Има само песницу, леу а и њу увезену. Због тога је управо министар полиције стојер и континуитет једној таквој влади.

Ова влада је, коначно, представник једне политике ината, превара, подвала, ултиматума, цангрљивости, свађе са сваким у Србији, са сваким у свету, политике која је узјалахала пре неколико година и политике, која нас је доведе довела. То је она политика, која једно ради, друго мисли, треће планира. То је она политика, која за рат, за санкције, за економску и свеколику пропаст увек окривљује другог — крива је опозиција, крив Ватикан, крив Ислам, криве антисрпске снаге, крив Марс, сунчеве пеге, сви, сви, Само јахачи наше несреће никада и низашта нису криви. Знате ли колико је дрскости требало да се данас за министра информисања предложи човек, који је био један од јуришника српских комуниста на њиховој Осмој седници? А подижу се и они, који су морали да одступе пред народним и студентским гневом 9. марта 1991. године. Сада се нечега сетих: нема те подвале, нема тог лукавства, нема тог зла, којем нисмо спремни да прибегнемо, ако је то у нашем интересу. Ове речи је написао, по потом и јавно изговорио Владимир Илић Лењин 1918. године. Како ли, господо, ове речи звуче свеже и како миришу свеже у данашњој Србији!

Господо, ви радите шта знате, али се бојим да не знате шта радите. Ничија није горела до зоре, неће ни ваша.

У Парламенту смо окушали да се договоримо. Не иде. Због тога што је ваша реч више шупља и мање држи воду од било којег решета. Па, где хоћете да се договоримо, ако вам је до договора? Хоћете ли Парламент изван Парламента? Желите ли можда то? Варате се ако мислите да је нестало народу снаге, да је убијен, потпуно смлаћен и да у њему више нема ни трунке воље да се одупре и да нема више ни мрвице наде. Има, има. Ви добро знате, господо, да из оморине управо удара гром. И удариће, хоће, хоће богоми. Све што радите, ваше понашање, ваша влада нису ништа друго него ветар који раздувава и који ће раздувати жар народног беса у Србији и претворити га у један велики пламен, огroman спасоносни пламен, који, срећом по Србију, нећеће моћи да угасите.

Српски покрет обнове из свих ових наведених разлога и због много тога ненаведеног нити хоће, нити сме дићи три прста за овакву владу. Разлога да гласамо против, има бар онолико, колико има и министарских места у Влади. Хвала вам.

Зоран Ђинђић, Златан Перучић и Мирко Марјановић: обојица за једнога, један за обојицу

Миодраг Јакшић:

НОВА ПЉАЧКА ГРАЂАНА

Долазим као посланик Српског покрета обнове општине Стара Пазова где постоји много проблема а пре свега због рада прошле СРС владе и председника прошле Скупштине Србије. Наиме, у старопазовачкој општини не постоји скупштина општине. Влада Србије је наименовала своје чиновнике у принудну управу, њих 13, који одсликавају право правца народно јединство, сви чланови СРС-а. А у општини је на протеклим изборима и 1992. и 1993. године за опозицију гласало 70% грађана. Дакле, ако је то народно јединство у ћелији овог нашег друштва у општини како очекујете да народно јединство испоштујете у Влади.

Моји суграђани плаћају глас за своја домаћинства од енормних 36 пара по кубики. Рачуне су добили на износе од 200 до 500 динара. Ако се овом износу додају остале административно комуналне таксе и дажбине знајући колика су примане једне породице у овом систему потпуно ће бити јасно нов програм реконструкције монетарног система и економског опоравка Србије који нова влада преузима као свој програм.

Дакле, нова пљачка грађана Србије, већа него иједна до сада. То ваше, назови народно јединство, уствари нејединство, подразумева пражњење џепова и сламарица извлачења последњих личних девизних резерви грађана Србије, који, како је рекао кандидат за мандатар, у овом програму имају одлучујућу улогу. Тачно, нема шта да се дода.

Бојана Ристић:

ПРОГРАМ БЕЗ ПОДРШКЕ РАДНИКА И СЕЉАКА

Предложени програм нема подршку радника. Како ја то знам? Па, било би стварно мазохистички да вас подржавају они које планирате да отпустите, а планирате да отпустите неколико стотина људи зато што имају мало земље на селу. Да ли сте за те људе обезбедили пратећи социјални програм, или кредите, или нешто друго? Пошто сте већ све лепо испланирали, предлажем да се у таквим предузећима најпре отпусте директори који имају земљу, или приватне фирме. Они су, ваљда најодговорнији за стање у својим предузећима. Подршку радника не можете имати ни због огромних доприноса на њихове плате. Ти доприноси сада износе 150% у односу на оно што радници приме. Не можете имати подршку радника ни за то што им још увек одбијате допринос за стамбено

изградњу, који је нпр. у Лесковцу 1,3%, а нико не зна ко добија те станове и по којим критеријумима. Говорите како ћете сада повећати производњу и то би било сигурно добро решење. Али, зашто то до сада нисте урадили? Зар вам сада неће сметати санкције? Или, их потезете само када немате аргументе? Какову сте нам социјалну политику спремили? Не може се социјална политика спроводити тако што ће 400.000 људи бесплатно добити хлеб. То је само имитација хуманитарне организације „Спона“. Уместо тога, обезбедите им плате и пензије да сами купе оно што је потребно.

Господо социјалисти, ваша влада нема ни подршку села. Ви сте тако повећали порезе на катастарски приход и пензиони допринос пољопривредника, да је нормално да немате подршку. А, до избора, док су вам требали њихови гласови, ови порези су били симболични. Уколико влада буде повећавала порезе сељацима, они ће морати да повећавају цене пољопривредних производа а то ће платити радници у градовима и мислити да су им сељаци криви због скупе хране, а сељацима ће грађани бити криви, а не они који су у село и град довели у овакав положај. Влада која свађа село и град, не може бити влада народног јединства.

Милан Божић:

ИДЕОЛОШКА КОНФУЗИЈА

Госпђе и господо, као што знате ми програм нисмо добили чак ни током излагања мандатара већ на крају, а то и није програм него експозе или писмо о намерама и свеједно је шта. Дакле, било је сасвим јасно да се не жели ни на који начин изаћи у сусрет интенцијама опозиције, да се око одређеног програма који би се дотичао неких критичних тачака расправља и разговара, већ се понудило само да ли неко хоће или неће да уђе у Владу, са оволико министара, што опозицију не занима, јер пука власт без могућности да мењамо систем и поредак нас не занима.

Ако смо ово расправили а држим да јесмо и да српска јавност то сада зна, због чега, бар Српски покрет обнове, а и друге опозиционе странке иако не могу тачно знати њихове унутрашње намере, нису ушле у Владу и на понуђена места. Морам да признам да сам слушајући експозе био изненађен у следећем смислу, да се у експозеу на више места различите ствари третирају на идеолошки, политички, а рекламо би се и методолошки различит начин.

Да ли је та идеолошка конфузија резултат сукоба националног и марксистичког у данас владајућој странци — то не знам али пошто се бавим политичком публицистиком о томе ћу писати у текстовима за новине, али је чињеница да јавност мора да зна и да је према томе дужна да се одреди да у Програму Владе има занимљивих места која су узајамно потпуно диспаратна.

Слободан Ранковић:

МАЧКА У ЦАКУ

Хтео бих рећи како је постављала кадрове комунистичка власт, коју сте ви заменили, а мислим да нема велике разлике. Ако је председник месне заједнице опљачкао нешто у месној заједници, сад шверцовао бонове или нешто друго, он је увек био склањан са тог места на вишу функцију, ваљда да га његови мештани не гледају. Ако је директор неке радне организације направио фабрику, неки политички споменик, промашену инвестицију, одлазио је за Београд на вишу функцију. Молим вас да се то никада више не понови.

Ви сте овде изнели један реферат, посмртни говор претходне владе. Та влада је највише упропастила ову земљу и овај народ. Ви нисте изнели ваш програм. Нећу о томе, хоћу да кажем да људи, који су били у претходној влади, захвалност за оно што су чинили учинили веома лоше јесте у томе што су отишли на више функције. То је доказ свему овоме што сам до сада изнео.

Ја вас молим да уместо тог реферата, који сте изнели, изађете сутра пред лице јавности, пред све нас са комплетним програмом и сигуран сам да ће сви посланици у овој сали, било да су из СПО, социјалисти, комунисти то подржати. Ако ви нама дајете мачку у завезаном џаку, не знамо шта ви нудите. Не можемо да гласамо за вас.

Михајло Свилар:

СИСТЕМ ПИЈАВИЦЕ

Говорити о програму, који још нисам видео, јер кажу да није наштампан (не знам ко га је видео) врло је тешко. Мислим на онај програм који је радило 70 експерата. За мене је експозе само писмо намера, а не програм. Али, на бази онога што се прича могу закључити следеће — цела прича се прича само због усисавања девиза грађана и привреде, и ништа више, а то се између редова може видети у експозеу.

Имамо само модернији перфиднији модел система пијавице, као што је и био зајам, Дафина и слично. Када се затвори, ако се затвори, дефицит трошкова буџета, видећемо шта ће бити.

Овај програм је типично социјалистички. Претходно се звао комунистички. Не замерам то, јер је већ казано да социјалисти имају континуитет. Овај начин приступа пословању решавању криза производње и остало је врло принципијелно комунистички и стар је око 80 година.

Ствар је постављена на главачке у односу на било који модеран приступ пословању. Нас не додирују савремени таласи, а један од тих модерних приступа је потрошачки центар. Он је крај. Чак је и Рузвелт још пре 60 година имао овај приступ и користио га када је решавао кризу. Повећао је куповну моћ да би повећао производњу. Важно је покренути про-

изводњу без обзира да ли је та роба продата или не, јер у супротном следе банкрот и социјални немири. Пошто је очигледно да се роба може продати само преко извоза и домаћег тржишта, није уопште тешко израчунати колико ће те производње прорадити.

Експозе јасно показује да је циљ ове Владе одржавање постојећег стања. Ништа се значајно неће дешавати, што се тиче владе. Не пише нам се добро, али о том по том. Зато не дајем глас за ову владу.

Александра Јанковић:

ВЛАДА НАРОДНОГ НЕЈЕДИНСТВА

Воља две трећине грађана Србије изражена на изборима, једноставно је занемарена, па је партија која је освојила само 1/3 гласова са братским филијама формирала владу. Мандатар нам је јуче рекао да у предлогу Владе 11 министара или потпредседника или нису чланови ни једне партије или су чланови партија различитих од СПС-а. Оно што је пропустио да каже је да те партије нису битно различите, јер се ради о члановима СК Покрета за Југославију или удруженој левици, којој припада и сам мандатар Марјановић, а рецимо, и министарски кандидат Андра Милосављевић или госпођа др Лепосава Милићевић.

Владу коју је саставила СПС са „братским филијама“ значи можемо назвати само Владом народног нејединства. Но, како се народ наравно не би досетио инегодовао, све је то упаковано у амбалажу тзв. експертске владе, овога пута Владе стручњака за тзв. источно тржиште. Узгред буди речено и Владе директора. Још је занимљивије што ће сви ови министри — експерти и даље водити своје фирме, зарађујући у њима, а волонтерски учествујући у Влади. Поштено, мада невидено у било којој земљи развијене демократије, где политичари воде рачуна о санацији државе, не о санацијама сопствених фирми.

Изгледа да је парола — сви Срби у једној држави — замењена формулом — сви комунисти у једној влади — при чему би њен промотивни мото могао бити — Руси долазе. С обзиром, на посестрински однос наше српске петокраке и звезде с Кремља, можда је за мандатара требало поставити Горбачова, па да сви Словени заједно уживају у успостављању новог светског комунистичког поретка.

Ако састав нове Владе и не обећава много народу, важно је да су и мандатар и човек који стоји иза њега, успешно испунили обавезе према свом провереном кадру. Тако је госпођа Поповић-Перишић незадовољна јер није постављена за директорку Културног центра у Паризу, али је ипак добила утешну министарску награду.

Награду за труд око контролисања хипертензије другарице Мире Марковић, добила је будућа министарка здравља. Јуче је господин Константиновић изнео да је мандатар ожењен кумом. С обзиром на њен састав Владе, поставља се питање да ли је председник Републике ожењен кумом ове Владе? Награђени су, местом у Влади и они који су председ-

нику Скупштине дали своје фамозне „опозиционе гласове“. Неки су, покајничким ставом покушали да ипак, као странка, уђу у Владу, очекујући поштenu награду, али је књига за њих остала затворена. Награђени су сви сем народа, који је додуше током три и по године навикао да се владе развијају по једном од Марфијевих закона, те таман кад помислимо да горе бити не може, избор нове Владе нас у потпуности демантује.

Весна Пешић:

УДБАШКО ПРЕДУЗЕЋЕ

Влада народног јединства значи да је друштво и држава дошло у једну одређену ситуацију у којој треба да се укину сви партикуларни интереси и да се у име општег колектива коме сви ми припадамо, сви заједно сабијемо у своје редове и за једно извесно време радимо заједнички на спасу заједничке нам заједнице.

Нисам приметила да се председник Републике Слободан Милошевић икада поводом овакве Владе народног јединства обратио грађанима и нацији, да објасни о чему је реч и зашто треба да се прави таква Влада. Чула сам да су поједини људи били у кабинетима, да су нешто разговарали али наши грађани, а ни ја такође као посланик, не знам због чега се прави та Влада националног јединства, нити је то грађанима уопште објашњено.

Значи, то је врло специфично стање у коме се не само дели власт између појединих странака него се доноси договор — шта хоћемо да променимо, шта је циљ Владе народног јединства, међутим ништа од тога ми нисмо чули. Не само да то нисмо чули него нисмо чули већ месецима ни шта председник Републике уопште мисли. Ређају се неки људи, долазе Редман, долази Ђуркин, долази овај и онај, а и не знамо шта је уопште са планом националног програма. Он се нацији не обраћа нити нас о било чему обавештава.

Ако је неко на власти онда је то његов програм. Ако програм пропадне ја очекујем да Слободан Милошевић да оставку. Од сада ја то не зовем — Аврамовићев програм него зовем — Милошевићев програм. За то има индиција...

Ми смо имали прилике да чујемо председника Милошевића како каже да Србија треба да буде војно најмоћнија држава на Балкану. Постављам питање зашто? Какав је то план да ми будемо најмоћнија војно држава на Балкану. Молим да се прорачуна колико наши суседи имају на располагању војске, наоружања и да се прилагодимо, да будемо једна мирољубива земља а да гајимо такве илузије које треба грађани да плате. Многи грађани, када се повлачила војска изнад Сарајева, били су згранути шта Србија плаћа, колико наоружање се стајало изнад Сарајева, колико тенкова, топова хоћемо ли ми то и даље да плаћамо да стоји и да се гађа цивилно становништво!

Рекла бих нешто и поводом самог мандатара. Молим вас, ми не можемо више узимати да су успешни привредници они привредници који практично воде државна предузећа, „Прогрес“ је предузеће које дуго траје, о њему смо много читали на разним местима, у

„жутој штампи“, у скандалозним рубрикама. То је типично предузеће које има државни монопол, које није никако успешно предузетништво, него је реч о томе да има огромне државне привилегије и тајне фондове. Има монопол на увоз природног гаса. Нису то предузећа која су некаквом својом вештином то остварила, него иза њих стоји држава и стоји (то је оно што се зна одувек) типична удбашка предузећа.

Влатко Петрић:

ЛЕПЕ ПРОКЛАМАЦИЈЕ

Молим господина Марјановића, да уколико добије поверење кроз неколико месеци, када се поново буде гласало о поверењу и када му поверење буде ускраћено, ипак стане за ову говорницу и каже шта му је омело програм. Молим да престане злоупотреба назива за предложену владу — влада народног јединства. Самим именовањем мандатара она такву шансу није ни имала. Као и увек, лепе прокламације, без стварне жеље да се спроведу. Сами сурогати, имитација и кич. Мандатар је изразито ненаклоњен демократској опозицији и слободан сам да устврдим да спада у јуришнике СПС. Изразит је представник политичко-менаџерског естаблишмента, навиклог на „успехе“ у условима договорне економије и самоуправљања. Уз то ишло је и иде богаћење. Узгред да вас питам, не само мандатара, него и неке међу кандидатима за министре и још неке колеге посланике у сали, сви они припадају менаџерско-политичком естаблишменту, да ли је потребно да велики број нас, убрајам и себе, има јако мало да би могли или мањи број вас имао јако много? Више него што вам треба. То је истовремено и узрок наше трагедије.

Звонимир Будић:

КРУГ БЕЗНАЂА

Чули смо да ће ово бити влада, која одлучно иде ка миру, економском опоравку, ка владавини права и демократије. Плашим се фразе и старе ствари упаковане у нови омот.

Да ли ће ова влада, како је речено, донети трајне промене на боље, када остају готово исти људи са истом идеологијом? Досадашње три владе су се деструктивно завукле у сваку пору друштвеног и државног бића и уништиле све чега су се дотакле, обезвредиле. Србија је под њима готово упропашћена. Ево, последњег примера. Дуванска индустрија Ниш, једна од ретких успешних индустрија данас, у старту је подржала предложени програм економског опоравка, јер га је схватила као начин сређивања хаоса, који је владао у сфери живота и рада. Шта се десило? Закони, које је ова скупштина на предлог Владе донела пре две недеље, изразито су

се негативно одразили на пословање фабрике, па је практично стала. Уколико нова влада и Скупштина неке од ових закона не измени, egzистенција највеће фабрике дувана на Балкану доводи се у питање. Бојим се да ће и ова влада наводног народног јединства да нас опет врти у круг безнађа, јер је већ све виђено и предвиђа већ виђено.

С.

Филиповић:

ШТА ГРАЂАНИ ПРЕДЛАЖУ

Како, поставља се питање, да престане овај рат?

Међу грађанима се ових дана могу чути овакви предлози:

а) да се успостави федерација или асиметрична федерација између нормалних Срба у Босни и Херцеговини с једне стране и нормалних Муслимана и Хрвата с друге стране. Када кажем: нормалних, мислим на ону већину, која је пострадала, и изгинула и обескућена у рату, који ти народи нису желели ни започети, већ су тај рат изрежирале и распалиле племенске поглавице тобоже у националном интересу. Је породице имају велике подвале, утојили су се и окапиталили ратом. Њима је овај рат дражи него најрођенији брат.

б) међу грађанима се чује да би било добро да српски кантони у Босни буду у федералном или сличном савезу са Србијом и Црном Гором. По свој прилици Уједињене нације немају ништа против,

в) што се тиче неког новог братства и јединства и неке нове унитарне Југославије, коју заговара ових дана СК Покрет за Југославију, грађани предлажу да се та Југославија и братство и јединство праве у Холандији, односно у Хагу. По тим предлозима, које мандатару ја само преносим, при чему их лично, као посланик СПО, не одређује, у стварању те Југославије братства и јединства у Хагу требало би да узму учешће, између осталих, господа Шешељ, Аркан, Парага, Бобан, Изетбеговић, Силајкић, Шабан Муратовић, Караџић, Младић. Пронесе се гласине да би се тој унитарној заједници братства и јединства посредно могли придружити Русија, пошто се очекује да ће се у Хагу врло брзо наћи Жириновски и постати члан те унитарне државе духовно и ментално сродних словена,

г) чују се нагађања да би се у Хагу могли појављивати председници Хрватске и Србије, при чему би они тамо ишли са три издигнута прста и визуелно заступали СПО: један прст би значао да ће они у Хагу бити тужиоци, други да ће у Хагу бити судије, трећи прст значи да би се и они, према неким злобницима, бар с времена на време налазили у улози оптужених, јер су Шешељ, Парага и компанија већ припремили тужбе.

(Председник: време.)

Последња реченица. Према неким сазнањима, могуће је очекивати да би појединци у

Хагу желели да разбију то јединство менталних и духовних близанаца у том смислу, чује се да Шешељ већ нуди федерацију Силајкићу против Параге, а Бобан федерацију са Арканом и Младићем против Изетбеговића. Охрабрује, међутим сазнање да се томе енергично супротставља Шабан Муратовић, који инсистира на братству и јединству до даске. У противном опет ће дићи Вишеградску брану у ваздух.

Ето, то су само нека од размишљања из моје изборне јединице, на основу програма новог мандатара Владе. Дужан сам да ово саопштим. Ово је став из централног дела Србије и Шумадије.

Велимир Илић:

ПЛАЧКАЊЕ ПРИВАТНИКА

Желео бих да поставим неколико питања новој влади: да ли нова влада, пошто сам чуо, а много сам разочаран, јер сам већ 11 година приватник, има један једини циљ, јер у себи има чланова владе, како сам чуо, из СК Покрета за Југославију, а њихов циљ сигурно неће бити приватизација. Сигурно ће бити нешто друго, а то је

Никола Шаиновић: Еци, пеци, пец, ја сам мали зец... глиста..., рак... шта оно беше?

враћање неком виду друштвене својине и гушење приватне иницијативе.

Да ли нова влада жели да подржи приватнике? Да ли ће и даље наставити са различним видовима државног рекета, са плачкањем приватника на различите начине, са купљењем, онога мало што су стекли? Мислим на поштене приватнике. Сада желим нешто да кажем и о другом виду приватника, о људима који су отворили различите приватне фирме и обрнули поштене приватнике. Када смо отворили приватну радњу пре 11 година није било приватних предузећа. Прво су биле занатске радње. Тада је био понос бити приватник, али приватник браварске радње, лимарске, разне производне делатности. Међутим, ове режимске приватнике, који су имали за циљ да друштвена средства, преко разних политичких моћника, пребаце у приватне руке и самим тим обрнују и просто деградирају приватну иницијативу код народа. Народ је почео све приватнике да посматра као неке власнике кафића, банкарске, власнике штедионица, трговце нафтом итд. тако да смо ми, који се бавимо производним делатностима, у врло лошој ситуацији.

Да ли влада има нешто у програму, овде о томе није било речи, како да реши питање гиганата који не раде? Шта ћемо са Заводом „Црвена застава“, са „Слободом“ из Чачка, шта ћемо са њима, како их приватизовати, на који начин, одакле наћи средства да се све то покрене?

Радослав Радојевић:

УМЕСТО ЧЕЛИК ПРОИЗВОДЕ ЈАЈА

Пошто ће ова влада наставити континуитет претходних, за министра финансија најбоље би било да је господин Марјановић предложио Душана Чипчића, директора Смедеревске Беобанке. Разлози за овакав предлог су следећи: као директор ове банке вероватно је једини у Србији задржао и после 24. јануара ове године, милионске затезне камате, чиме је опљачкао грађане Смедереве, власнике текућих рачуна, за више од пола милиона марака. Када су сељаци смедеревске општине хтели да подигну новац који су им фирме које су откупљивале грождје уплатиле на смедеревску беобанку, господин Чипчић не да није желео да сељацима исплати готовину, већ није желео ни да им да ни чекове у вредности уплатнице. За то је тражио депозит у девизама у истој тој вредности. То је објашњавао чињеницом да вредност чека може да се повећа, па ће наводно сељак да опљачка банку.

Како ова влада треба да представља континуитет, овакво решење би било најбоље јер би грађани сигурно били опљачкани, а буџетског дефицита сигурно не би било.

Други мој предлог односи се на Министарство за пољопривреду. Најбоље би било да је господин Марјановић за министра за пољопривреду предложио господина Душана Матковића. Образложење: као директор „Сартида 1913“, тј. бивше МКС, чији сам радник, господин Матковић је успео да од овог

Бинђић, Божић, Јокановић, Унковић и Кораћ: Скупштина НАРОДНОГ за владу НАВОДНОГ јединства

металуршког гиганта неопходног Србији створи мало пољопривредно добро, тако да се сада у „Сартиду“ успешно производе пичурке. Више десетина хектара је засејано пшеницом. У фази је реализација пројекта, како би у „Сартиду“ могла да се производи риба у вештачким језерима. Такође у фази реализације је и пројекат како би „Сартид“ производио јаја.

Мирослав Негројевић:

ПОКРАДЕНА ХУМАНИТАРНА ПОМОЋ

Струка ми је здравство и социјална политика. Видим да здравственог програма нема. Нема програма здравственог осигурања, нема програма организације фондова, о регионализацији фондова је било речи, мислим да нема потребе да говорим. Оно што мене тренутно тишти и зашто ћу се у овој Скупштини залагати је, да се коначно донесе закон о лекарским коморама, јер су лекарске коморе једна струковна организација која ће помоћи и министарству а и лекарима у оном што раде. Да смо имали лекарске коморе не би се десило да 80% хуманитарне помоћи буде покрадено и продавано по пијацама, а свега 20% да дође до болница.

Не заборавите, господине још 1891. године је Србија имала Закон о лекарским коморама, па је онда указом краљ Александар 1931. године прогласио нови закон о лекарским коморама који је данас применљив јер се тада у то време закони нису доносили по потреби него за дуже време.

Ненад Сокић:

ВАЖНО ЈЕ КУПИТИ ВРЕМЕ

Знамо то добро, и ви господине из могуће Владе и посланици позиције и опозиције ко у овој држави а и шире држи нож и погачу. Не би вам господине Марјановићу шеф Србије сачинио директорску Владу да је он о овоме што ви обећавате озбиљно мислио. Ако би некога и променили то би било по моделу што више упропастиш шансе за напредовање су ти веће тј. по моделу председника Шаиновића. То би већ било коментарисано са званичног места и преко званичних медија, у званично време, у 19,30 као кадровско освежење у форми нове систематизације — да се Власи не сете. У међувремену професионални смеишљају неки нови трик, важно је купити време.

Гвозден Росић:

ПРОГРАМ БЕЗ РОКА

Било је доста дискусија других, било је доста тешких речи о програму и о саставу. Кључни разлог, а по мом мишљењу, за то је управо недостатак било каквог егзактног параметра у програму владе који би омогућио да конкретно анализирамо програм владе и да компетентно дискутујемо о њему. Како то годно примети један посланик, једине бројке у овом програму владе су оне бројке које означавају бројеве страница. Нигде у овом програму се не помиње није-

дан рок, ниједан конкретни механизам, ниједан начин, нити извор прихода који би омогућавао реализацију програма владе. Кључни недостатак, по мом мишљењу, то је оно што се већ понавља више пута при избору владе задњих година. То је што не постоји један пресек тренутног стања који би омогућавао да анализирамо, одређујемо и оцењујемо ефикасност рада владе. Да ли је то намеран пропуст, или случајан, у шта бих желео да верујем, мораће да одговоре сами представници владе.

На крају морам да вам кажем да ја не делим оптимизам мандатара и будућих министара, међутим, постоји једна друга врста оптимизма, направљен је један преседан у вишестраначкој Србији. Први пут се од стране једног социјалистичког мандатара чула реч — Влада народног јединства — осетила се потреба за деобом одговорности и мислим да је то најбоље признање да је дошло до промене односа снага на политичкој сцени Србије.

Александар Благојевић:

КОНТИНУИТЕТ ПЕНДРЕЧЕЊА ЧЛАНОВА СПО

Господине мандатару, није ваљда да именујући овакав састав Владе, хоћете такву Србију. Није ваљда да поново именујући истог министра полиције хоћете како сами рекосте континуитет у раду тог ресора. Који то континуитет? Зар континуитет пендречења чланова Српског покрета обнове, побого.

Зар ћете своје, рекосте ваши партијски истомишљеници, своје велико знање и искуство, зар ћете трошити на тај жалови посао на Владу која нема подршку најмање две трећине бирача у Србији и од које ће имати корист једино министри и предузећа чији директори посташе министри.

Избором ове Владе, већ се четврти пут понавља иста ситуација. Сваког мандатара и његов програм социјалисти хвале на сва уста и жестоко се устремљују на све оне који се дрзну да макар посумњају, а камоли критикују и мандатаре и њихов програм.

Зорица Денда:

ВЛАДА БЕЗ ПРОГРАМА

Ова нова Влада уствари нема никакав програм. Говори да ће се држати постојећег програма реконструкције мотарног система и да тај програм нема алтернативу, а управо од представника СПС за

овом скупштинском говорницом смо чули да је ово уствари програм СПС и да је тај програм постојао пре децембарских избора, као и да су тај програм држали у тајности, па нису хтели да изађу са тим програмом на изборе. Шта то уствари значи? То може и да значи да СПС није била сигурна у овај програм, јер у супротном би сигурно са њим изашла на изборе. Сада тај програм, јер у супротном би сигурно са њим изашла на изборе. Сада тај програм желе да представе као некакав општенародни програм, који ће наводно спроводити Влада народног јединства онако како је социјалисти замишљају.

Осим старих фраза о оживљавању производње, новом економском залету, економској сигурности, нема ничега. Не знам о каквом оживљавању производње се може говорити у садашњим условима, што се то променило, па да се може оживети производња. Нити се променила владајућа структура, нити спољни услови, осим ако нас је СПС намерно водила у економску катастрофу, а сад је одједном решила да то више не ради. Ништа се није променило, нити се може променити док је СПС на власти. Могући су само нови намети за становаштво преко пореза, такса, цена комуналија и чега још не, док се зарад такзваног народног јединства не испразне џепови грађана и напуни каса владајуће партије, из које ће се поново обезбеђивати победа социјалиста на неким следећим изборима.

Драгослав Аксентијевић:

„ЕВОЛУЦИЈА КОЈА ТЕЧЕ“

Поло века крили сте се иза слогана „Еволуција која тече“. За то време, бахато, у стројном кораку, рушили сте и разарали све вредно и духовно. Када сте схватили да је пробитачније, приклонили сте се вери и традицији. Учинили сте то, наравно, брзоплето и трапаво. Видевши неку, само вама знану, разлику између православаља и светосавља, одлучили сте се за светосавље, као вишенационалистичку варијанту, али у пакету са поручицама... исцељитељима. У невиђеној злоупотреби светосавља, отишли сте до потпуне вулгаризације. Узгред да не би вређали осећања аутентичних бољшевика, декларисхете се као православно атеистички.

Нови слоган „Еволуција која тече“, тако вам се окачио сам, у ходу. Заправо, то и није еволуција, већ прилагођавање од данас до сутра. А дотле, како се надате и кажете, док све ово не прође, док поново не ојачате са пуно разумевања, упадљиве благости, бићете за сваки дијалог, за компромис, чак и за поделу власти, а за све време, са прикривеном сатанском снагом, гушићете сваки преостали вид отпора. Није змија отровна само онда када уједе, већ и кад не уједе, јер носи отров у себи.

У свом једином марксистичко-лењинистичком образовању наставну јединицу — време, како и када напустити власт, наши комунисти, ви, још нисте обрађивали.

Верољуб Стевановић:

СЕЉАЦИ ПИТАЈУ...

Преко мене, господине Марјановићу, су и господа са села, наши сељаци домаћини упутили вам неколико питања.

Прво, питају вас морају ли они да плате доприносе за пензионо и инвалидско осигурање. Они кажу да не желе, јер једноставно они у пензију и не иду. Желе да им ви то за овом говорницом кажете.

Друго питање би било везано за здравство. Они питају, знајући да су фондови потпуно празни, знајући да они за то нису криви, да ако буду платили доприносе за здравство, да ли ће то значити да ће се они бесплатно лечити, да ће лекови бити бесплатни, да ће материјал бити бесплатан, да ће услуге бити бесплатне. О здравству је много тога речено, компетентније него што ја то говорим, према томе знате у каквој смо сада ситуацији.

Треће питање које постављају, питање везано за регресирани производњу. Желе да вас чују са ове говорнице да им кажете, да ли би непосредно пред сетву под регресираним производњом подразумевате регресирани цену нафте, жита, значи семена и ђубрива у оним количинама које свакоме припадају, према земљи коју имају и у року који је оптималан. То желе да чују.

Зоран Костадиновић:

ШТА ЗНАЧИ КУМСТВО

Господин Крстић из Нове Демократије јуче устаде и овде пред свима нама оправда се и каже — ја нисам лопов, ја сам радио са динарима. И бре, прихватисмо сви, нико не рече ништа, али шта ћемо са овима другима што седе у Влади, а радили су са девизама? Молим да ми се то некако објасни.

Иначе, имам врло лепо мишљење о ономе што сам чуо јуче — Радикали су схватили шта значи кумство. То је врло велики помак и то је оно што ме је стварно обрадовало, само да га не тумаче као што су изнели да је то мандатар радио.

Е сада ми је интересантна била дискусија господина Ђинђића. Ево шта је ту интересно — он је нама објаснио да зато што су му изашла два кључна човека из Владе, Србија је видела да је он политичар, а Вук Драшковић књижевник и да није добар политичар.

Замислите када човека оставе његови кључни људи, прво му их Социјалистичка партија убаци у врх странке, па му их онда узме и онда Срби схвате да је он велики политичар. Баш ми прија да тако нешто сазнам, а волео бих да Вук такав политичар никад не постане.

Милан Миковић:

ВЛАДАН КООРДИНАТОРА

Молим вас, шта је председник? Он је координатор. Шта су потпредседници? И, они су координатори. Шта су четири министра без портфеља у опису који смо добили овде? И, они су координатори.

Нама треба влада којој ће десеторица имати задатак да координирају послове неких других. Није то влада. Питање је да ли је без портфеља човек коме смо данас, или којима овим програмом тачно одређујемо шта има да раде. Одређен је портфељ, одређено је тачно шта има да се ради и на који начин има да се ради. Хоћемо ли да се користимо нашим овлашћењем и да кажемо да држава Србија овог тренутка, у овој ситуацији не може да има тако велики државни апарат. Хоћемо ли да органичимо да свако заиста одговара за ресор у коме се налази. У тој ситуацији само се налазе преосталих 20 министара.

Молим вас, положај у државној администрацији, положај било где који нема конкретну, личну одговорност, тај води неодговорности. Неће свако тако дасе понаша. Очигледно, неко и неће тако. Али, молим вас, да бисмо контролисали владу ми тачно за сваког човека, за сваког члана владе морамо да знамо, шта ради, шта су му обавезе и да би смо могли да оценимо да ли он те своје обавезе обавља. Само ми имамо овлашћења та. Нико други сем нас. И, уколико то не учинимо, онда ми не обављамо нашу дужност, нашу основну дужност, ми нисмо тада заступници и представници оних људи који су нас послали овамо у парламент.

Милић Мутавџић:

БОРСКИМ ПАРАМА ПЛАЋЕН РЕСОР

Овој влади која је пред нама много је стало до тада да се зове Влада народног јединства. У том циљу, пре нешто више од месец дана, направљена је једна трговина, која има директне везе са учешћем господина Радуловића у Влади. Бар ми из СПО из Бора мислимо да има. Трговинска радна организација „Центристок“ из Бора купила је већу количину робе од Цемаркета чији директор господин Радуловић. Робу је платио РТБ Бор, по ценама већим од тржишних. Разуме се да је господину Радуловићу свеједно ко плаћа ту робу, поготово ако плаћа више.

Међутим, јасно је зашто је тако урађено. Борским парам, парам свих запослених у РТБ Бор плаћено је учешће господина Радуловића у Влади. Тако грађани Бора имају најскупљу робу у Србији, а СПС тзв. Владу на-

Зоран Соколовић, Душан Матковић, Михаљ Кертес: све се може кад се ложе пендречи, кокошке и прислушни уређаји.

родног јединства.

Мандатар у свом експозеу каже да се плате морају зарадити, а да би се зарадиле, мора се произвести и то управо она роба, коју тржиште тражи. Па ево, РТБ Бор има управо такву робу — бакар и злато. Нема залиха непродате робе, што значи да има и тржиште. Једино нема пара.

Али, нема их за запослене у РТБ. Где су паре? Људи су их зарадили, произвели су робу коју тржиште тражи. Грађани морају знати куда одлази њихов новац и како се троши до последњег динара. Тако пише у експозеу, тако каже господин Марјановић, и ја то не схватам као стилску фразу или као пуко обећање, већ као његово чврсто опредељење. Одлично.

Веселин Павићевић:

ОПШТИНЕ ПОД САНКЦИЈАМА

Подсетио бих вас овом приликом да сте пред изборе 1992. године у многим општинама, посебно између првог и другог изборног круга, када сте се уплашили да ће опозиција добити већи број општина, истicali на јавним местима плакате, у којима сте грађанима Србије претили да ће, уколико гласају за опозицију и уколико опозиција добије изборе у тим општинама, те општине бити подвргнуте једној врсти санкција. Нисте употребили тај израз, али сте рекли да ће у тим општинама да се прекине са изградњом водовода, станова, да неће бити изградње школа. Један од плаката, који је био приказан и на телевизији је, на пример, у општини Ћићевац, Изборна јединица Смедерево, где је на исти

начин и са овим речима грађанство упозоравано да не гласа за опозицију. Једино предизборно обећање, господо социјалисти, које сте ви испунили, било је да сте према општинама, у којима је победила опозиција, завели унутар Србије санкције. То је случај почев од Нове Вароши, Косјерића, Раче, Тополе до централних београдских општина. У централним београдским општинама у току прошле године ви сте укинули буџетско финансирање и од јуна прошле године београдске општине се саме финансирају како знају и умеју. И то је мало било, господо. У Београду председник Извршног одбора града, човек који има и много веће амбиције од овог председничког места, па досежу и до председничке фотеље преко пута ове зграде, зграде Председништва, донео је одлуку да практично поништи резултате избора у Београду.

У централним београдским општинама, а то је општина Стари град, којој и припада ова зграда, налази се на територији те општине, и на Врачару од 112 одборника. Социјалистичка партија Србије има само једног јединог, Наравно да вам господо то и те како смета, да вас то и те како жуља и да то желите по сваку цену, ако већ не можете гласовима бирача а оно силом и снагом власти да укинете.

Боривоје Боровић:

ПОЛИЦИЈСКИ ЗАКОН

Министар Соколовић је такође министар, у чијој полицији је учињен низ злоупотреба, где је долазило до извора исказа, до злоупотреба службеног положаја и где су вођени кривични поступци против радника МУП-а.

Шта то значи? Ово није празна прича, о томе постоје досијеа и полиција у Србији пребија грађане. Не говорим се страначке стране, него управо као професионалац, јер могу и доказати. Ако узмете затвореничке картоне у Централном затвору у Београду, видећете да после два дана полицијског притвора сваки притвореник, дакле, не лице које је осуђено, затражи лекарску помоћ и сви су буквално привођени код доктора после тих интервенција у полицији. Надам се да новим изменама Кривичног закона односно Савезног закона о кривичном поступку полиција више неће имати право да одређује притвор, већ ће то право имати искључиво судови. Морамо увести ту обавезу, као и обавезу присуства адвоката приликом првог саслушања осумњаничких лица. Спречићемо те тортуре, које постоје, спречићемо монтиране полицијске процесе. То такође постоји у Србији.

Зашто ово све помињем? Помињем зато што је сам министар Соколовић, сигуран сам у то, и наручио пред овом Скупштином Закон о јавном реду и миру. То је посебан закон, у коме су се увела само два члана, који регулишу кривичну материју, члан 23. и члан 24. Често помињем тај закон као полицијски закон, јер није имало разлога да се он донесе у овој Скупштини. Ради се о нападу на службено лице и ометању службеног лица у вршењу службене дужности. Ранији Кривични закон Србије имао је своја два члана, који су регулисали ту материју и полицијски закон је суспендовао одредбе Кривичног закона Србије. Зашто? У Кривичном закону је постојао члан 4. у коме је предвиђено: Уколико се службено лице грубо понаша или злоупотреби своја овлашћења, онда се осумњачено лице може блаже казнити или бити ослобођено. По овом полицијском закону тих одредби нема и зато је по хитном поступку овај закон и донет. Мислим да хитно морамо све ове одредбе из кривичне области избрисати из посебних закона. Дакле, министар Соколовић је нарушио тај закон и по том закону, чланом 23. и 24. препоручује се клијентима, пошто сам и адвокат — уколико полицајац почне да вас бије пендреком по глави, нипошто не стављајте руке на главу, јер чините кривично дело спречавања службеног лица у вршењу службене дужности.

Александар Чотрић:

ИМОВИНА ОД 40 МИЛИОНА ДОЛАРА

Пре него што приступимо гласању, морамо се позабавити персоналним решењима предложеним да га спроводе неспособни, нестучни и неморални људи. У образложењу предлога за мандатара, председник Милошевић је за Марјановића рекао да је несумњиво један од најуспешнијих српских

привредника. Морам да кажем да је то мени врло сумњиво. Желим да питам где се то господин Марјановић доказао, на ком тржишту? Да ли је уопште простор бившег Совјетског Савеза био тржиште, тамо где се пословало на принципу клиринга и барто аранжмана? То је било царство шпекулативне природе. Марјановићево предузеће „Прогрес“, које је трговало са Истоком, запошљава 1200 људи, а сада се чак 700 налази на принудном одмору. Господин Марјановић је успео да преполови „Прогресу“ приходе од 1991. до 1992. године са преко 2 милијарде на 1,3 милијарде долара. Зато будите уверени да са директором „Прогреса“ неће бити прогреса за Србију.

Господин Марјановић, у једном недавном интервјуу тврди да он не може да побегне од уверења да једино социјализам може да реши проблем сиромаштва. Код нас се СПС још увек бори за социјализам. Видимо како је решила тај проблем сиромаштва. Број сиромашних се стално смањује пошто људи стално умиру од глади.

Од господина Марјановића тражим да овој скупштини и јавности Србије објасни све околности везане за случај из октобра 1992. године, када је потписан уговор о увозу гаса из Русије у вредности од 3,5 милијарде долара, нека нам објасни како је дошло до тога да људи врло блиски њему, сувласници домаће параприватне фирме „Прогрес-Гас трејдинг“ преотму посао нафтној индустрији Србије, односно фирми која је деценијама обављала тај посао.

Не треба трошити речи на износе суме која се на име провизија слива у приватне џепове Марјановићевих пријатеља, а готово сигурно и њега самог. Господин Марјановић мора нешто казати о својим везама и пријатељствима са врхом совјетске комунистичке номенклатуре, а пре свега са сином комунистичког диктатора Леонида Брежњева, Јуријем. Ја вас питам, господине Марјановићу, да ли је тачно да сте својевремено из Москве увече авионом осмоседом летели за Париз, где сте се проводили у ноћном локалу „Крејзи хорс“? Да, да. Ја вас питам чимим сте се новцем тада расипали на шампањац, коњаке и ноћне даме, то је привилегија каква се у сталнистичкој КГБ-овској Москви, поготово међу страним држављанима није стицала шармом, већ је плаћена знатно вишом ценом.

Нека нам господин Марјановић нешто више каже о јавно изнетим тврдњама у новинама, да је његова имовина процењена на око 40 милиона долара и да му се гради вила, у коју треба ускоро да се усели, на Дедињу. А како Марјановић располаже друштвеном имовином „Прогреса“ говори и податак да је издашно финансирао кампању СПС и побуну против Јељцина, у циљу повратка комуниста у Кремљу.

Што се тиче предлога господина Марјановића да министар унутрашњих послова буде господин или друг Соколовић, морам да кажем да у његовом експозеу, поред свих бисера, то је бисер над бисерима, јер се тврди да је министар Соколовић обезбедио успешно функционисање МУП-а његово осавремењавање и оспособљавање за низ важних безбедносних функција и да га стога поново предлаже за министра. Колико су способни Соколовић и његово министарство нека посведочи податак, да је Соколовићев стан по трећи пут обијен и олпачкан и да лопови нису откривени.

ЖАРКО КОРАЋ:

СПИСАК ЖЕЉА

Искрено да кажем, програм ми личи на списак жеља. Жеље имамо сви ми и вероватно су нам у том погледу свима сличне. Међутим, да би се жеље могле спроводити потребно је урадити две ствари: прво, анализа онога што је урађено до сада, и — друго, који су предуслови потребни да би се неки програм могао спровести. Мени овде недостаје анализа онога што смо имали до сада. Не долази ова Влада у неком вакууму. Сви се позивају на Аврамовићев програм. Али, и пре тог програма је била једна Влада и та Влада је спроводила један програм. Чак су неки министри, о чему ћу ја говорити остали у овој влади. Та влада је имала катастрофални резултат. Волео бих да неко изађе за говорницу и да одбрани учинак те владе. Инфлација највећа у историји овог народа, разарање ткива нашег друштва, свега што постоји. Одједном, долази нова Влада која се на то и не осврће. Ако је једини проблем био штампање новца, што стално говори господин Аврамовић, интересује ме зашто оно није престало за време те Владе?

Ако су предуслови неки потребни, који су они заправо, некако се као чаробна формула, појављује то да је потребно само укључити некога из опозиције у Владу, па ће у Србији бити добро, али то није тачно. Очигледно је потребно задовољити неке предуслове — шта су центри економске моћи, ко још одлучује о економском животу ове земље, где се доносе одлуке изнад владе, ко их доноси како да их влада стави под своју контролу итд.

Бата Живојиновић и Богољуб Пејчић: кажу да један од њих личи на Џемса Бонда. Просудите сами!

ЕПИЛОГ

Вук Драшковић: Касно је, даме и господо, и уморни смо, па ћу пожурити да што пре завршим.

О програму господина мандатара и о људима предложеним за министре, расправљасмо ево три дебела дана. На основу свих аргументованих и веома убедљивих примедби од десетина народних посланика, мислим да би господин мандатар, уколико држи до чињеница, требало да одустане од предложене владе, тзв. народног јединства, а у суштини Владе народног нејединства, и тиме широм отвори врата стварању истинског програма и истинске владе народног јединства.

СПО јесте био јуче, СПО јесте данас за Владу народног јединства. Та влада је потребна Србији и ту истинску владу народног јединства жели огромна већина наших грађана.

Лако је доћи до такве владе, нећемо изгубити много времена, уколико се буду поштовале неке чињенице, које се морају поштовати. Председник Републике је дужан да позове представнике, односно лидере свих странака, заступљених у овом парламенту, свих без изузетака и икакве дискриминације, и да им понуди учешће у Влади народног јединства.

Ко прихвати — добро, ко не прихвати — опет добро, понуђен као почашћен, уколико је реч о икаквој части, а пре ће бити реч да је о великоме терету. После тога се, једноставно, они који прихвате учешће у Влади народног јединства, договоре о заједничком програму.

Тај програм мора бити укидање санкција, економска обнова земље, заштита животног стандарда становништва, правна држава — то значи слободна телевизија, слободно информисање, неидеолошко судство, неидеолошка војска, неидеолошка полиција.

О мандатару се лако договоримо, да то буде једна личност, у најмању руку нестраничка, прихватљива, стручна, угледна, прихватљива за све. Да важи принцип да у Влади народног јединства, под овим условима, свака странка добије онај проценат министарских ресора, колики је добила проценат гласача на изборима.

Нема народнога јединства уколико не поштујемо изборну вољу тога истога народа.

Дискриминације не сме бити. Овим путем, најалост, ишло се није. СПО је од почетка, у свим тим разговорима и покушајима да дођемо до политичког договора, полазило од ових ставова на које сада, због грађана Србије, који слушају, подсећам.

Нажалост, кренуло се једним другим путем — неке странке уопште нису позиване, парламентарне странке, ни код председника Републике, нити касније код мандатара, а господин мандатар је одређен без икаквих консултација са парламентарним странкама у овој скупштини.

Господо социјалисти, прошле године сте морално — политички дискредитовали све, осим Српске радикалне странке. Њу сте само звали, њу сте само призивали, уз помоћ Српске радикалне странке све нас остале одсвудку искључивали, из Већа република, и да не набрајам даље.

Та странка је, уосталом, ваше дете, брачно или ванбрачно, није битно, јер по нашим законима брачна и ванбрачна деца су потпуно изједначена.

Не свиђају вам се ове године радикали па шта ћемо томе јаду? Не свиђају се СПО-у ни

сада, нити су му се свиђали прошле године, ни претпрошле године. Сматрамо да је та странка нанела доста несреће Србији, нарочито демократским процесима у земљи, али истовремено кривицу — тројицу људи у врху те странке, а знамо да је највећи део чланства поштен, честит и респектујемо, уважавамо оних 600 хиљада људи, који су гласали за Српску радикалну странку. Ти људи се морају респектовати. Ми не желимо ни СРС да вратимо истом мером. Њима су припадала три места у Већу република и та три места су морали да добију. Њима је припадало једно потпредседничко место и морали су да га добију. Председник Републике би тиме уважавао изборну вољу, односно оних 600 хиљада људи, који су гласали за СРС. Ми нећемо да узвратимо прогонима, апсолутно не, ни радикала, ни било кога, јер ми смо демократе, ми смо људи од моралних принципа.

Не свиђа вам се господо, демократска странка Србије. Задржите те политичке емоције у себи и за себе. За ту странку је гласало око 217 хиљада људи, хеј, господо, то су два крцата Звездина стадиона и не могу се ти људи политички игнорисати и ниподаштовати.

Дакле, да се ишло овим путем и да се сад крене овим путем, СПО јесте за владу народног јединства.

Чему се, међутим, прибегло? Кренуло се наопаким путем, дискредитовањем једних, елиминисањем других и тај наопаки пут довео је до наопаке владе народног нејединства. Можете ви називати владом народног јединства. Може се слободно мачку око врата накачати плочица и написати: ово није мачак, ово је тигар. Али, тиме неће да се промени истина шта је пореди.

Према томе, господо, ако ствари стоје овако, а стоје овако, дужан сам рећи да је цела игра око концепта владе народног јединства била унапред срачуната само на једно: да се нађе форма на којој то начин, под којим изговором и иза којих тараба се ваља привући, да би се под лозинком владе народног јединства тамо увукла једна непарламентарна странка, Савез комуниста Покрет за Југославију. Какав СК Покрет за Југославију и какви бакрачи? Нека се прво потруде да постану парламентарна странка и онда ћу ја испред СПО тражити да и њихови грађани буду поштовани, па и да комунисти као парламентарна странка имају своје представнике.

Господин мандатар би највећу ствар учинио, уколико би сад поднео оставку и отворио пут за владу народног јединства. Ако, пак, жели добро Србији, он то треба да учини. Ако неће, ако мисли да нам протура мачка за тигра, онда ћемо гласати, у нади да ће Нова демократија, овај или онај гласати да је јединство оно што није јединство и што је нејединство. Али, у том случају ја молим управо због идеје народног јединства, која се овако не сме коцкати. Десну страну, па и оне странке, које су ушле са Савезом комуниста и Социјалистима у коалицију, молим да се макар уздрже, па и оне појединце из странака, које су се од њих јавно оградиле, да не гласају за овакву владу, како би смо дошли до владе народног јединства.

При томе молим да гласање буде јавно, прозивком, да уштедимо на времену. Прозове се посланик и каже — за или против, па нека цела Србија види ко је за шта и ко је где. Хвала. (Аплауз опозиције.)

Председник: Има реч Томислав Николић. Молим вас само да са репликама не скренемо са главног посла.

Томислав Николић: До децембарских избора прошле године нисам познавао господина Драшковића, не лично. Читао сам његова дела и запазио да изузев морам рећи блиставих излета у опис српске предратне средине, посебно прославе Божића, нисам запазио ништа иоле вредно у тим делима. Али, рачунао сам, проћи ће време, сваки комуниста кад запне да пише о Србима, мора са неколико дела бар да се ишчисти. У Херцеговини, у коју сам пре два месеца ишао да обављам неке послове на ратишту да видим колико има Муслимана које би Вук бранио, рече ми један човек: један добар берберин машиницом и бријачем зачас би уништио ту издајничку политичку каријеру.

Ја сам јучер рекао да је господин Драшковић лажов. Ја сада кажем да је он историјски доказан лажов. Прошле године господин Драшковић је изјавио да је господин Шешел Хрват. САНУ, њен Историјски институт научно је доказао да је др Војислав Шешел Србин. Ако неко научно докаже да неко није био у праву, онај први је научно доказани лажов.

Вук Драшковић: До данас нико није покушао да увреди моју литературу, толико као својевремено покојни Владо Шегрт кад је покушао да се бави књижевном критиком. Од данас ће мирније почивати, јавио се један гори од њега да се бави књижевном критиком. Реплике бити неће. Филозоф Артур Шопенхауер, каже — човек на увреду или повреду, реагује зависно од тога од кога му је нанета. Неће ни један човек кад га уједи пас да узврати уједом, нити кад га ритне коњ да он ритне коња. (У сали огроман смех.)

Према томе, ја молим и остале посланике СПО-а да се у будуће реплика, док извесна господо не промене понашања клоне. Реплике су непотребне, третирајмо их као ваздух, додуше, мало покварен, али ту је Министарство екологије, а ту је и техничка служба која ће с времена на време проветрити салу. Хвала вам. (Аплауз.)

Томислав Николић: Ја ћу кратко. Ја ћу још краће. Господин Драшковић је имао прилике два пута да буде научен памети. Једном га је учила милиција, други пут Даница Драшковић а трећи пут ћу ја. (Смех у сали.)

Председник: Реч има др Владан Батић, шеф Посланичке групе Демократске странке Србије. Молим за ред, молим за тишину.

Владан Батић: Један од највећих српских правних теоретичара Валтазар Богишић, својевремено је рекао, што се грбо роди, време не исправи. Тако је и са овом владом народног јединства.

Ми из Демократске странке Србије никада нисмо ни веровали у искреност намере о формирању владе народног јединства. То је очито за нас била шарена лажа председника Републике, грађанима Србије с једне стране, а појединим страначким лидерима са друге стране. Ми смо свој став о тој влади над којом лебди дух народног фронта и треће интернационале изнели више пута.

Председник: Молим вас, прекините. Молим вас саслушајте говорника. Будите озбиљни да овај посао привођемо крају. (Општи смех у сали.) Молим за тишину. Молим посланике да седну. Молим за тишину. Па, ваљда смо озбиљни људи. (Буран смех у сали.)

Молим вас, пауза пет минута, али овде, да не излазите. (Аплауз.)

ШАМПИ(Њ)ОН ДУШАН МАТКОВИЋ

ТАЈНА У ЦЕПУ

Пише: Војкан РИСТИЋ

Сећате ли се човека који је након деветомартовских демонстрација 1991. године са чувеног митинга пензионера на Ушћу командовао јуриш на српску омладину окупљену испред теразијске чесме? Да, то је Душан Матковић, бивши директор „Индустије обуће Београд“, тадашњи министар за привреду у Влади др Драгутина Зеленовића. Одмах након што је Зеленовићева влада отишла на ђубриште социјалистичке историје, Душан Матковић је добио нови задатак, да доказивање и показивање себе као успешног привредника. Обрео се у Смедереву. Постављен је за првог човека Металуршког комбината Смедерево, који ће убрзо променити име у „САРТИД 1913.“

И пре доласка Матковића, „САРТИД 1913.“ представљао је једну од највећих утопија о развоју српске металуршке индустрије. Био је то и остао бунар без дна, на најплоднијој смедеревској земљи, поред Велике Мораве. Од његовог доласка ствар за железару постала је још црња и још мрачнија. Једино је криминал и злоупотреба положаја профункционисала са највећим профитом за оне који су били у прилици да буду у најужем Матковићевом „руководећем погону“. У Железари ни једна од две високе пећи одавно не ради. Процене стручњака из области металургије говоре да је потребно око шест месеци да би само једна висока пећ поново кренула у погон. Кад не ради „срце“ фабрике, онда је сулудо очекивати да раде остали погони (агломерација, челичана, топла ваљаоница, хладна ваљаоница) у лажном гиганту српске привреде.

Директор Матковић је за своју директорску поузданост, на последњим изборима награђен тако што се нашао на смедеревској изборној листи своје партије чак испред једног Радмила Богдановића. Душан Матковић је био носилац листе СПС-а у Изборној јединици Смедерево. На локалном радију том приликом дошло је до дуела са др Веселином Павићевићем, носиоцем листе Депоса. Павићевић је том приликом поставио више отворених питања директору Матковићу. Једно од њих гласи: како то да већина директора САРТИД-а отворила своје приватне фирме у иностранству, отварајући при том у тим земљама банкарске рачуне на своја имена? Предузећа су отворена у Русији, на Кипру, Јужноафричкој Републици, Италији, па чак и на екзотичним Хавајима, где је отпутовао један од Матковићевих директора Жика Новковић. Када је реч о Хавајима, тамо има свега, али ни труна било какве руде, или других сировина потребних смедеревском мртвом гиганту.

Матковић је одговорио да је све то „урађено по прописима“, да нешто представља и „државну тајну“, а да је намера у овој врсти посла да се „превазиђе тешка ситуација коју су наметнуле санкције“. „Све би то било у реду, можда би и могло да се схвати као одличан потез да Железара данас ради. Међутим Железара ни тада ни сада не ради, а директо-

ри су у иностранству,“ присећа се тог дијалога са Душаном Матковићем, садашњи републички посланик СПО-а Веселин Павићевић. У самој Железари се могу чути и подаци да је са скоро 50 одсто власништва у сваком од пет отворених приватних предузећа присутан и Душан Матковић.

У међувремену је Металуршки комбинат САРТИД 1913. под руководством „јуришника са Ушћа“ постао пољопривредни комбинат чија је основна делатност гајење шампињона. Ових дана, како су нам рекли у Железари, планира се да стигне неколико хиљада кокоша носила, а планира се и проробавање земљишта у околини фабрике како би радници могли да се баве пољопривредом. Ускоро то неће личити на железару која треба да се бави прерадом руде, већ на стакленик Душана Матковића у коме ће сем шампињона, куваних и пржених јаја моћи да се проба и парадајз, краставци, зелена салата и остало рано поврће.

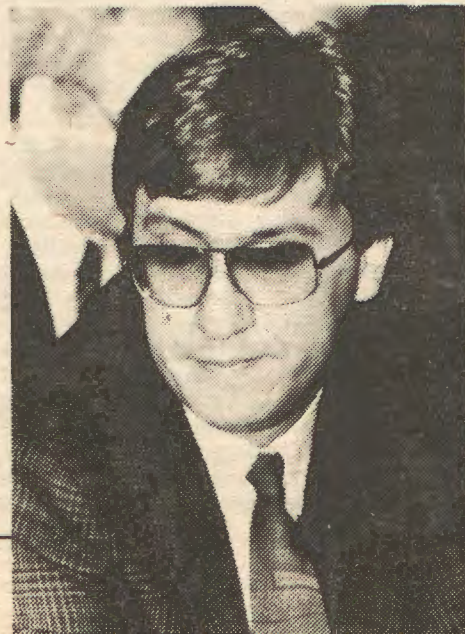
Том и таквом предузећу влада Републике Србије чији је председник доскора био Никола Шаиновић, само у прошлој години дала је седам милиона долара. Средства су била намењена, према неким подацима, искључиво за подмићивање људи који су требали у САРТИД да пропусте кроз строго контролисане границе гас, руду и остале сировине намењене за нормализацију производње у комбинату. Поред седам милиона долара намењених за трошкове „подмићивање“, Влада Николе Шаиновића дала је 20 милиона долара да се све неопходне сировине набаве у иностранству.

„Све ово уопште не би било спорно да данас у САРТИД-у нема гаса, нема руде, нема кокса, али нема ни пара. Паре су негде испа-

риле. Претпоставка је да су отишле на рачуне приватних предузећа петорице најближих сарадника директора Матковића“, објашњава посланик Павићевић. Он подсећа на Матковићево признање у дуелу на Радио-Смедереву, пред последње изборе, да такве фирме заиста постоје, и да се то ради зарад „превазилажења уведених санкција Савета безбедности“. Радници Железаре, међутим нити су тада питани, нити данас много знају о оснивању приватних фирми у иностранству које наводно треба да их спасу пропасти која им одавно visi над главом. Последње процене говоре да се од 7.000 радника колико запошљава САРТИД две хиљаде већ дуже време принудно одмара.

Матковић, који би као заиста редак директор „шампињонско-металуршког комбината“ могао да се нађе и у некој од Гинисових књига, до посланичке клупе стигао је, како сазнајемо, опет преко шампињона, којима је кампању СПС-а и своју, плаћао локалним медијима у смедеревском крају. Сем шампињона, било је ту и уља, брашна шећара. На питање откуд све то једној Железари, претпоставке иду у два правца: прво — да је Матковић то добио својим каналима из робних резерви и друго: да је то „трајно позајмљено“ из хуманитарне помоћи намењене најугроженијим слојевима у овом крају. „Било како било, реч је о криминалним радњама, јер је у то време хиперинфлације, плата радницима углавном исплаћивана у животним намирницама, што наводи на претпоставку да је Матковић ту робу злоупотребио у политичке сврхе“, каже Павићевић.

Како смо сазнали, група народних посланика из смедеревске изборне јединице намерава да Народној скупштини Србије упути предлог да се формира Државна комисија за испитивање пословања САРТИД-а. Посебан налог би се односио на околности под којима су отворене приватне фирме првих сарадника Душана Матковића, на Кипру, у Русији, Јужноафричкој Републици, Италији и на Хавајима. Посланици СПО тражиће покретање кривичног поступка против свих који су дозволили да се Металуршки комбинат у Смедереву на овај начин опљачка, а све под изговором да се то ради како би се „прескочиле“ санкције. Поготово што су приватне фирме отворене не сопственим средствима петорице директора већ средствима државе Србије. Посланици СПО у овој својој акцији очекују подршку и осталих опозиционих странака. „Волели бисмо да видимо како ће социјалисти, неприхватањем ове наше иницијативе стати на страну криминала и сами себе довести у још безизлазнији положај, солидарисајући се са човеком који не заслужује да припада ни једној, па ни Социјалистичкој партији,“ каже др Веселин Павићевић.

МОРАЛНО ПИТАЊЕ О ВОЛОВИМА И ОВНОВИМА

ИЗМЕЂУ ТЕХЕРАНА И ВАРШАВЕ

Пише: Владан А.
ВАСИЛИЈЕВИЋ

Избор нове српске социјалистичке владе недвосмислено је показао да владајућа партија може да рачуна готово са свих 250 гласова колико их и има у Скупштини. Свакако, ово у преносном смислу. Полазиште за оваква размишљања је да више нема логике у понашању опонената. Непредвидљиви су. Сасвим је спорно и колико су морални. На који начин иначе протумачити учешће у изборној коалицији, које доноси несразмерно велики број мандата у односу на реалну моћ странке и онда брже-боље прихвати понуду за учешће у влади коју остатак коалиције одлучно и до краја бојкотије? Или, каиперство својствено само пауновима представника странке која упорно тврди да је најзрелија и најдораслија одговорним политичким пословима, у тренутку када доказује ту зрелост чињеницом да у посланичком клубу нема ниједног члана који је био члан СКЈ. Нема разлога да му се око тог податка не верује. Међутим, остаје велика недоумица: и социјалисти тврде да нису комунисти. Значи ли то онда узajамно испуњавање битних претпоставки за испомоћ, па чак и савезништво када затраба. Тим пре што су позиције обе странке у најважнијим стварима истоветне. Прихватају блиске односе са контроверзним вођама новонасталих тзв. српских држава у дијаспори, радикални су националисти, противници грађанске изворне демократске опције: једноставно су у истој мери далеко од демократије и близу ауторитаризма. Уосталом, крајња неизвесност постоји и у вези понашања, осведочено поштеног још из времена избора, аутентичних демократа, бар како сами верују да су. Које је право значење њихове тезе да Србија мора да има владу. Ваљда у смислу да без тога нема нормалног живота у држави. Са другим делом те тезе мора се сложити. Први је више него споран. Може ли државне послове водити било каква влада? Поготову ако се пледира за демократију, просперитет, остваривање и заштиту људских права. Одговор сваког, иоле добронамерног и честитог грађанина је извесно одречан. Чак и да постоје чисте намере да се рад владе после избора контролише и онемогуће евентуалне грешке и злоупотребе, погрешност

овакве тезе је очигледна, а последице које одатле настају неотклониве све до смене владе, до чега никада неће доћи док опстојава ова Скупштина. Са толико хипокризије названа владом народног јединства она има најлепше изгледе да до краја упропасти народ и државу. У прилог томе више од осталог говоре подаци изнесени током вишедневних расправа о мандатару и његовим предлозима. Било је том приликом и веома тешких оптужби за које би, да је државе и закона, и те како морао да буде заинтересован и јавни тужилац. Остале су без било каквог одговора. Дрско су означене као испразна уличарска оговарања. Моћна државна телевизија и корумпирани прорезимски листови су по устаљеним обрасцима претворили истину у неистину и обратно, до краја излуђујући недужне и неупућене грађане. Сам мандатар се похвалио у свом завршном излагању да његово предузеће држи значајна новчана средства изван земље. Остао је дужан ближа објашњења каква је контрола над тим средствима, рекао је само да постоји, има ли могућности злоупотреба и какво је порекло тих средстава. Обављани су послови пробијања економске блокаде. Да ли су онда ту придодата и средства из Дафимент и Југоскандик банке, из небројаних напречац затворених новчаних завода, из којих су нестале огромне уштеђевине осиромашених грађана, претходно опљачканих од стране државе преко тзв. старе девизне штеђе. Истурене јединице мандатаровог предузећа у Москви, Багдаду, Букурешту, Будимпешти, Софији, Варшави, Техерану налазе се и на међународним пописима фирми који би требало да служе за надзор над кретањима националних богатстава држава искључених из регуларних светских привредних токова, управо због опасности да делови тих богатстава не залутују у непознате руке. Чему може да служи и чему служи било

која нерашчишћена ситуација? Добру никако. Зато би и за саму владу била кориснија нека друга теза од оне о „нужности постојања какве такве владе, што само по себи упућује на безбројне сумње и недоумице. Поштено, лукаво смишљено, само на штету општег интереса, а за то се и те како такође мора одговорати и правно и још више морално.

Коме калемегданском човеку данашњице смета корисна иницијатива преко које се олако прешло и од стране позиције, сасвим разумљиво и од стране опозиције, апсолутно несхватљиво, да се уведе попис имовине, односно имовно стање сваког члана кабинета и уопште јавних функционера. Успоставља се на почетку мандата, коригује се сваке године, своди се на крају мандата. То и није ништа ново. Ради се у Француској и неким другим државама, у којима се додуше не практикује покривање деморкратије крилатицама о поштењу, али се зна ред и законитост.

Или је овај предлог морао да пропадне да се не би поставило питање по којој цени су порески обавезници Србије и Југославије платили изливе међусобних подршки Срба из матице и дијаспоре у злобној ноћи када су традиционални завереници запретили уништењем српства. Вероватно да печени волови и овнови, са ноћним скијањем усред ратних страхова и изгинућа нису били дар са неба. А непознаница ове врсте, расписништва и неодговорности у знаку поштења и непоштења има на претек, па зар о свима да се потегу јавне расправе?

Поткалемегданска збивања у овим суморним данима када се Калемегдану више прети изнутра него споља, што је и најтрагичније, потеже као опомену једну опаску Н. Стојановића из далеке 1940. године: „Држава и народ су постали предмет пљачке уместо предмет племенитог служења“.

Званична српска опозиција је учинила све што је могла да заживи још једном та срамотна збиља. Тако је практично укинула саму себе, без права да буде рехабилитована, било када и било на који начин. Грешке које је самовољно, својеглаво чинила и чини да би се задовољило сумњивим тражењима и укуси мањених великих и малих вођа неопростиве су. Србија је данас због тога даље од демократије и правне државе него 1945. или 1987. Свако враћање уназад када остали неуморно иду напред превелика је цена за будућност и неправда према генерацијама, којима та будућност једино и припада. Греси су многи, греси су застрашујући, а нема памети која би их бар зауставила. О томе се најзад мора проговорити отворено и без стида и зазора пред било каквом свемоћи!

ЗАШТО ДР АВРАМОВИЋ СТАЛНО МОРА ДА БУДЕ БУДАН

ДВОЈНА ЛИЧНОСТ

Слушајући јадиковке лекара на тешку ситуацију у здравству и благе прекоре што их је заборавио у свом програму економског оздрављења, творац програма и гувернер Народне банке Југославије др Драгослав Аврамовић умало што није заспао од умора. Тај дан заиста му је био напоран — седео је на седници Економског савета савезне владе, дружио се са лекарима, а онда је морао да одговара и на питања студената Факултета политичких наука.

Ако хоће да му програм успе, др Аврамовић мора стално да је будан, јер чим он мало задрема из прикрајка вребају силе „шпекулантског мрака“ и „финансијског безумља“. Тако је једно време нови гувернер спавао на ловорикама почетног успеха, па му је динар почео нагло да се стропштава. Кад је једна немачка марка вредела 1,5 динар ни сам др Аврамовић није умео одмах да се снађе и неколико дана требало му је да схвати одакле ветар дува. Неколико рутинских контрола и додатних информација из финансијског подземаља били су довољни гувернеру да схвати како има посла са, једно време прикривеним, а онда повампириеним шпекулантским круговима. Нису то биле „ситне рибе“, а није било тешко ни закључити да се ланац шпекуланата протезао и до самих државних врхова.

Интервенцијама на финансијском тржишту и свакодневним откупом девиза, гувернер је успео да стабилизује националну валуту на односу једна марка — 1,10 (до 1,15) динара и љутио се на новинаре што о томе нису обавестили јавност. Аврамовићу је, нравно, стало да на своју страну привуче широке народне масе, јер вероватно и сам већ предосећа да би се у наредним данима могао сударити са „мангупима у нашим редовима“ и за Аврамовића, али и за дотичне „мангупе“ свакако је индикативно понашање такозваног јавног мњења, које је у време повећаног штицунга (односно обезвређења динара) веома гласно шкргутало зубима, не кријући своје симпатије за супер динар и рогушећи се на „народне непријатеље“ из финансијских кругова.

И сам свестан стабилности својих позиција у замршеном клупку војно-политичко-национално-државних интересних група, Аврамовић и по цену непроставаних ноћи даље игра двоструку улогу — творац економског програма и гувернера. Иако су понекад те две роле готово у директној супротности, Аврамовић их љубоморно чува за себе, јер предосећа да једино ауторитетом (чудо) твораца и гувернера може да сачува националну валу-

Ако хоће да му програм успе др Аврамовић никад не сме да спава, јер чим мало задрема из прикрајка вребају силе „шпекулантског мрака“ и „финансијског безумља“

Пише: Миша БРКИЋ

ту. Та лична нота у нормалним тржишним привредама била би беспотребна, па чак понекад и комична, али на овим просторима динар често не зависи од односа снага на финансијским тржиштима, већ од политичког хира појединача који управљају Србијом и Југославијом.

КОНТИЋ КОНТРАШ

Још дуго и доста невоља имаће пензионисани експерт Светске банке са такозваним персоналним аспектом свог програма оздрављења националне економије. Око програма и Аврамовића већ се играју чудне игре и плету дворске сплетке у којима значајну улогу, тенутно глуми актуелни савезни премијер Радоје Контић. Из обично добро обавештених извора процурила је информација да се Контић у „нашим редовима“ котира као „мангуп“, односно фигура која је два месеца вешто успевала да прикрије своје неслагање са „Аврамовићевим програмом“ и да је тек у последње време „проваљен“. Да би се у породици сачувао мир, Контићу је наводно понуђено амбасадорско место (изгледа) у Кини. Истина, кад се филм врати мало уназад није тешко утврдити да се савезни премијер чувао да у јавности ма каквом изјавом подржи програм, а чује се да је на затвореним састанцима у кабинету жестоко протествовао против чињенице да ће цену економског опоравка земље највише платити широке народне масе. Контић се последњих дана нарочито дурио на увођење нове праксе у односима између савезне владе и Народне банке по којој га гувернер Аврамовић сматра као свог посланог, коме у сваком тренутку може да подели задатке и радне обавезе. „Ко је он да му ми трчимо на ноге“, наводно је изјавио Контић, мислећи на гувернера.

Неће у наредном периоду само Контић као остатак старог мишљења и деловања у

економској пракси бити камен око врата Аврамовићу, који се намеће као представник модерног и свежег монетаристичког духа из „вашиingtonске боце“. Чitava једна плејада услужених комуно-социјалистичких кадрова натовариће му се на врат разним опструкцијама и подметачинама. Најгоре по новог гувернера је то, што су то у овом тренутку његови најближи сарадници. Избор, рецимо, Николе Станића за вицегувернера могао би се тумачити и као стратешки потез владајућег режима (чији је Станић, иначе, веран сарадник) да под контролом у сваком тренутку држи једног непредвидивог старца коме понекад могу да падну напамет различита капиталистичка светогрђа којих се накупио службујући по белом (капиталистичком) свету, а која би тешко могла да се примене у нашем узорном социјалистичком друштву.“ Станић у том контексту добија важну улогу кочничара у „трамвају званом жеља“, али по свој прилици добиће и још понеког „кондуктера“.

Један од тих свакако ће бити Милошевићев човек од поверења — Никола Шаиновић, који се (после дебалка у Панићевом кабинету) враћа на велика врата у савезну владу. Место потпредседника на пословима координације три владе око спровођења „Аврамовићевог програма“ никако другачије се не може тумачити него као контролна функција да „ствар не измакне нашој контроли“.

Није то никако награда и аванзовање Шаиновића, како је Милошевић уобичајавао да награђује своје верне слуге. Овај магистар је човек од највећег поверења и са специјалним задатком да каналише у мирније воде сваки покушај живахног старца са „непромишљеним потезима“.

ОТВОРЕНЕ КАРТЕ

Сличан координатор седеће и у новој српској влади. Кад већ није Милошевић успео да убеди директора „Симпа“ Драгана Томића да се лати премијерског задатка, уделио му је посао надгледања претакања „Аврамовићеве теорије у српску привредничку праксу. Биће јако занимљиво пратити како ће овај успешни привредник с јужне пруге тај посао обавити с обзиром да је пре скоро два месеца у кабинету Милошевића држао зубе процедио да је „Аврамовићев програм уперен против српских директора“. И како ће подржати гувернера са оживљавањем производње у својој фабрици намештаја сад кад су му затворене све славине за дотур динара из примарне емисије. Томићев „Симпо“ је, и то није тајна у дословним круговима, све до

24. јануара ове године (кад је стартовао нови економски програм) био једна од највећих муштерија у топчидерској Штампарији.

Има, иначе, у новој српској влади још министара који су као директори живели од топчидерске трансфузије, а сада као добри ђаци у **Марјановићевом** хору „певају“ оду радости програму економског опоравка, који је заснован на потпуно другачијој пословној филозофији од њихове. Та нова српска влада могла би у почетку бити и прилично психолошко оптерећење за **Аврамовића**, ма колико се то не види на први поглед. **Аврамовић** од старта игра отворених карата и доживљава јавност као изразито значајну категорију у свом пројекту. Српски премијер **Марјановић**, међутим, већ у првим данима парламентарне расправе о свом кабинету показао је сав презир према јавности. Ако је тачно то зашта се издаје — да је бизнисмен светског гласа — онда би по свим светским стандардима морао да одреагује на бројне оптужбе српске опозиције, која му је ишчепркала „тисућу безобразних података“ о имовном стању. Да се не би вукли репови и стварало неповерење у јавности, **Марјановић** је сам морао да предложи у Парламенту бар формирање једне независне истраживачке екипе, (или, чак и анкетног одбора), који би јавности ставила на увид премијерске личне финансије и имовно стање, без залажења у приземне пикантерије везане за лични живот.

Разна нагађања, у смислу типовања докле ће **Аврамовић** и његов програм издржати, бар привремено остала су у другом плану. И позиција и опозиција у српском Парламенту сагласили су се пре неки дан да је почетних

резултата било и да су они понекад залазили у сферу спектакуларности (обарање хиперинфлације, стабилност валуте, повратак робе у продавнице). Даља судбина опоравка југословенске економије у трезвенијим размишљањима све чешће залази у зону међународ-

ног окружења. И сам др **Аврамовић** више не крије горку истину да у овој земљи нема значајнијег опоравка привреде без њеног враћања у међународну заједницу. Тек по укидању блокаде и грађани и предузећа могли би да очекују „повратак у будућност“ — на 1989. годину кад смо живели „као сав нормалан свет“. Фурајући понекад свој оптимистички фазон (чак и без реалног покрића), др **Аврамовић** често уме да се понесе и изјави „како санкције само што нису укинуте“. Добро, можда у томе има и зрнце истине и то би веселило сваког поштењег грађанина ове земље.

ЈАПАНЦИ ЗНАЈУ

Али, најновији наговештаји из Европске уније надвијају се као црни облаци над судбином српске економије и уносе зебњу у наша очекивања да ћемо се скоро извући из међународног кавеза. Бриселски планери, ваљда по налогу својих политичара, заседали су недавно (замислите где) у Атини и убеђивали (а, на жалост, изгледа, успели и да убеде) своје колеге из Мађарске, Румуније, Бугарске, Македоније, Грчке и Албаније да прихвате алтернативну варијенту позвезивања Европе и Блиског истока. Та варијанта подразумева заобилажење Србије (каква вајда што то важи и за Хрватску) и коначно избијање из наших глава представе како смо ми раскрсница светова. Сви будући магистрални путеви у новом миленијуму могли би да иду преко Мађарске, Румуније и Бугарске, што значи да би наш аутопут и брза пруга могли да послуже кочијама и „тири“. Српски родољупци којима је то плаћена функција рећи ће на све то да су магистрални саобраћајни коридори кроз суседне земље залудан и скуп посао, настојећи да нас убеде како је света српска земља центар Космоса. После вести која се појавила у нашој дневној штампи, није сигурно да ће нас лупање у националне таламбасе спасити зле судбине. Та вест, наиме, каже да су се „наши традиционални пријатељи“ Јапанци већ пријавили да финансирају изградњу путева и мостова око Југославије. А то је већ није мачији кашаљ — Јапанци би да са капиталом продру у Европу, инфраструктура је повољна област за улагање, а не може им се ни рећи да немају пара. Суфицит у државним финансијама Јапана од око триста милијарди долара је застрашујућа сума, чијим би се мањим делом могло финансирати премрежавање модерним аутопутевима и брзим пругама (у чему су Јапанци, је л'те специјалисти) читаво Балканско полуострво. Нажалост, без Суботице, Београда, Ниша и Димитровграда.

Та европска и светска настојања да нас дугорочно искључе из глобалног села толико су круцијалан сигнал да би сва позитивна енергија овог друштва морала да се окупи и реагује на једино могућ начин — успоставивши што пре кооперативне односе са свим релевантним светским факторима. Можда је, ипак, боље данас бити реалиста да бисмо сутра сви били оптимисти.

Специјално угледно венецуеланско предузеће за продају некретнина странцима продаје куће и виле на најлепшим деловима Карипског мора по ценама од 20.000 америчких долара на више.

Идличне, бескрајне плаже, вечито лето, неограничене пословне могућности, или изолованост од целог света — ствар су вашег избора.

Пренос власништва уз помоћ пасоша вршимо без правних проблема.

Никакав новац не примамо унапред.

Тражите детаљне информације на српском језику на адресу:

**INVERSIONES LA GASPESOLANA, CALLE
ARISMENDI, PUERTO PYRITU,
EDO. ANZOATEGUI, VENEZUELA
или на tel. 9958 81 412251**

ЗВОНИМИР МАРКОВИЋ, ШЕФ УРЕДА РЕПУБЛИКЕ ХРВАТСКЕ У СРЈ

ОВЧИЦА КОЈА ДВИЈЕ МАМЕ ЦИЦА

Наш саговорник је Далматинац, рођен 1927. код Сплита, по професији стоматолог. Примно нас је у хотелу „Хајат“, где је, до срећивања резиденције у Чакорској 1а, привремено смештена хрватска делегација.

Разговарала: Благница СТОЈАНОВИЋ

После три године рата, поново сте у Београду. Како Вас је Београд примио?

Ја морам са захвалношћу казати да ме је Београд примио онако како сам и слутио, а то значи отворених врата и отвореног срца, са малом неизвјесношћу какви ће моји први кораци и први сусрети бити. Сретан сам да се могу похвалити првим корацима и сусретима који су били више него добри. У том тону смо провели ових осам дана од када смо у Београду. Своје активности могао бих подјелити у два дијела: један, више адаптациони, и овај други, који је изложен јаком и сложенем притиску интереса медија за наш боравак. По свим првим реакцијама изгледа да сам сретно прошао, јер се нисам сукобио ни са једном грубом ријечи, нити сам био у ситуацији да се неугодно осјећам.

Министарство иностраних послова СРЈ објавило је вест о Вашем доласку тек четвртог дана...

Ми смо били у Министарству вањских послова и онај протоколари дио прошао је сасвим нормално. Међутим, добро примјећујете — то није било евидентирано.

Шта ће бити Ваш задатак у Београду, бар у првим данима рада?

За прво вријеме смјестили смо се у хотелу „Хајат“, јер објект у Чаркорској, који је намијењен за нас, још није функционално адаптиран. Што се тиче активности у ових четири дана, они су се свели на контакте са медијима, а рад са странкама смо одгодили за Чакорску 1а. Очекујем да ћемо, кад уђемо у своју кућу, моћи нормално радити. За то вријеме ћемо и ову формалну страну предаје копије писама и писма председнику Контиту ваљда обавити, јер је то везано са боравком министра Јовановића у иноземству.

ЗАДОВОЉАН САМ ПОЧЕТКОМ

Постављање г. Вељка Кнежевића на место амбасадора у Загребу хрватска јавност је оценила као провокацију Београда. Како ви то коментаришете?

Ја сам човек који је дошао са новим демократским промјенама; у политичком животу нисам био уопће познат, јер њега није било у цијелој бившој Југославији, правог политичког, плуралистичког живота, и ја сам и у Загреб дошао као непознат, а у Београд још и непознатији, за разлику од г. Кнежевића који је итекао био активан, посебно у посљедње вријеме. И то на једном тако деликатном мјесту као што је Радио и Телевизија. То су, де факто, највећи моћници у држави, јер многи су знали казати: „Дајте ми телевизију, па ћу створити државу“, или „Дајте ми телевизију, па ћу оборити државу“. Према томе, било је за очекивати да ће у тој бранши бит доста сукоба и доста размирица. Ту би направио једну диспункцију између политичке провокације и ове друге врсте провокације.

Не мислите, дакле, да је његово постављање смишљена провокација?

Не бих то тумачио тако, јер да смо то тако доживјели, будите сигурни да бисмо тако и реагирали. Кнежевић ће бити везан послом који му је дан, он нема своју приватност у том послу нити се може понашати не знам како по својој вољи. У сваком случају, он је службеник више него неки самостални креатор. Не бих вжило оптеретити ни њему те прве кораке, као што је мени било драго да сам тако

сретно прошао ове прве сусрете. Не остаје ми ништа друго него да, као човек, зажелим то исто и њему.

Кажете да сте сретно прошли, што значи да сте нешто друго очекивали?!

Могу вам рећи да сам слутио баш овако, а опет та слутња није била довољна. Незвјесност је била велика, поготову после три године овако грубог стања, и ту сте увијек у дилеми што може све бити. Више него сам задовољан првим данима.

Како коментаришете изборе у Крајини? Да ли победа Милана Мартића иде на руку хрватској страни и да ли је он човек који би на миг Слободана Милошевића признао Хрватску у авнојевским границама?

Што се тиче тих избора-ја вам нисам експерт за те односе Срба у Хрватској, премда сам у Државном одбору за нормализацију хрватско-српских односа у цијелини. Крајина је за себе проблем и то стање у Крајини у сваком случају итекако овиси о нормализацији српско-хрватских односа у цијелини...

А да ли верујете да се српско-хрватски проблем може решити без решења проблема Крајине?

Не смијемо се заваравати, Крајина сама по себи, ако узмете комадић Далмације, па комадић Лике, па комадић Кордуна, па комадић Баније, па комадић Славоније, па комадић Барање, па тај појам не постоји нигдје... То је остатак једне, де факто, аустријске творевине. То нема подлоге ни у хрватској повијести ни у српској повијести. Крајина је појам Војне Крајине, којег је надвојвода Карло оснивањем Карловца, затим Сремске капетаније, Оточке капетаније, Карловачке, Петрињске, Сисачке, итд, то је, у ствари, бивша Војна Крајина Аустрије и из тога се не може стварати нека мирна држава, поготову што је она унутар једне мале државе као што је Хрватска. Тим прије што та Крајина има скупа, по демографским подацима, 3-5% становништва Хрватске, а покрива празан простор који износи 1/3 укупне територије...

Али је у том „празном простору“ српски народ у већини?

Је, је, апсолутно! Слушајте, имате и хрватског народа у Суботици. Немате нигде националних држава у Европи. Ви кад видите саставе, видећете да Хрватска има „других“ свега 12%, а после свега овога доћи ће до испод 10%, то је релативно мали број у односу на Босну, Војводину, Санџак, Косово... Ви сте видели да не можемо неке принципе његовати на једној страни, а на другој газити и обратно.

ПРИМЕР ВРАТА

Исте принципе не треба уважити кад је у питању Косово и право националне мањине?

Точно тако, јасно: Ја се слажем с Вама.

Слажете се да је један појам српски народ у Крајини, а да је нешто сасвим друго национална мањина на Косову, јер би се у противном Француска, Шпанија, и друге европске земље суочиле са великим проблемом?

У томе и је ствар, да то није само специфично стање код нас. Сад ћете из неких правних норми довести до великих неспоразума. Чињеница је да нема многонационалних држава и да све оно што није у националној држави у склопу те нације јесу националне мањине. Европа за те националне мањине има своје схеме. Мањине су до неких 7%, од 7-15% су некакве заједнице, тек од 15% су део нације.

Вратимо се изборима у Крајини...

Нама је сасма свеједно што се тиче и господина Бабића и господина Мартића. Важно је да један или други имају спремност за разговор и једну здраву комуникацију. Ја вјерујем, колико и Ви сами примјећујете, да смо и ми дошли до закључка да је Мартић повољнији што се тиче те свеукупне координираности српске политике која је сада изражена кроз вољу службеног Београда. Мартић је нешто кооперативнији са Београдом него сам Бабић и у том случају би се могло закључити да је сретније решење онај ко је кооперативнији.

Дакле, има шансе да политички решите питање Крајине?

Како да не. На томе стрпљиво и радимо. Ми нећемо одустати од своје концепције мирне интеграције, јер вратница кроз коју можемо проћи имају једну од странаца мир, а другу демократију. Само тако можемо постићи неки резултат, а сила и снага је „за времена“, што наш народ каже. У сваком случају, сила је јако варљива, поготову кад се у данашње доба у свијету употребљава и њом маше. Друга је ствар да је цијели свијет у знаку силе, па би се онда могло рећи: и наша сила ће доћи до изражаја. Међутим, како је и Европа и свијет силу одбио као начин рјешавања међународних и међунационалних проблема, ја вјерујем да ћемо морати сјести за стол и силу оставити.

У којој мери питање Крајине зависи од одређења народа Крајине, односно од њиховог права на самоопредељење?

У сваком случају народ је категорија која је респектабилна и он је једини тај који може одлучити о својој судбини, али да се не заваљамо — не у том смислу да може доћи до разбијања другог народа, односно његове државе. Ви врло добро знате да су и Книн и Окучани приковали Хрватску за инвалидска колиџа и да ми не можемо опстати без тога?

Зашто не прихватите конфедерални однос са Крајином?

Зашто не може конфедерација?! Конфедерација може бити само између двију држава, а ја сам Вам лијепо рекао да не може бити државе измишљене ад хок, па потребама неког локалног моћника...

На основу права о самоопредељењу?

Замислите кад би се са тим правом прошетали кроз Европу, шта би направили. Нема ржаве која би опстала. Погледајте Шпањолску, погледајте Француску, погледајте Енглеску, погледајте све земље Европе, нема организма, ако се тај вирус проспе, који ће остати на животу у Европи. А да не говорим о Америци и новим државама Азије и Африке. Ви сте видјели да је и народу у Крајини и ван Крајине, и у Србији и у Хрватској, да не помињемо Босну, доста свега. Ово је било једно пијано стање, могло би се рећи, у којем се тешко могла назријети једна здрава концепција из које ће се доћи до мира. Једноставно су сви схватили да је сада вријеме да се нешто уради, створи, измисли, без обзира на шансе које су реалне да то опстане. То је и приковало овај свијет уз немаштину и све ово друго, тако да ово стање не може дуго трајати. Ова посјета је знак мало више добре воље да се створе неке реалне претпоставке за неки нормални пут суживота за даље.

ПОЛИТИЧКИ ТУРИЗАМ

Да ли ова руска иницијатива предвиђа стављање Крајине под надзор Републике Хрватске?

По мени је тешко тумачити што Русија мисли, али, у сваком случају, Хрватску без Крајине је немогуће замислити. Ја сам сигуран да ће Руси придонјети позитивном рјешењу, јер они имају сличне проблеме и у Русији. Узмите само проблеме Украјине: то је земља од преко 50 милиона становника, у којој има 12 милиона Руса, а, што је најинтересантније, уз тих 10-12 милиона Руса у Украјини

имате и 10-ак милиона проруски оријентираних Украјинаца. И замислите, у односу тих великих бројки како би то било тешко ријешити у цијелом СССР-у. Однос те проблематике у Крајини и у Хрватској, гледајући Крајину као дио Хрватске, пуно је „мањи“ него што је у СССР-у. У сваком случају би то и за саму Русију био лош примјер уколико би инсистирали на уништењу једне нације, односно једне државе, која је призната од 110 земаља свијета у њеним границама. Према томе, ићи једну најдужу границу, која износи од Обровца до Белог Манастира око тисућу километара, и да се то истрга, растрга и да се то повеже, да то има неки политички и геостратешки, геокulturолошки и социолошки, како год гледате, никаквих елемената за било какву врст државности нема, осим оног: „Сви Срби у једној држави“.

А да ли су вам познати детаљи са тајних састанака српско-хрватских делегација и њихова настојања да се територије повежу, тако да Крајина припадне Хрватској, а Барања Србији?

То спада у домене политичког туризма, тако да кажем. Мој пријатељ и колега Дегориција промјенио је све тачке у Европи и свијету састајући се што јавно, што тајно. И шта је из тога испало-ништа! Неко договарање, па у име кога?! Тко то може и како цијепати било који центиметар земље? У име чега? Принцип неповредивости граница, Европа ако прекрши на било којој тачки, онда се зна што ће бити. То ни Европа ни свијет не смију себи дозволити. Ми можемо једино упорно настојати у својим ставовима да ће мир и демократија омогућити сваком човјеку да има права, и вјерска и национална и културна и социјална и сва остала. Ја сам сигуран да Книну нитко боље не може помоћи него што може Книн Сплиту или Сплит Книну. Ми смо најдиректније упућени, а исто важи за Шибеник и Задар. Окренути леђа мору и Сплиту, Шибенику и Задру, то је... Ја мислим, као Сплићанин, да бих био на неки начин хендикепиран или ускраћен уколико не бих имао на сплитској риви и Књићанине, како бисмо могли отворити врата свијету. Ми смо имали итекако велике користи од тог отвореног става према свијету и нама је у интересу да ту обалу обогатимо још више, а не да се одричемо њеног природног залеђа.

ЖИВИ И ПУСТИ ДРУГОГА ДА ЖИВИ

Ако се не варама, ви имате регионалних проблема и у Ријеци, али са сопственим становништвом?!

Слушајте, ја сам гледао једну вашу емисију о општинама Београда, које се „одвајају“ од Београда. Па нећемо из тога правити велику политику. Ми смо доста мали народ, и једни и други. Немојмо мислити да је Хрватска велика, а још је пуно погрешније мислити да је Србија пуно, пуно већа. Сви смо ми у рангу малих земаља и, према томе, што будемо између себе показали већу кооперативност и склад, ја сам сигуран да ће нас велике силе, а њих се требамо плашити и једни и други, више уважавати.

Ја се ограђујем од било којега „анти“. Ја не користим ни антисрбизам, боже сачувај, ни антифашизам, ни антикомунизам, премда нисам ни просрбин, још мање профашиста, још мање прокомуниста. Мали народи немају

права на „анти“, јер ми јесмо увијек били жртве тих великих идеологија. За хрватски народ, ја вјерујем и за српски народ, да би била велика заблуда и у фашизму и у комунизму. Јер, то су идеологије великих система, великих држава, које су итекако вјешто користиле сврставање тих малих, да би баш на трагедијама тих малих народа градили своја империјална царства. Мислим да је прошло вријеме Дедијера, који је то сам читао у његовим дневницима, кад је био негдје у колони рањеника са Сутјеске, рекао, кад су их напали њемачки авиони: „Другови, издржите! Свака бомба бачена на нас мање је на Совјетски Савез“. И, сад, замислите ако би тако мали народ с том мишљу ишао у сусрет великим силама. Тако очекивати и од Руса, ви Срби, или ми Хрвати од Њемаца — илузорно је. Будите сигурни да ће и ова помоћ руска Србији и назовимо америчка Хрватској бити регулирана искључиво по руско-америчким интересима, а не по нашим властитим интересима и да би било боље да ми мали сједнемо за стол и да се договоримо, јер ако нам они почну дијелити своју правду онда ћемо пуно лошије проћи. Зато препоручам и вама и свакој новинској кући да ради на томе да се ти мали народи приближу, а не да се трагају и отимају за неко брдо или долину. Уклско буде Вучуревић гледао на Дубровник, овај на Неретву, овај горе на Задар, па ће доћи Мађар поново на Ријеку... Повијест је пуна тих примјера. Имали сте Римски мир, па сте имали Германски мир, сад може бити Амерички мир... Будите сигурни, сви ти мирови су за мале земље итекако погубни и ризични. Живимо природно, живи и пусти другог да живи. Знате, то је принцип: нека може сваки жив бити! То нека буде аксиом! То је из нашег политичког статута из Далмације, чл. 59 а: нека може сваки жив бити. То нека буде принцип и за Србе у Крајини, и за Хрвате у Суботици и за Албанце на Косову, и за муслимане у Санџаку... Сви ми имамо своје мале Крајине и велике и према томе немојмо се цијепати, јер може бити да ће наша дјеца и унучад поново замишљати једну такву заједницу која почива на овом принципу. Овако смо све даље и даље, то будите сигурни.

У којој мери је најновији хрватско-муслимански споразум, тј. иницијатива америчке дипломатије, пореметио договор и српско-хрватску сарадњу, односно наводни договор г. Милошевића и г. Туђмана направљен међу њима 1991. у Карађорђевој?

Сви ти тајни договори, ја се од њих ограђујем. Нема ништа иза леђа народа, било ког, без разлике како се он звао. Што се овог хрватско-муслиманског договора тиче, он не би требао пореметити, јер овај договор не перфектуира ништа осим мира, а све друго је ствар међународних норми и односа држава и земаља. Ја сам сигуран да је то рад експерата и стручњака који тек треба доћи. Ово је само добра воља да се на миран начин изађе из ове ситуације.

МИ НЕМАМО ГДЈЕ

Да ли рачунате на територијално проширење и припајање БиХ Хрватској и да ли ви у каснијој фази рачунате на формирање Велике Хрватске?

Ја вјерујем да је вријеме великих Србија, великих Хрватски, великих Албанија, и свих

великих, прошло, да је за нама. Ако се не варама, ја сам примјетио промјену код госпође Данице Драшковић и Вука који данас храбро износе ово исто што сам сада рекао: да је вријеме великих Срба и великих Хрвата за нама и да се пође малим корацима ка једној мирној и сређеној ситуацији.

Европа не трпи, она је чврсто уградила принцип немењања граница. Уколико би се тај принцип било где у Европи поништио, онда долази до још веће ескалације и још веће неизвјесности. То су ме питали и Црногорци за Превлаку. Пустите то, људи моји! Та Превлака је, знате, шака камена, али не у буквалном смислу јер у геостратешком итекако вриједи та шака камена. Сад, ако идемо према миру, онда је то само шака камена, а ако идемо према рату садашњем или сутрашњем, онда је итекако важна Превлака.

Зашто, зарад мира, Хрватска не уступи српској страни ту шаку камена, као знак добре воље?

Црногорци знају зашто. Дубровник је прошао тешку калварију и да би му се, за узврат, тражила и та шака камена. Пустите сад то, нека о тој шаци камена и наша дјеца нешто кажу. Па ако наша дјеца кажу: „Дај не само шаку камена, него ми поново идемо створити неку заједницу“, па, стварајте дјецо, ал' на ваџним кожама, а немојмо ми стари после овог стања, после оваквог животног искуства које смо имали за ове три године, ићи нека романтична питања постављати: зашта не бисте ви нама дали овдје, ми тамо, па идемо шпекулират, па мало к' врагу, мало богу, па ће нешто добро испасти. Из тога пута нема ништа. Ако идемо том логиком „мало врагу, мало Богу“, ми ћемо к' врагу завршити сви. Стварно морамо бити минималистичких захтјева, а са максималном добром вољом за то. Морамо у овом тренутку и Србима у Србији и Србима било гдје, који се сусрећу са Хрватском и Хрватима, казати: ми јесмо за најбратскији однос, али за сад-свак у својој кући. У оном стању гдје смо били затечени, и нема смисла на рачун неке будуће уцјене ићи сакатити Хрватску. Хрватска нема неке резервне линије гдје се може повући. Ви знате

гдје је Турањ, гдје је Карловац и гдје је словенска граница, а гдје је граница код Дубровника. Ми немамо практички гдје, Ми се од турских времена повлачимо. Од Дрине, па до Босне, од Босне дошли смо до Уне и више немамо куд. Чим смо узели принцип да сила треба казати ко има право, онда сте видјели да је та сила била употребљена тако да је Босна практично изгорела у пламену, што се стварно није смјело дозволити. Хрватска је још сретно прошла, на неки начин. Ми да смо ишли одмах на Крајине имали бисмо точно онај принцип: тук на утук, и готово је, а како сте били у великој предности — Хрватска би била оно што је сада Босна. У томе је и наша мудрост, да смо рекли: Добро господо, ми сад гледамо, проматрамо, слушамо, одговарамо, преговарамо, развили смо и тај политички туризам...

Према томе, оставимо се високе и велике политике, ухватимо се ми мали поштеног посла и да се са једном поштеном људском речи сједне уз оно: **нека може сваки жив бити и створимо добре добросусједске односе.**

Претпоставимо да Република Хрватска успостави контролу над територијом која покрива авнојевске границе и да СР Југославија призна те границе. Да ли ћете судити људима које је хрватска власт означила као ратне злочинце, на пр. Милану Мартићу, или ћете их амнестирати?

Шта ћу вам казати: најпре ако Србија, тј СР Југославија, призна Хрватску, она ће направити једно најнормалније дјело, оно што је направило 110 земаља свијета. То би било за поздравити и то би била, на неки начин, више него добра воља за даљњу сурадњу.

А када ће Република Хрватска признати СР Југославију?

У истом смо односу. Ми једва чекамо да признамо, исто тако једва чекамо да се скину санкције, једва чекамо да процес нормализације почне истог часа и ми немамо ништа против да ви и у документе ставите да ће службена Србија и службена СРЈ итекако водити рачуна о својој субраћи у Книну и не знам гдје. И дапаче, Крајина би могла добро проћи, да је изабрала други, мирнији пут, онда би била ко оно јање које маме цица. Хрватска њој никад неће бити маћеха и нама није у интересу да било који педаљ Хрватске буде под теретом или господарством неразвијених. Будите сигурни да је моја визија тих односа таква да видим већи процват и Книна, и Обровца, и Бенковца, и Лапца, и Коренице и свих, то су вам пасивни крајеви. То је увјек неко уздржавао. Будите сигурни да Хрватска има најбоље увјете за уздржавати своје природно залеђе. Госпон Вучуревић је рекао: „Ми Дубровнику шаљемо чисти зрак, треба би нам он то платити“, јер Дубровник не би био тако лијеп да му Вучуревић не шаље чисти зрак. Тако и Задар треба платити воду која долази одозгора... То су неприродни и каприциозни захтјеви. Ја сам сигуран да би најоптималније било кад би сви Срби живјели у једној држави, то искрено разумијем, али ако то баш није могуће, а види се да уопште није могуће (јер тај исти принцип би могао рећи и сватко други), треба ићи са неким смислом реалности за мјеру.

Не може бити складног развоја ни туризма ни економике ни било чега уколико не постоји природан однос са залеђем.

Питала сам Вас и о аршинима по којима би Хрватска судила ратним злочинцима, и да ли би се г. Милану Мартићу нешто десило када би он 21. марта отишао у Загреб на преговоре?

Ја вјерујем да ће то бити у домену међународног ратног суда за ратне злочине. Сигуран сам да то неће бити препуштено ни Загребу ни Београду ни Сплиту ни овоме, ни ономе.

Што се Мартића тиче, не знам, ако је он представник, службени, шта би му се могло догодити. Има времена да се каже: персоне грата, нон грата, може ли доћи, не може ли доћи. Ја вјерујем да је овај посјет значајан, без разлике ко ће бити у тој делегацији, важно је с којим намјерама долазе — није важно је л' то Мартић или Бабић. Особе нису важне него су дјела важна, и циљеви.

ИЛОК И ОКОЛИНА ОДАХНУЛИ

КРАЈ БИЗНИСА

Пише: Бранислав ГУЛАН

Убиства, силовања, разбојништва, пљачке, протеривање несрпског живља, о чему се све само тајно говорило протеклих две и по године, карактерисали су Илок и околину. Иначе, да подсетимо, Илок је променио етничку мапу када је овај данашњи део РСК захватио ратни вихор, па се из више разлога из Илока крајем 1991. године иселило око 3.500 Хрвата и Словака. Слично је било и у околним селима, понајвише Балској. Потом су Илок и та села населиле избеглице из западне Славоније, али ни они нису имали миран сан. Јер, све куће, и српске и хрватске и словачке, ноћу су обилазили, из њих односили све што им се допадне, уз то малтретирани становништво, посебно несрпско. Нарочито у великом страху је био несрпски живаљ, који је остао после масовног исељавања из Илока, октобра 1991. Миран сан нису имали ни они Срби који су се населили овде. Тако је први сумрак доносио неизвесну ноћ, страх. Доласком мрака капије су се закључавале, ролетне спуштале. Уз све то, када су обилазили куће, приликом увида у документацију, ако се утврди да су у кући несрпског живља, наређивали су им да се у року од неколико дана морају иселити. Из страха од одмазде нико од оштећених није смео да пријави нападаче надлежним органима. Тако је то постало јавна — тајна.

Али, протеклих дана су житељи Илока могли да одахну, јер се иза браве налази тридесетак лица, која су уливала страх становништву у овом делу РСК. Међу ухапшенима је и Војин Шуша из Илока, некадашњи министар правосудја у Влади РСК. Он се са породицом населио у Илок, узео једну од најлепших кућа избеглих Хрвата, кажу да се на пречац и обогатио. После хапшења Шуша се разболео у затвору у Белом Манастиру па је упућен на затворско лечење у Београд. Поред њега, познато име у затвору је и Илија Вучковић, командант „црвених беретки“ у Илоку.

МАРТИЋЕВО ОБЕЋАЊЕ

Иако се званично о овоме још ништа не говори, а хапшења у Илоку је било и протеклих дана, до лишавања слободе је дошло после предизборне посете Милана Мартића, који је најавио одлучну борбу против криминала. Тако се у затвору још налазе: Милан Вучковић, Илија Вучковић, Никола Дрпа, Божидар Цицвара, Радован Радуловић, Драгослав Стојановић, Драган Марић, Ненад Крајиновић, Милан Ергић и Алекса Колмејец.

Како незванично сазнајемо, у досијеима ухапшених стоји, рецимо, да су Драго Милетић и Милан Вучковић у Бачкој Паланци, с друге обале Дунава код Илока, од власника угоститељског објекта „Блек Бумен“, званог Бане Билдер, узели око 2.000 марака (наводно, касније утврђено да су фалсификати) и

пустили их у оптицај на подручју Вуковара. Постоји сумња да је преко њих и осталих ухапшених прошло око 400.000 лажних марака. За Милана Ергића, Алексу Колмејца и Милију Станимировића (који се налази у бекству) утврђено је да су данима и ноћима сејали страх у Илоку и околним селима, упадали у куће и гостионице, пуцали без разлога, а на исељавање терали несрпски живаљ.

„Било је као у најбољим крими филмовима“, прича Ј. Т. из Илока, који из страха шта ће сутра бити не жели да му се помиње пуно име. „Ноћу су маскирани упадали у куће, а да најчешће нису ни бирали да ли је словачка, српска или хрватска. Тражили су оружје и, наравно, односили све што им се допало у кући. Најчешће су и легитимисали, па када су видели да су у кући несрпског живља, одмах су издавали наређење да се тај становник са породицом у року од три дана мора иселити. Посебно ако им се допадала кућа. Наравно, излазећи из куће односили су све драгоцености уз претњу да о њиховој посети не сме да сазна ни локална милиција. У случају пријаве претили су убиством. А убиства, још увек неразјашњених, посебно у Кукујевцима и неким другим селима још увек има. Ја сам један од последњих кога су посетили само неколико дана пре хапшења. Али, пошто сам издржао све досадашње тортуре и нисам се иселио „добровољно“ са 3.500 Хрвата из Илока, морам да ћутим. Јер, Илок је моја домовина, ја сам Хрват, хоћу овде да живим, не интересује ме која ће власт бити. Ту су ми се родили дедови, а ја хоћу да ту и умрем“.

БИЗНИСМЕНИ ПРЕКО НОЋИ

Ненад Крајиновић, Драган Марић, Радован Радуловић, Драгослав Цицвара (још увек није ухапшен) Божидар Цицвара и Драгослав Стојановић, преко ноћи су од сиромаша постали бизнисмени. Обогатили су се у последње две године, односећи из кућа које су обилазили све што им је требало, посебно драгоцености. Познаваоци прилика у Илоку причају да су они, на подручју све до Вуковара, тако харали и односили техничку робу, опрему, алат, храну — најчешће шунке и кулене.

Народ је и сад у страху, иако је после хапшења наишло олакшање. Не знају да ли је правда достижна, имају ли ухапшени и даље своје људе који ће их штитити (јер је то до сада радио бивши министар Шуша), да ли ће уопште бити осуђени, шта када изађу из за-

твора. Они су свима у Илоку, који и данас као и пре рата има 7.000 становника (3.500 се иселило, али је исто толико дошло) улили страх у кости. Клушко је почело да се одмотава када су ухапшени, по свом старом обичају, једне ноћи упали у сели Балску, у хрватску кућу у којој су прво силовали Ану Колак, коју су потом и опљачкали, као и њену мајку Марију Томашек. Како се тврди у пријави, то су урадили Ненад Крајиновић и Драган Марић. Нема сумње да су они утицали, рецимо, на мењању етничке карте Балске. Јер, пре рата ово село је било насељено искључиво хрватским живљем. Међутим, после посете ових група, добар део њих се иселио. Тако данас у Балској има 740 домаћинстава са 1.500 становника, од тога је око 300 Хрвата, а остало су Срби. На место оних који су отишли дошле су избеглице из Словеније.

Поред Илока, највише Хрвата иселило се из Балске. Али, има и оних који су остали да живе у селу. Један од њих је Станко Шафарик. Каже: „Да сам хтео у Хрватску, отишао бих одмах, ово је моја земља, ма како се она звала“.

У помоћне просторије домаћинства у Сремској 15, које су остале празне када се Стипе Јурина са породицом иселио у Хрватску, локалне власти су уселиле Марка Милетића, избеглицу из Славонске Пожеге.

„Није ми лепо овде, али се мора негде живети. Јер, ја сам оставио своју кућу, па нисам срећан у овој, као што нису ни људи који су отишли одавде“, каже Милетић.

А Славко Симеуновић, који је овде избегао из Славонске Пожеге, каже да међу његовим новим пријатељима има и Хрвата. То потврђују и две старице, Марија Мерцвајлер и Ана Форо. „Мој син се са породицом иселио“, каже Ана Форо, „а ја, ето, остала овде. Ту сам се родила и хоћу и да умрем“.

„Тачно је да се структура становништва изменила“, каже Сава Сендић, председник комитета за избеглице у Славонији, Барањи и Срему. То је рат урадио. Добар део њих који су отишли говорио је да то чине добровољно. Али, видимо сад, после хапшења ове групе да је било и принуде и страха. Али, морамо рећи да сад има места у која се враћају избегле хрватске породице. Ипак, то је још увек права реткост. Међутим, има и места на којима се налазе као руководиоци Хрвати, који су све време рата остали овде са нама да деле добро и зло. Дакле, није била наша политика да они одлазе“.

Ипак, иако свака зараћена страна има своју истину, сад је већинско становништво српско, а остали су они Хрвати, Мађари, Словаци, који су прихватили нове власти.

— Каква је разлика између јавне куће и куплераја?

— Као између републичке и савезне скупштине!

Имамо председника каквог свет нема.
Благо свету!

Добио сам плату, па сам частио породицу.

Купио сам целу векну хлеба.

Победа социјалиста је чиста као суза.
Народ је још оплакује.

Пише: Александар ЧОТРИЋ

Мирко Марјановић рече да у његовом кабинету има и спортских радника.

Бављење спортом ће им добро доћи кад их народ буде појурio.

— Који је најкраћи виц?

— Аврамовићев динар.

— Зашто на Косову није могуће планирати рађање деце?

— Зато што су средства за производњу у приватним рукама.

ГАЂЕ И МОТКА

Из генералштаба на Палама телефонирају у Бањалуку:

— Доћи ће новинари ЦНН-а. Треба им доказати да муслимани нису протерани и да ђамије нису срушене.

Из Бањалуке одговарају да је то немогуће.

— Добро, онда, нека опет клевету!

Бица се у Скупштини упишао.
А влада је усрала мотку!

На насловној страни „Дуге“ објављена је најва за један текст следеће садржине:

„Позови СПО ради убиства!“

Зорану Богавцу који је тај срамни наслов смислио, можемо да поручимо:

Немој више да п(р)озиваш СПО!

Министар полиције Зоран Соколовић има завршен Пољопривредни факултет.

Ваљда зато његови људи туку народ као стоку.

Рекли сте Слоба.

А мени се учинило — Коба!

Драгослав Аврамовић је недавно посетио ЈАТ.

Не зна се тачан разлог посете, али се претпоставља да је подлегао наговарањима супруге која му стално говори:

„Бежи, док је време.“

Па дошао човек да се распита.

Народ више воли лоше резултате него добра обећања.

И комунисти су људи од крви и меса.
Проверићемо!

Голоруки српски народ је повукао све своје тешко наоружање из околине Сарајева.

„Ц-маркет“ је ШКОЛА ДОБРЕ УСЛУГЕ.
Демократска странка је ШКОЛА ДОБРИХ УСЛУГА СПС-у.

Није важно како зовемо комунисте.
Битно је да их отерамо!

Цео свет нам не може ништа.
А хоће да нам помогне.

Социјалисте не треба да пратимо.
Њих треба гонити!

„Политика“ пише да у радњама нема озраченог млека.

Тачно је. Али немв ни неозраченог.

Марјановићева влада истиче да ће спроводити политику мира.

А ми смо сигурни да ће спроводити политику МИРЕ.

За председника Владе Републике Српске Крајине предложен је Борислав Микелић, дугогодишњи директор „Гавриловића“.
ЛОШЕ ЈЕ, ОД МИЛОШЕВИЋА ЈЕ!

Марјановић и његова влада обећавају нам спас.

А велико је питање да ли ће спасити и живе главе.

На састанку нове владе два питања су на дневном реду:

Изградња привреде и изградња комунизма.

Пошто нема новца, одмах се прешло на другу тачку.

Горан Перчевић је изјавио:

„Руски медвед се крупним корацима враћа на светску сцену захваљујући дипломатским потезима председника Србије.“

Што Милошевић не би извео и медведа на политичку сцену, кад је већ извео толике мајмуне.

У лудници партијски активиста хвали СПС. Сви му аплаудирају осим једног човека.

— Зашто и ви не аплаудирате, пита га активиста?

— Ја нисам лудак, ја сам болничар.

Професор логике објашњава на часу шта су то диспаратни појмови и каже:

— То су они појмови који немају никаквих заједничких ознака.

Наведите ми један пример!

— Телевизија и истина — рече ђак.

Када опозиција победи прва њена акција треба да буде:

СПРЕЧИТИ ЛЕТ.

(На Кипар).

Муслиманима вера не дозвољава да једу свињетину.

А Срби у Босни им не дозвољавају да једу било шта.

Срби су опет оптужени за геноцид у околини Сарајева.

Извршили су покољ ВОЛОВА.

Новине пишу да је влада дозволила већи увоз ђубрива.

А ми мислили да ђубрета имамо и за извоз.

Професор Аврамовић изјављује да се осећа „као љубичица“.

А и ми се осећамо као под Титом.

Нисмо ми никог протеривали.

Они су побегли пре него што смо ми уопште стигли.

— Шта је то монетарна реформа?

— Операција над мртвцем.

Аврамовић каже да је за успех његовог програма потребно распродати виле и мерцедесе.

И он удара на Милошевића.

Нова демократија има три министра, шест посланика и потпредседника Скупштине.

Ко би рекао да имају толико чланова?!

Све странке имају по један програм, а СПС чак три.

Први, други и трећи програм Телевизије.

Илија Гузина, уредник дневника ТВ Пале каже:

„Објективни су они који су на нашој страни.“

Љуби га Гебелс у презиме!

Социјалисти се боре као лавови.

На свечаним ручковима.

Од писања се не може живети.

Осим ако писане доставе не предајете на право место.

Народ је безбедан.

Поред такве власти криминалци не могу ништа да му опљачкају.

Прешли смо Рубикон.

Ту је сада наша нова граница.

Словенцима и Хрватима смо дозволили да оду из наше домовине.

Муслимане смо морали да отерамо!

Ми смо врло блиски народи.

Зато и не пуцамо него се кољемо.

Америка и Енглеска биће земља пролетерска.

Засад смо стигли до Хрватске.

У свим источним земљама срушен је комунизам.

Код нас је срушено све друго сем комунизма.

Нема доказа да су чинили ратне злочине.

Убијали су и новинаре.

Бечко Друштво за заштиту животиња упутило је помоћ београдском ЗОО врту.

Да ли је помоћ стигла и до војних горела?

У новој влади има и социјалиста и комуниста и новодемократа...

Само нема нормалних.

Голуб мира не лети над Босном.

Појели су га.

Мирјана Марковић промовише књигу, пише дневник, путује по свету, поставља министре, укида матуру, успоставља односе са Хрватима, води кадровску политику...

ДРЖАВА — ТО ЈЕ ОНА!

— Зашто су тако високи ПТТ рачуни?

— Наплаћују се и трошкови прислушкивања.

Одричем се плате.

Без ње ћу се краће мучити.

Срби су прогутали две трећине Југославије, и сада немају шта да једу.

Не плашимо се стране војне интервенције.

Три пута смо гласали за СПС и не знамо шта горе може да нас снађе.

Професор Аврамовић је уверен да ће његов програм успети. Чули су га чак и да се куне речима:

„Младости ми моје!“

Неки у опозицији кажу:

„Нисмо знали да Душан Михаиловић ради за полицију.“

Шта, је л' треба да носи униформу?

Спремни смо сви да изгинемо да би сви Срби живели у једној држави.

Почињу пролећни радови.

Ускоро ће устати кука и мотика.

Откад су остали без посла убијају се из досаде.

Одлучио сам да делим правду.

Наоштрио сам секиру.

ЈНА је бомбардовала српске градове.

А да неће НАТО!

Успели смо да одбрамбене позиције померимо пет километара у дубину противничке територије.

Хрвати су стигли у Београд.

Срби се још увек спремају да у Загреб убу на тенковима.

Марјановићева влада се већ на старту сучинила са буџетским дефицитом.

— Куке, изгоре ти кеса!

КЊИГА У ИЗДАЊУ „СРПСКЕ РЕЧИ“

Ускоро у издању *Српске речи* из штампе треба да изађе књига Драгише Кашиковића. Заправо, ради се о две његове књиге које су објављене у Чикагу 1975. године, а сада ће се наћи у једним корицама. С обзиром да су књиге „Партија те тужи, партија ти суди“ (афоризми) и „Дупљаци“ (комедија) биле забрањене у Југославији, српски читаоци у отаџбини имаће први пут прилику да упознају стваралаштво овог истакнутог књижевника и националног борца.

У књизи ће бити објављене рецензије проф. др Ратка Божовића и Александра Баљка, као и пропратни текстови мр Радована Калабића, Илије Лубарде и Александра Чотрића. Књига ће изаћи захваљујући великом залагању директора „Српске речи“ госпође Данице Драшковић.

„ГОЛАЊ“ ПРЕД ЧИТАОЦИМА

Када је у Србији било много мање разлога за писану критику, излазило је и много више сатиричних листова. Данас их имамо свега три. Поред већ остарелог „Ошишаног јежа“ и новопокренуте „Данге“, част српске сатире брани и парафински „Голањ“.

Средином марта појавио се четврти број овог, како у заглављу стоји, „првог приватног хумористичко-сатиричног месечника“.

Уредници листа Зоран Матић и Александар Чотрић успели су да окупе најпознатија пера домаће карикатуре, приче, песме и афоризма. У најновијем броју, поред осталих, могу се прочитати прилози Вука Драшковића, Александра Баљка, Владимира Јовићевића Јова, Слободана Симића као и погледати карикатуре и стрипови Миленка Михаиловића, Градимира Ђеличанина, Александра Урошевића Матре, Драгоша Јовановића Фере и других.

НАЈДРАЖИ НАШИ,

КАД ПАДНЕ КУРВАЊСКА...

АПРИЛ 1993.

Тешко ми је одлучити шта да вам пишем и како да почнем. Наиме, о обичним стварима преживљавања знам да су вам опширно писали други а о оним другим (глобалним) бојим се да писмо не да, због малог простора, криву слику — то је грађа за књигу — роман.

Зато ћу почети од себе. Знам да сам успио остати нормалан, можда један од најнормалнијих грађана овог драгог и не тако давно најљепшег, најслободнијег, најкосмополитскијег југословенског града, који је и сада у много чему нај: највећи конц-логор, највећа кланица људи и то како оних који припадају „конститутивним“ народима, тако и нас који то нисмо.

Сарајево је и поред садаке коју добива и најгладније и најголије и најбосије и најжедније велико мјесто у Европи. На овој црној листи истакнутије мјесто најжалост заузимају још Горажде, Сребреница, Жепа... Гладни и жедни смо и струје и хигијене и културе и весеља и књиге и свега што је цивилизацијско и што човјека чини човјеком. Ето у таквим условима ја сам нормалан. И моје лађе нису потонуле. То што мирно читам док около падају гранате, или што не измишљам послове који за ове прилике и за ово вријеме немају никаквог значаја, може се прије тумачити способношћу за реалну процјену ситуације. Као човјек, грађанин, знајући нас, све што се дешава осим опсаде Сарајева за које сам мислио да ће бити оаза мира, предвиђао сам од тренутка кад су нас лоши чобани почели сврставати у националне торове. А ваља нам живјети заједно. Па и сада дјелимо зло јер добра нема, и Муслимани и Срби и Хрвати и ми остали. Гранате, рафали, снајперски хици, немају очи, а и да имају како и по чему би нас разликовали. Станови горе или се разарају свима. Погорјелца или рушевинца Хрвата примају комшије који су имали више среће (Срби), Србе Муслимани и тако у круг. Мој добар пријатељ доктор — Србин (жао ми је што ово наводим) већ мјесецима свој стан дијели са својим добрим пријатељем Исметом и његовом породицом, Мухамед Р, је до

„Неки дан чух на тв да се грађани моле да не продају на пијаци плин у неадекватној амбалажи. Све ми је постало јасно кад сам видео душек за плажу напуњен плинном (оним кућним, из плинвода), са набијеним цријевом и горнионом. Продавац гарантује да се може скухати ручак са једним пуњењем. Није то ништа, каже Ибро, ја сам видео човјека који продаје шлауф са паткицом. Ваљда је то довољно за доручак...“

назад пар мјесеци угошћавао цијелу породицу Милана С. и тако редом.

Да би убили вријеме и заборавили на тугу, јад и бједу што нас снађоше, шах и карте играмо у стану Ђорђа П. и то: Вукашин, Ахмед, 2 Анта, Мухамед, Брацо, Ранко, Бруно и ја, и као што видите недостају нам само Македонац и Словенац.

Живим у нади да ће доћи „неки нови клинци“ који ће ово брзо схватити. Растурити ову нацио-политичку, нацио-интелектуалну и што је посебно важно нацио-новинарску братију и створити друштво људи, грађана, у коме неће бити забрањено да католик буде Србин, православац Муслиман, муслиман Хрват или како ко жели, али ће бити забрањено да мрзи, да убија, да краде, да пљачка, силује, жари и пали на било којој, а посебно на вјерској или националној основи. Све ово што вам пишем упућује на вјеру у будућност, али истовремено, значи и да нисам егоиста, јер не значи и моју будућност. Веома сам свјес-

тан да сам трајно изгубио мој Београд, мој Загреб, моју Макарску, Охрид, Блед, Будву... Међутим, дубоко сам свјестан и увјерен да нисам и никада нећу изгубити моје пријатеље из свих тих градова. Нама се овде, као што знате, десило све што нормалан човек не би пожелио ни душманину. Прво смо опкољени, па су нас онда почели „давити“ и натјерали нас да живимо живот који се не може назвати људским. Вјерујем да ће разумни људи, без обзира на националну припадност, имати снаге да и нас и вас спасе ове куге и ја у то више вјерујем него у помоћ од Уједињених нација, Европске заједнице и других. Наравно, желим да се што прије видимо, а уједно уз рјечи хвале што чините за нас, једино ми остаје да пожелим да вам никад на овај начин не враћамо.

Волим вас ваш...

... Данас је 12.4.93. Звала ме моја колегица да ми јави и да нас позове на ратни танго кога организује нас пјевач Бахо Курт, а који ће се одржати у Камерном театру.

СЕПТЕМБАР 1993.

Најдражи наши,

... „А сад, то ти је једно чудно стање. Када те засипају гранатама и све се око тебе руши, земља се тресе, када као махнит летиш да се негде склониш, а онда тамо чучиш с главом у рукама, тресеш се што од зиме, што од страха, молиш Бога да то престане, да мало легнеш и наславаш се. Мислиш, када би то престало, као да је и рат престао. Али он, мислим рат, има хиљаду лица, хиљаду начина да ти уништи живот или те сјебе до краја. Елем, када и то престане тј. интензитет масовног и дуготрајног гранатирања престане и почне курвањска, када ти шаљу једну по једну у неправилним размацима (а од тих се и највише гине, јер се не надаш), толико су ти живци већ отишли, да се бацаш на под (ма гдје био) када неко залупи вратима и срећа да немаш уз себе неко оружје, иначе би га гарант кокнуо. И, једног јутра, када се погледаш у огледало, окренеш се јер мислиш да неко стоји иза тебе, зато што не можеш да препознаш сподобу коју си угледао у огледалу тј. себе. Онда

се скинеш и видиш да то мршава тијело, увучена стомака и испалих ребара, савршено одговара том испијеном лицу изгубљених очију.

Када проконташ због чега је то тако видиш да од избезумљености ниси могао јести и да си највише једанпут дневно на силу трпао нешто у уста, по службеној дужности, не осјећајући никакву потребу за храном. А када си се мало средео (тј. навикао на све то), видио си да немаш шта јести. И не само то, нестало је струје, плина све чешће нестало је, па немаш ни на чему да куваш. Правиш некаква огњишта на балкону и скупљаш гранчице по парковима. А паркова нестало је, нестало читавих алеја. Почине расподјела садаке тј. хуманитарне помоћи. Сјећам се, а и данас га осјећам, свог стида када смо први пут стали у ред и наше избезумљености када је није било и по два мјесеца због борби. А град, он је био похаран до најмање ситнице. Полиција је морала на положаје а људски смрад га је опухао. Тек када нестане присиле (законске), видиш у каквом си окружењу живио, а да ниси тога ни био свестан. На све то имали смо срећу, осим што смо живи и у комаду, да нисмо били „ослобођени“ ни од кога (бар до сада).

„Што ти је човјек проклет, почнеш гунђати да је струје мало, да би воде требало бити стално итд. и на крају, тј. ових дана, опет нема ничега (па ни хљеба, ни брашна), почели су разваљивати, снајпери, шиштати и убијати. „Хвала Богу“ вратило се све опет у „нормалу“.

Али, човјек је неуништив. Не можеш вјеровати како се у овом лудилу може функционисати, па и живјети скоро нормално. Не сјећам се да је у Сарајеву било 5-6 премијера (позоришних) и то тако добрих, одличан мјузикл „Коса“, да се то стално (свакодневно) игра у препуном позоришту, (тада видиш колико још пристojног свијета има), под свијећама, ако агрегати не раде. Толико добрих изложби (ликовних и фото), у свим могућим просторима. Кафићи се отварају, свијетле, музика драма (немаш пара да сједнеш), али личи на град.

Љетос, идући код Изе, једно поподне, сретнемо групу младих у купаћим костимима и пешкирима око паса и торбицама на леђима и када сам већ помислио да је „прехлада“ ухватила и млади свијет, рекоше да се враћају са купања на Бенбаши. Па, побогу, љето је, а не може се отићи на море. А тек када сам видио на десетине рибара на нашој Миљацки како сједе на подзидима и мртво-хладно лове рибу (и што је још невјероватније и улове), на тој истој Обали, по којој ни аутомобили не смију проћи од почетка рата, нисам могао вјеровати својим очима...

... Неки дан чух на ТВ да се моле грађани да не продају плин на пијаци у неадекватној амбалажи, јер је то опасно, а о чему се ради постало нам је јасно када смо видјели душек за плажу напуњен плином (оним кућним из плиновода), са набијеним цријевом и гориоником.

Продавац гарантује да се може скухати ручак са једним пуњењем. Није то ништа, каже Ибро, ја сам у тржници видио човјека, продаје шлауф са паткицом. Ваљда је то довољно за доручак...

„Елем, учинили су напокон да у Босни наступи потпуна хармонија — сада не може више нико ни са ким. Иначе, Палеолити, како је ове са Пала први назвао Ибро, увели су неки дан званично екавицу, послје стoљетних забрана и угрожавања слобода изражавања (хаман, једино нисмо ми угрожени овдје, јер јебо те живот, као да је то нешто). Углавном на њиховом дневнику први дан могло се чути: обекат (објекат), Бељина (Бјељина), Козирев (Козирјев), Советски Савез (Совјетски Савез), итд. Све у свему надрљали сте ви тамо у Србији што неправилно говорите.

ОКТОБАР 1993.

... У нашу кућу тј. у један напуштен стан доселиле су се неке избјеглице из околине Рогатице и, што ме је највише запањило, да та мала два муџахединчића од 5 и 7 година (отац им је нестало, мати силована) носе типична муслиманска имена Елвис и Едис, па под стубиштем одзвања када један другог зову Ели и Еди. То човјек не би ни примјећивао прије, а ни сада да неће да нас врате стотинама година уназад.

На овим осталим гласилима (радио и тв) која се овдје чују нема другог, до само часног крсног имена. Углавном, да се вратим на тему, док се на „Студио 99“ може чути, док је била актуелна и „извјесна“ војна интервенција извана, поручивали онима са ТВ Пала да су га напокон попушили, а када од тога није било ништа, лијепо су се извинили рјечима да смо га ми попушили као и небројено пута до сада. Или, рекламни оглас на „Зиду“, (права реклама) гласи: „Ако нисте отишли из Сарајева, можете се сликати, Студио „Омега“ тел. 2...

Па чак и на званичном ТВ каналу у тв-дневнику младог водитеља који каже: „Сада ћете видјети како је могуће подијелити тисућу чоколада на хиљаду дјеце. Или када репортер на првим борбеним линијама пита младог борца да ли му је то име, тј. зову га Насер, овај је одговорио да му је то презиме, јер му је отац Палестинац, који је овдје студирао и оженио се његовом мајком Босанком. На то ће репортер: „Па гдје те потрефише оба таква родитеља“. Или, сада је актуелна, тј. постоји могућност да се поправи трамвајска мрежа, па да ако их не буду гађали (по обичају) топићима са брда, можда и проради. У прво вријеме би то била само линија 2, (знате докле, иде, до Ченгић Виле). Одлично рече неко, тако ћемо моћи да обиђемо „читаву“ државу. Ех, да хоће да проради и 3 (до Илиће), па одемо и у иностранство. Када само већ код комодитета и оваквих „невјероватних“ ствари (али лијепих), ево и доживљаја једног нашег пријатеља. Човјеку дојарила ова мука (око глади) и одлучи да оде као људско биће негдје на ручак у ресторан (који отварају новопечени богаташи), јер је добио неку лову из иностранства. Углавном, ризиковао је 50 ДМ за шницлу, помфрит и пиво. Све је ту било, очи гладне, стомак празан, права шницла (на први поглед), есцајг... и кад је напокон почео да је сјече (послије дугог мјешања), то никако није ишло. „Елнер“, крикну, „Каква је ово шницла, тврда је као аутомобилска гума! Никако не могу да је пресјечем“. Овај се лагано окрену и мртво-хладно рече: „Што си наврло, имаш времена до полицијског часа још неколико сати.“

ЗАГУБЉЕНО ДВАДЕСЕТ ЉУДИ, А СОКОЛОВИЋ И ДАЉЕ МИНИСТАР

НАДНИЦА

Судбина путника отетих у Штрпцима 27. фебруара прошле године на жалост још није позната, али ће догађај који, рекло би се, није много узбудио србијанску власт свакако оставити неизбрисиву (тамну) мрљу и бити трајан спомен и пример о (не)бризи за људе. Стога је данас, годину касније поред срамотног сазнања да се о њима ништа не зна, готово невероватно да је Република Србија (односно Југославија) напросто загубила двадесет својих грађана.

Кобног дана укрцани на воз „Ловћен“ број 671, пошавши ка југу нису ни претпостављали (иако ће многи касније доказивати да се још пре поласка, у Београду, нешто „кувало“) шта ће се догодити. Прве сумње изазвали су им станични службеници који су „нешто шарали по картама“. У Штрпцима, окрутније него што смо свикли да гледамо у америчким филмовима, наоружана банда за коју се још не зна коме припада, напада воз. Најпре легитимно машинувођу који је видевиши шта се дешава после „контроле“ хтео да напусти локомотиву, али су га „каубоји“ спречили. Потом су преконтролисали путнике. Осим што је бесмислен, одабир будућих жртава потпуно је чудан. На мети су Муслимани, а једини Хрват (Томо Бузов, пензионер Генералштаба ЈНА, који је тог дана ишао у посету сину Дарку, војнику у Подгорици), према причању очевидаца одведен је само због покушаја да заштити своје недужне сапутнике.

ШТРАЈК ПОРОДИЦА ОТЕТИХ

Страдалник постаје и Халил Зупчевић, прогнани Требињац, чија је породица после тога дуго остала у Рожајама, те Звездан Зупчић, двадесетогодишњак, млади спортиста, син Милке, Црногорке (Српкиње) из Никшића и Муслимана из Сарајева. Пресудило је очево име (Муја) у личној карти. Остали — углавном Муслимани из Пријепоља и околине, понеки из Црне Горе. Осим што нико ни најмање није био политички антажован, „правда“ као да је бирала само невинне. Неко је ишао кући на одмор, неко са крштења кумчета у Ваљеву... Људи су нестали, Муслимани су све престрашенији, а није незанимљиво да су ТВ и неке новине југословенску јавност известили како је у Штрпцима отето „десетак Муслимана, десетак Срба, два Хрвата и два црнца“.

Породице несталих и даље верују да ће Милошевић испунити обећање и „прекопати земљу ако треба“ да пронађе људе отете из воза за Бар, у Штрпцима код Пријепоља. Милошевић се увек може вадити на Караџића, а Караџић на муслиманску заверу. Две српске полиције ћуте, а прошло је више од годину дана.

Пише: Зоран МИЛИВОЈЕВИЋ

Петнаест дана касније, у Пријепоље стиже неколико највиших представника српске власти — председник Владе, шеф полиције, председник Скупштине — и председник Сло-

бодан Милошевић, „Догађај са отмицом наших грађана, тај злочиначки чин који се десио у близини наше границе, срачунат је да изазове међунационалне сукобе Срба и Муслимана на овом подручју. Ми то нећемо дозволити и учинићемо све да се оконча ствар. Будите уверени да ће Република Србија заштитити све своје грађане. Ми грађане не делимо на Србе и Муслимане. Сви грађани у нашој републици су равноправни и то ће тако и остати. То зависи и од власти, али и од грађана“, рекао је окупљеним грађанима председник Милошевић, молећи за разумевање јер „то се догодило ван територије Републике Србије и наши органи у овом случају не могу водити истрагу. Надам се да ће грађани Републике Српске испунити своје обећање“, рекао је, између осталог, Милошевић у Пријепољу (16. марта) који ће касније Пријепољцима дати и већа обећања.

Стрпљење и нада сплашњавају средином маја када из Пријепоља први пут стиже глас да би родбина и чланови породица осталих путника у Штрпцима могли скоро доћи у Београд, организовано, на протестни скуп испред неке важне установе. Четири дана кас-

Чекајући председника: Родбина отетих путника испред Председништва Србије, 18. августа 1993.

ЗА ТУТАЊЕ

није (19. маја) двадесетак грађана из Пријепоља окупља се испред броја 42 у Трећем булевару на Новом Београду (стан породице Бузов), пешице прелази мост и у јутарњим часовима, с бројним транспарентима, на којима се осим питања „Каква смо то држава“ доста помињу Радован Караџић и генерал Ратко Младић. Запоседају простор испред Савезне скупштине, решени да штрајкују главу до самоспаљивања, све док их не прими председник Републике, или неко не саопшти шта је са члановима њихових породица. Штрајк је осујећен. После неколико часова проведених на јаким сунцу, скупштински човек их је у два — три наврата покушао да удаљи. Осим Милана Комненића (СПО) и Весне Пешић (Грађанских савезу Србије) који су обишли штрајкачима нису много занимали Београђане. Тек покоји пролазник би застао. Најзад их позивају у Скупштину где их дочекују два савезна министра — Ђорђе Благојевић и Павле Булатовић, и Радмило Богдановић, потпредседник Већа република. Закључак: штрајк се прекида, гости се развозе кућама, а заказује се и толико жељени сусрет код председника Милошевића. Прима их неколико дана касније 25. маја.

ВЕРА У МИЛОШЕВИЋА

О састанку код председника, коме су присуствовали и председник Владе Никола Шаиновић и шеф полиције Зоран Соколовић, првом од неколико што ће уследити, доста је познато. Од готово свих домаћих и страних сталних екипа новина, радија и ТВ, састанку затвореном за јавност присуствовао је једино новинар „Борбе“, ушавши на ризик, прерушен у „рођака“. Већ прве Милошевићеве речи („Ту смо да попричамо о свему. Ова власт све чини да се људи нађу. Предузели смо све што је код нас у могућности, и код нас и тако преко Дрине... Нема дана када не захтевамо од друге стране и питамо је ли кренуло са мртве тачке. Ми морамо наћи наше грађане“), озариле су лица његових гостију. Нема сумње да су тадашња његова обећања (нарочито оно „Ако треба из земље ћемо их истерати“) имала превагу код, касније од многих изманипулисаних Пријепољаца.

Временом, уз доста поштовања за Николу Шаиновића и потпуно игнорисање Зорана Соколовића, и поред неиспуњених обећања, породице и родбина отетих путника и даље безгранично верују само председнику Милошевићу и једино с њим желе разговарати.

Потврдио је то (речима) на том за њих историјском састанку Шефикија Кајевић, Халит Мемовић (1930), учесник НОБ од 1944. године и члан СПС (са сузама је показивао председнику књижицу, говорећи да је гласао за ту партију), чији Фикрет као отправник возова није могао остати на том месту.... И остали од 40 пристуних.

О отмичарима се ништа није знало. Истина, помињани су неки људи, највише Милан Лукић из Вишеграда (у то време бесправно затворен у Београду), али је све било обавијено велом тајне. Нико, заправо, није био сигуран је ли у ово улплетен командант четничког одреда „Осветник“, а нешто касније случајни ће салутник, управо у Штрпцима једном заинтересованом за ово рећи да је Лукић тог дана „био на сасвим другом месту“. Трагање се наставило. Према исказима Милке Зуличић и Ковиљке Бузов доста су радили самостално, а било је добронамерника који су нудили помоћ. Ипак, већина се плашила јавности. Прва тврди да је, рецимо, помоћ нуђена чак из Вишеграда, „а када су чули да бих дошла тамо, поручено ми је да то не чиним јер бих могла изгубити главу. Послије тога мој рођак сусрете познаника из МУП-а Србије, који му саопштава да зна шта је било са отетим путницима. Након сазнања да међу њима има сестрића, „муповац“ је све порекао, не желећи даље ништа рећи...“

ЗА МАРГИТ НЕ ПОСТОЈЕ

Разумљиво је да у случају као што је овај, родбина наседа гласинама. Природно, једни тврде да су живи, упућујући их на разне руднике и „радне јединице“ где раде за Србе, док други „поузвано знају“ да су ликвидирани. Између једне или више таквих вести, током протекле године, готово по правилу, следовао је одлазак у Београд. Увек са жељом да се сретну са председником Републике. Тешко је и побројати те одласке, а дешавале су се и трагикомичне ситуације; док се чекало на пријем, што је због женевских и других обавеза било најчешће под знаком питања, избеумљени рођаци углавном су проводили време у Влади Србије. Ту би и преспавали, а онда враћани кућама уз обећање да следити „сусрет“ или би их смештали по београдским хотелима (пет дана у „Туристу“, августа месеца, или чак тридесет седам јесенас у хотелу „Младост“ на Бањици), уз благу прилику да не кажу штогод домаћим, или не дај боже страним новинарима.

Једно време веома покретни, јединствени и организовани, попут сложене породице, Пријепољци су се обраћали на многе адресе, надајући се да ће власт, сходно обећању првог човека земље, ипак једног дана изаћи пред њих са истином. Било каквом. У међувремену, дошло је и до разлаза. Милка Зуличић је, верујући да постоју и други, бољи и ефикаснији начин борбе за ову истину, изишла из кола и ради самостално, док је госпођа Бузов трајно остала с Муслиманима из Пријепоља.

Да апсурд, изумимајући срамоту, буде већи, чак и у земљи где „мале тајне зна мали број људи, велике многи, а оне најчуваније — сви“, о овој отмици још се ништа поуздано не зна. Управо ових дана у Пријепољу су били Радмило Богдановић (човек за кога се мисли да води српску полицију) и Маргит Савовић, савезни министар за људска права и права мањина. Судећи по новинским извештајима министарка је највише порадила на разоружавању тамошњих Муслимана, нарочито активиста СДА, док се случај несталих грађана не спомине. И поред чињенице да нико од њих нема никакве везе са (муслиманском) странком, још мање наоружањем и што је у исто време трочлана делегација у Београду чекала на пријем код одлазећег српског премијера Николе Шаиновића. За њих су, кажу, догађаји везани око наоружавања и шверца оружјем једноставно „бизнис који се у ово време најчешће назива ратно профитерство“, а у послу су подједнако и Срби и Муслимани.

Они само траже своје. Живе или мртве. А ми, као небески народ, као да смо збиља на небесима, па не видимо шта се доле на земљи дешава. Или смо сви ми доле, а једино наша врхушка горе? Било где да су крајње је већ време да својим и преко мере стрпљивим грађанима (наравно преко најодговорнијих из Републике Србије) подастру истину. Макар каква да је.

СОЊА ЛИХТ, ПРЕДСЕДНИЦА ИЗВРШНОГ ОДБОРА СОРОС ФОНДАЦИЈЕ У СРЈ, О СЕБИ И ЦОРЏУ СОРОСУ:

ЊЕГОВЕ ПАРЕ ЊЕГОВИ СНОВИ!

Ове године ће Цорџ Сорос извадити из џепа 15 милиона долара за лекове који ће у СРЈ спасити најмање животе 50 хиљада људи. Иако га неки слични нашим родољупцима оспоравају и у осталим земљама Источне Европе, Сорос верује у отворено друштво, обнову Југославије и различито мишљење.

**Разговарала: Ружица РАНИТОВИЋ
— ЈОВИЋ**

Госпођо Лихт, делатности Сорос фондације у Београду бележе прошле године праву ескалацију, уз значајне новчане своје које их покривају. Само помоћ у лековима дата овдашњем становништву изражава се сумом већом од пет милиона долара. Хоће ли се тренд ширења ваших делатности наставити и ове године?

Основна карактеристика нашег рада и јесте ширење домена активности на различите области живота, уз истовремено продубљивање наших програма ради што већег њиховог квалитета. У односу на прошлу годину, проширићемо, пре свега, нашу хуманитарну делатност, а што се тиче лекова, планирамо да их набавимо у вредности од 15 милиона долара, и та су средства већ обезбеђена. У току је набавка првог контингента лекова. У вези са њима, ми имамо и неке додатне пројекте. Наиме, ми смо до сада сарађивали са

разним међународним организацијама које су преко наше мреже делиле лекове. Тако је, недавно, дошао велики контингент хуманитарне помоћи из Италије (Падова) за разне избегличке центре у СР Југославији. Поред тога, ми смо се ове године кандидовали код ЕКО програма Европске уније са једним великим пројектом за потребе у лековима и у случају да нам та средства буду одобрена, имаћемо прилику да дистрибуирамо лекове у вредности не 15, него више од 20 милиона долара! Иначе, само ови лекови, чија је набавка већ обезбеђена, по прорачуну медицинских стручњака, спасиће живот око 50 хиљада људи ове године! Кад је наш хуманитарни програм у питању, а реч је о избеглицама, у преко 60 избегличких центара, колико постоји у Југославији, ми имамо најразноврсније пројекте од снабдевања додатном храном високог протеинског и витаминског квалитета, као што је путер, млеко у праху, воће, воћни сокови, чоколада, до набавке одеће и обуће. Затим, ту је наш програм који ми више не тренирамо као хуманитарни — дечји програм. Ове године наставићемо са дечјим летњим и зимским камповима, са развојем мреже дечјих Сорос клубова, од којих већ неки раде, у Суботици, рецимо. Сад треба да почне клуб у Новом Саду, исто тако спремају се просторије за наставак рада клуба у Београду. Сви ти кампови и клубови базирани су на принципу едукативних и креативних радионица, у којима инсистирамо на томе да наши програми не буду програми за децу, већ дечји програми, где су деца ствараоци и функционисају заједно са одраслима.

Дечји програм нам је огромно нарастао, и има велику подршку, не само господина Сороса и наше њујоршке канцеларије, него и других фондација. Управо ових дана имали смо састанак у Будимпешти свих руководстава Сорос фондација и других институција, које се налазе у тој мрежи, и од три фондацијска програма која су била презентирана тамо, један је — наш дечји програм. Он је добио неподељену подршку. И друге фондације, из Литваније, Естоније, Русије, Мађарске, спремне су да нам помогну да га учинимо међународним. Новина у нашем раду је и повећање броја стипендија — прошле године смо дали 150 индивидуалних стипендија, док ове године планирамо да их буде преко 500, пре свега за стручне и научне скупове и студентске боравке. Поред тога, ту је и појединачни програм стипендија за децу, где смо добили 25 места. На основу њега ће ученици другог разреда основне школе који су прошли кроз врло озбиљан процес селекције, моћи да оду на школовање у САД и Велику Британију, неки на пет недеља, а неки и на дуже.

ДА ЛИ ЈЕ И ЦРЊАНСКИ НЕПРИЈАТЕЉ?

Упркос толикој разноврсности њене делатности, Сорос фондација у овдашњој јавности, позната је пре свега по помоћи коју пружа медијима?

Број медија које ми подржавамо расте, међу њима је све већи број локалних, што мислимо да је врло значајно јер смо свесни важности коју они имају у информисању опште. Поред тога, ове године тежиште у великој мери стављамо и на образовање младих новинара. Тако да су већ одржане новинар-

ске радионице у Суботици, Новом Саду, ових дана почиње и у Београду, а одржаће се и у Подгорици и Приштини. Циљ нам је да помогнемо стварање професионалног и квалитетног новинарства.

Госпођо Лихт, замолила бих Вас, упркос томе што знам да нисте за то нарочито расположени, да објасните како је могуће да се, упркос свој обимности њених делатности овде, Сорос фондација, па и сам господин Сорос, злурадо помиње у овдашњој јавности, пре свега као неко ко финансира независне медије, што се сматра некаквом подривачком делатношћу. При том се у први план истиче да је господин Сорос потписник петиције за бомбардовање српских положаја у Босни. Шта Ви мислите о свему томе?

Одговорићу прво на неке појединачне ствари у Вашем питању, а онда ћу и рећи и нешто генерално. Ми подржавамо независне медије и ја знам да је то основни разлог критике и напада на Сорос фондацију — зато што верујемо у идеју отвореног друштва. Покушавамо да живимо оно што говоримо. Онда када будемо имали квалитетне, професионалне медије, независни нам неће бити потребни, јер добар, објективан медиј је по дефиницији независан. Затим, све оно у шта смо улагали средства, у бити је ишло за добро свих грађана ове земље. Наравно, процене људи су различите, али оно што је у целој ствари фасцинантно, у тим нападима на Сорос фондацију јесте да се увек они пар стотина хиљада долара за медије вреднују далеко више него милиони и милиони долара који иду да би неки људи из ове земље преживели у оваквој ситуацији. Напада се једна врста наше активности, док се она друга потпуно игнорише. Игнорише се, рецимо, да смо успели, усред санкција да пошљамо преко 150 људи на научне и стручне скупове, већина њих су са природних наука — лекари, биолози, физичари, математичари. Дакле, упркос санкцијама, Сорос фондација је успела да одржи њихову везу са светом. Потпомогли смо, такође, одржавање изложбе о Милошу Црњанском у Будимпешти, и Чонграду поред Сегедина где је он рођен...

Што је било нешто најбоље од свега што је уприличено поводом годишнице његовог рођења...

Јесте. Ми смо недавно обезбедили сараднику Радио-Београда (оног истог који нас сатанизује) да оде у Мађарску и Румунију и направи прилоге о Милошу Црњанском. Колико ми је познато, досад нико није рекао за Милоша Црњанског да је непријатељ српског народа, али можда ћемо и то доживети. Колико смо ми непријатељи, толико је и Милош Црњански непријатељ, и обрнуто. Сорос фондација се напада зато што је независна, и није то случај само код нас, него скоро у свим земљама у којима функционише, негде мање, негде више. Тако је последњег дана нашег састанка у Будимпешти, 13. марта, господин Иштван Чурка, који је креатор и руководилац једне партије на крајњој десници у Мађарској, делио летке у којима је напао групу новинара отпуштеног са Мађарског радија, који су били критични према власти, па се она на тај начин, пред изборе, осигурала. На једној страни летка био је текст, у коме се нападају ти новинари, а на другој — слика Џорџа

Сороса са најгорим могућим клеветима. Нападају га и у Пољској, Русији, Румунији, Словачкој, Хрватској... Господин Мика Трипало из Фондације у Хрватској, у једном од својих недавних интервјуа рекао је да је запањен тиме у којој мери су слични напади на Сорос фондацију у Хрватској и у Југославији. Мислим да је тешко побити чињеницу да напади на господина Сороса и Сорос фондацију (а наглашавам да то није исто) долазе од људи који мрзе и саму идеју отвореног друштва, и саму идеју различитог мишљења.

УРОК СВЕТОГ ВАЛЕНТИНА

Ви лично правите разлику између фондација и личности самог господина Сороса?

Ми смо на састанку у Будимпешти имали један панел дискусија, у којима сам и ја учествовала, чија је тема била „Фондације и Сорос“. И ту је стављено потпуно јасно на сто, да је Џорџ Сорос једно, а да су фондације друго. Али, и Сорос верује у идеју отвореног друштва на свој начин. Господин Сорос, пак, понекад чини ствари са којима се ми не слажемо, а он сам на то каже: „То тако и треба — зато заступамо идеју отвореног друштва“. Џорџ Сорос зна да се ми који радимо у овој фондацији, не слажемо са писмом које је он потписао. Могу да кажем да ја лично никада нисам била за војну интервенцију. Верујем, и од почетка сам то говорила, да се ратом рат не може зауставити. То је теза коју сам бранила на скуповима широм Европе, као копредседница Хелсиншког парламента грађана и, коначно, у разним другим својствима, па и својству себе саме.

Почетком марта била сам на скупу у Стразбуру, који је организовала госпођа Катрин Лаламијер, генерални секретар Савета Европе, под називом: „Европа против нетолеранције“. Говорила сам о растућој ксенофобији, расизму и национализму у Европи, а господин Жак Рупник је имао излагање о тзв. југословенском синдрому. Дошло је до расправе и о том синдрому, и о употреби ратних средстава за заустављање рата. Као и свуда до сада, рекла сам да сам против ратних средстава, јер се сукоби чија је основа негде у растућем национализму не могу тако разрешити. Зашто Вам све ово причам? Зато што је на том скупу био и Џорџ Сорос, који је говорио на тему едукације за толеранцију која се одвија у оквиру рада наших фондација. Уобичајена пажња коју његова личност изазива код новинара, овом приликом била је још већа, јер је тих дана фирма у којој је он главни акционар изгубила у некој трансакцији са једном око 600 милиона долара! То је, чујем, узбудило и неке људе овде, па је чак и Миља Вујановић то злурадо коментарисала на телевизији, рекавши да је до дотичног губитка дошло на дан Светог Валентина (што није тачно), па би се, вероватно, све могло протумачити као нека врста усуда.

Узгред, Џорџ Сорос, на исти начин и добија јако много новца.

... и губи. Али, још увек више добија, него што губи за утеху госпођи Вујановић. И у другим источноевропским земљама су се много узбуђивали око тога. Чујем једино се он није узбуђивао. Било је то очигледно приликом нашег сусрета у Стразбуру. Дакле, Џорџ Со-

Соња Лихт: „Сорос је једно, фондација друго“

рос је био присутан док сам ја говорила, и после тога је изразио своје задовољство целим мојим излагањем, иако, кажем Вам, оно **јесте било различито** од његовог. И он је врло свестанмог става. Узгред, везано за инкриминисану петицију, он је већ много пута рекао да му је жао што ју је потписао, јер његов потпис ту уопште није био неопходан, и да

је сигурно не би **опет** потписао. Све сам ово говорила да бих доказала, да то што он мисли, и то што раде фондације апсолутно не може да буде доведено у узрочно-последичну везу. Све дотле док је он уверен да фондације у датим околностима раде на остварењу идеје отвореног друштва, онако како оне то разумеју, он је спреман да их подржи. У томе је ствар. Многи не могу и неће да схвате да је могуће да неко даје толике паре, а да не тражи реализацију сопственог програма. Он верује у идеју отвореног друштва која је као пројекат нешто страшно широко, и сам каже да се боји да је за реализацију тако нечега потребно најмање 40 година.

ОБНАВЉАЊЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Недавно, господин Сорос је изјавио да ће после рата и санкција, обновити Југославију. Какву ће улогу у томе имати Ваша фондација?

Та његова изјава за мене је нова, као и за било ког читаоца, али ме не изненађује. Зато што знам да је Џорџ Сорос од почетка промена у Источној Европи веровао у неопходност увођења једног новог Маршаловог плана, наравно другачијег од оног после Другог светског рата. Наиме, он је увећан у неопходност јако велике економске подршке, пре свега ојоме што и он зове суперструктуром, дакле, систему образовања и информисања, да би те земље могле поћи путем демократије. На жалост, други на то нису били спремни. Ово о чему он говори је управо то на једном мањем примеру: он верује да ово друштво има будућност. Да не верује, не би фондација била ту где јесте. Према томе, очигледно да он мисли да ће, када томе дође време, овде моћи да уложи далеко више средстава него до сада.

Господин Сорос каже да има довољно пара да реализује своје снове.

Да, он има довољно пара за то. Иако има много људи који такође имају пара да реализују своје снове, само што су им другачији снови. На жалост, јако мало изузетно богатих људи у свету има снове као Џорџ Сорос. Он жели да помогне обнову Сарајева, као и обнову целе ове земље. Када то почне и наши програми ће бити још разноврснији, пре свега у обнављању духовног живота, у свим об-

ластима. Сорос је, рецимо, дао 250 милиона долара за један огроман пројекат, досад највећи који он финансира, у бившем СССР-у за трансформацију наставе из друштвених наука, културе и уметности. На хиљаде нових уџбеника пишу Руси, Украјинци, Белоруси (не пишу их Американци), врши се једна реедукација наставника — у пројекат је већ укључено неколико хиљада људи.

И као што је рекао господин Теодор Шанин, пореклом из Русије, који је дуго живео у Манчестеру, а сад је поново у Москви, на нашем састанку у Будимпешти, сви су тврдили да у Русији ниједан пројекат не може да се спроведе, а ми доказујемо управо супротно: ми свој програм спроводимо, неколико стотина нових уџбеника је написано за средње школе и факултете, а биће их неколико хиљада. Сорос сам за себе каже да је инвеститор који не улаже у пројекте, у којима неће видети неки резултат. У овом случају резултат је да ће бити нових уџбеника, да ће наставници са много више знања и ширине прилазити својим ученицима и учити их критичком мишљењу. То је резултат. Да се стварају претпоставке за отворено друштво. У том смислу верујем да ће и ова фондација једног дана моћи да одигра доста важну улогу. Наравно, ми сви живимо за то време. Не да бисмо били значајнији него што јесмо, него зато што хоћемо да се надамо да је тај тренутак релативно близу.

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ И СЛОБОДНЕ НОВИНЕ „СРПСКА РЕЧ“ установљавају

НАГРАДУ „ДРАГИША КАШИКОВИЋ“

Сваке године биће додељене четири равноправне награде из области којима се бави Драгиша Кашиковић. „Српска реч“ ће првог јуна 1994. године, на дан излажења првог броја који је истога дана забрањен 1990. године, доделити:

- 1) Награду за најбољу књигу из области публицистике са темом из српске политичке историје и политичких односа или о српској политичкој емиграцији;
- 2) Награду за новинске текстове који најпотпуније и најпримереније афирмишу демократска начела и доприносе хуманијим и толерантнијим друштвеним и националним односима;
- 3) Награду за најбољу сатиричну драму;
- 4) Награду за најбољу књигу сатиричних афоризама.

Предлози за награде се шаљу на адресу: „Српска реч“, Бранкова 13-15, Београд. Крајњи рок за подношење предлога је 15. маја 1994. Имена добитника биће објављена 30. маја 1994. године.

Викина новчаног износа сваке појединачне награде је 1000 динара. Лауреате награда одредиће жири „Српске речи“.

ШТО СЕ ВИШЕ МЕЊА СВЕ ЈЕ ВИШЕ ИСТО

„Је ли то мир ил' рат? Мир, ал' не и пољубац мира. Питате ли мене: крпеж. И ако ме питате, мислим да овај мир налик није ни крају, ни почетку“.

(Т. С. Елиот: „Убиство у катедрали“)

„Мили Боже, куд сам заш'о...“ — размишљао је ових дана док је, стазама Јосипа Броза Тита, крстарио афричким континентом савезни министар иностраних послова Владислав Јовановић. Најпре Гана, па Гвинеја, па Нигерија... Свуда срдачни дочеци, пријатељски разговори, конструктивни договори о даљем развоју и јачању славног покрета не-сврстаних земаља, чији је дични оснивач и лидер била (бивша) Југославија, све док је и одатле нису избацили.

Г. Јовановић у несврстаној Африци гања лавове, другарица Марковић у Москви шармира патријарха Алексеја, г. Симић отпутовао у Женеву без браде, а Милан Мартић у Загреб без Вељка Чакуле...

Пише: Никола БУРЗАН

парламента Рибником, а била је угошћена, веровали или не, и код патријарха московског и целе Русије г. Алексеја Другог!!!

Танјуг је из Москве јавио да је то био „знак посебне пажње, с обзиром на то да он (Алексеј Други) не прима посете током ускршњег поста“. Не прецизира се о чему су то „више од два сата“ разговарали један патријарх и један комуниста-атеиста, али се истиче како је другарица Марковић рекла Патријарху да ће приликом посете Југославији, маја месеца, „осетити љубав српског и црногорског народа према руском народу и њему лично“. Све је то обећала другарица Марковић у име српског и црногорског народа.

МИЛИ БОЖЕ, КУД

Чувена „пинг-понг дипломатија“ својевремено је омогућила Американцима и Кинезима да полако отопа лед међусобних односа. Данашњи југо-министар Јовановић инаугурирао је нови вид дипломатије — „сафари-дипломатију“. Наравно, о државном (и не малом) трошку. Шта би, иначе, друго имао да тражи и ради у земљама које су редовно у УН дизале руку „за“ кад год би се гласало против Југославије? Или му је, можда, овај сафари био наградно и опроштајно путештвије пре одласка у пензију?

Догодило се, тако, да два-три дана ни овдашња државна ТВ, ни остали званични медији нису имали никаквих вести о кретању г. Јовановића, па смо се били побојали да га, у неком афричком бушу, није сустигао „какав лав, страхан лав“. Међутим, Танјуг је брзо распршио све наше бојазни и забринутој породици, рођацима, кумовима и пријатељима пренео радосну вест да је шеф југо-дипломатије жив и здрав и да наставља свој успешни сафари.

ОН И ОНА

И док је г. Јовановић боравио у Африци, у овдашњој јавности је до пуног изражаја дошао његов, кажу, наследник (тако је, прича се, одлучено Тамо Где Треба) — мр Жељко Симић (оно „мр“ не значи „мистер“, већ „магистер“.) Оно што је сваком пало у очи јесте да је г. Симић еклетантни пример — дволичности. Час је са брадом, час без браде! Које му је право лице? Да ли је министар унутрашњих дела г. Соколовић проверио какво лице — брадат или голобрадо — краси личну карту и пасош г. Симића? Овде та дволичност и може, наравно, да прође, али у инос-

Јовановић, „Сафари дипломата“:
Лов на црне пријатеље

транству га због тога, лажног представљања, — било са брадом или без браде — неко може и ћоркирати. Господине Соколовићу, упозорите на то млађаног г. Симића!

Било је још разних путовања. Рецимо, другарица др Мирјана Марковић, у току подужег боравка у Москви, водила је званичне (у чије ли само име?) разговоре у Руској академији наука, Министарству за високо образовање, састала се са ректором Универзитета „Ломоносов“, председником доњег дома

Ако се и г. Јовановић пита „мили Боже, куд сам заш'о“, што пре би то требало сви да учинимо — док не буде касно. Хоћемо ли у Африку или у Азију? А шта је са Европом? Хоћемо ли у несврставање, или у Православну интернационалу „Нову Византију“, или у европску цивилизацију? Крајње је време, заиста крајње, да се одлучимо.

„Да ли Југославија размишља о могућности да се после рата укључи у Европску унију?“ — пита репортер мексичког „Ел ексцелсиора“ младог лидера СПС Горана Перчевића. Већ и само питање довољно сведочи да ни у свету није јасно куда то Југославија хоће, шта жели, куд се запутила.

„Свакако, ми смо део Европе!“ — одговара млади Перчевић.

Ако тако мисли и Велики Вођа, шта ће му онда емисари — званични и породични — у Африци и Азији? И младог Перчевића понекад треба послушати — рекао би наш народ:

И још само о једном (предвиђеном) путовању, па да на ту тему ставимо тачку. Наиме, и Милан Мартић је, после „убеђивања“ од стране Виталија Чуркина пристао да оде у — Загреб, на разговоре с Туђманом! Ако се зна да је то исти онај човек (реч је о Мартићу) који је због истог „деликта“ — разговора са Загребом — ћоркирао Вељка Чакулу, не преостаје вам ништа друго него да се прекрстите и размислите како је све на овом свету лажно и пролазно.

Судбином Крајине и крајишких Срба, иначе, све више се баве многи светски мас-медији, поготово после потписивања Вашингтонског хрватско-муслиманског споразума. „Вашингтон пост“, рецимо, пише да се „Срби у Хрватској очигледно плаше да ће америчко мировно решење бити на њихову ште-

ту". Цитирају се речи шефа крајишке дипломатије **Јарчевића** да ће одговор РСК бити „федерација свих српских земаља“. А на питање: шта ће 350.000 Срба у Крајини учинити уколико **Милошевић** одбије да их прими у свесрпску федерацију, Јарчевић одговара: „Милошевић ће морати да нас прими, јер је народ јачи од Милошевића.“

КО КОГА ИЗДАЈЕ

С друге стране, „Јуропиен“ истиче да се Милошевић „пустио у велику авантуру: његова визија велике Србије било је то што је изазвало рат у Југославији, а сада када Срби држе већину територија потребних за остваривање свог сна, њихов председник се, по свему судећи, предомишља у вези са читавим подухватом.“

Милошевић сада можда жели да врати

С друге стране, истиче лондонски лист, „Врховна команда босанских Срба се још увек хвали и прети, међутим — у њој влада конфузија. Обучена у Москви, реликвија из отаљинистичког доба, она не уме самостално да размишља. Реагује као диносаурус, као што су то показали инциденти последњих дана... Када је изречена претња нападима НАТО из ваздуха, Срби су прво претили, а затим се повукли.“

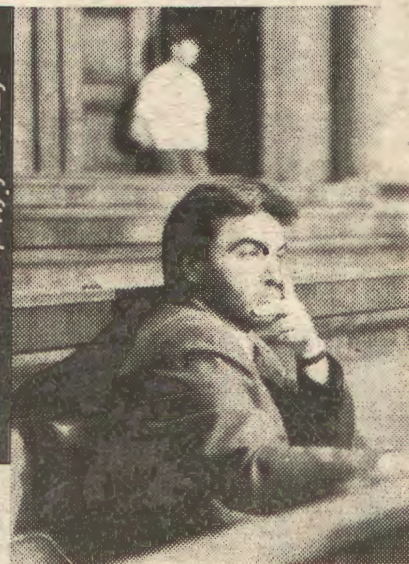
Њихове претње да ће људство УН, хуманитарне раднике и стране новинаре узети за таоце и да ће их користити као људски штит, типичнису за кукавичку тактику коју су научили од **Садама Хусеина**, такође неостаљинисте... Милошевић, који је још увек најзначајнији играч за шаховском таблом балканских интрига, а ту игру Запад тек учи да игра, отписаће босанске Србе баш као што је раније учинио са хрватским Србима. Он се надао да ће иза-

чине, много трошкова за међународну заједницу у виду помоћи за обнову и захтева за трупе...“

А у међувремену? „**Фигаро**“ пише да Београд све више подсећа на Тирану из времена **Енвера Хоџе**. Пословни људи који нису пристали на везу с мафијом обуставили су активност. Али, додаје „зато је дошло 600.000

САМ ЗАШ'О...

Симић: Има ли браду у пасошу?

дух национализма у боцу. Један угледни западни изасланик у Београду је рекао: „Он сада игра веома занимљиву, али опасну игру, са снагама које не може у потпуности да контролише, али не може да прекине игру“. Лист сматра да вашингтонски споразум Хрвата и Муслимана „даје Милошевићу простора за маневрисање, пружа му могућност да постави велики национални херој и да чак постигне споразум са хрватским председником Туђманом.“

Међутим, „Јуропиен“ цитира западног дипломату: „Свакога дана је све очигледније да се Срби из различитих делова бивше Југославија међусобно не воле. Срби у Босни се веома разликују од оних у Крајини. Милошевић мора да обуздава српске екстремисте у Крајини“. Уз то, додаје лондонски дневник, дошло је до размимоилажења између **Милошевића** и **Нараџића**. За српског председника, каже, било би најгоре ако би се босански Срби окренули против њега у савезништву са Крајином. Милошевићев проблем је у томе што крајишки Срби никада не могу постати део Србије уколико се буде тражило свеобухватно решење за читав регион.“

Где ће Милошевић ударити? — пита се „Ирвинг стандард“. И каже: „Визија велике Србије руши се пред очима председника Милошевића... Пре само месец дана потписао је споразум са Туђманом у којем су се њих двојица тајно сагласили о међусобној подели Босне. Сада га је Туђман издао...“ А издао га је, каже, што је **Бил Клинтон** прислонио пиштољ на Туђманову главу: ако не прихватиш конфедерацију са Муслиманима и наставиш да се удвараш „омраженом српском режиму“, поделићеш са Србима судбину, санкција. „Ова порука је имала утицаја“. Очигледно

ћи као победник, пошто се хрватске трупе и трупе босанске владе буду тукле све до мртве тачке. То му није пошло за руком. Милошевић ће се сада усредсредити на то да спасава сопствену кожу и то у земљи која је осиромашена санкцијама и очајнички нестабилна у политичком смислу...“

„Гардијан“, пак, сматра да је ситуација, ипак, измењена. И то, каже, захваљујући неочекиваној слабости Хрватске, неочекиваној снази Муслимана и неочекиваној глупости Срба. Занемаримо ли остало, у чему је „српска глупост“? У томе, каже лист, што је српска страна „пропустила прилику да учини легитимним већину освајања у Босни давањем извесног дела територије у тренутку када се босанска влада вероватно могла намамити на склапање споразума. Глупост се такође огледа и у сталним нападима на недужне цивиле у Сарајеву пред очима западне штампе и телевизије“.

МАФИЈАШКА НОМЕНКЛАТУРА

Ех, кад би само то биле „српске глупости“! А шта пише на почетку овог текста? И не само то — безброј их је. Али, шта даље? Куда? „Сада можда почиње дуга завршница — пише „Гардијан“. — Изолација би на крају могла да изнури режим у Београду. Можда би могло доћи до компромиса са неким наследником? Међутим, највероватније је да ће се у будућности Србија држати својих освојених територија у настојању да онемогући било какво хрватско-муслиманско помирење и вероватно ће настојати да развије једну православу осу са Грчком, Бугарском и, пре свега, Русијом. Биће неких борби, много гор-

избеглица, међу којима шверцери и криминалци, од којих се ствара, уместо раније титоистичке, мафијашке номенклатуре. Њих Београђани са подсмеванјем називају „патриотима“ и кажу да су већ уморни од последица рата којег воде други...“

Сви смо уморни — од рата, од вођа, од дипломата, од генерала. Нарочито — **Ратка Младића** и његове шапке „а ла Живојин Мишић“ (који се због тога сигурно у гробу преврће). Пошто је морао да повуче артиљерију која је исказипала Сарајево, сада се бадио на Маглај и Бихаћ. То је, каже „Индипендент“, његов хир, освета, одмазда итд. Али, „највећу битку Младић ће имати са својим политичким командантима који су можда спремни на некаку погодбу и уморни од пркошења претњама НАТО“.

Што се више мења — све је више исто. Је ли то мир ил' рат? Ако мене питате: крпеж, који налик није ни крају ни почетку.

МУСЛИМАНСКО-ХРВАТСКА (КОН) ФЕДЕРАЦИЈА

КЛИНТОНИ, КАНТОНИ, ДАЛТОНИ И БЛЕНТОНИ

У Вашингтону још један спектакл. Шта је ко мислио када је потписивао Споразум о Федерацији Муслимана и Хрвата у БиХ остаће извјесно вријеме тајна, али се понешто могло закључити по изразима лица учесника ове својеврсне мировне феште. Др **Фрањо Туђман** се смјешкао само једном страном лица. То је она протоколарна. Другом, укоченом и европски хладном, изразио је резервисаност да ли ће све то моћи да се спроведе на терену.

Алија Изетбеговић је био источњачки загонетан и вјеројатно је понављао своју стару мисао да је све у божијим рукама.

Кум **Бил Клинтон** био је дјечачки срећан када је на лицу мјеста спознао да Балканци знају да буду учитиви и покорни.

Сви остали су мање важни. Јер, представник босанскохерцеговачких Хрвата **Крешимир Зубак**, заједно са др **Харисом Силајџићем**, само је овјерио овај документ и то прије његовог потписивања. Тако је начињен историјски заокрет у историји папирологије. До сада су, наиме, овјеривачи таквих или сличних докумената стављали своје потписе на крају.

Циничнији су очекивали да ће се потписати и посебан документ о Вашингтону као главном граду БиХ. Тиме би се постигла три циља. Прво, Босанци и Херцеговци би на тај начин директно ушли у развијени свијет. Друго, избјегла би се натењања око тога који ће дио Сарајева да припадне српској, а који муслиманској страни, јер би се политичари преселили у америчко-босанску престоницу, а народби пожео да живи свој живот.

Што се тиче других личности које су присуствовале овом чину, добија се утисак да су оне позване превасходно да — аплаудирају. Свој посао су обавиле крајње коректно — од већ историјског лорда **Овена** до амбасадора земља чије се трупе налазе у саставу УНПРОФОР-а.

У самом Вашингтону догађај није изазвао неку нарочиту пажњу. Ове врсте спектакла су постале помало уобичајене. На сличан начин

Очекује се да се и Срби прикључе новоформираној босанско-херцеговачкој заједници. Аналитичари се само двоуме да ли ће се то догодити пре или после уједињења са Србијом.

Пише: **Ејуб ШТИТКОВАЦ**

потписан је израелско-египатски мировни споразум 1979. године. (Кемп Дејвид) због којег је бивши египатски предсједник **Анвар Ал Садат** платио главом. Прошле јесени потписан је и споразум између Палестинаца и Израела, због којег још нико није платио главом, али његово спровођење наилази на тешко премостиве тешкоће.

Дакле, искустава има, и то веома различитих. Шта ће бити са најновијим вашингтонским документом нико не зна. Једино се са сигурношћу може тврдити да ће о његовој судбини више одлучивати војне вође „федералне“ или локалне, на терену, него потписници.

ДВИЈЕ КАРТЕ ЗА ВАШИНГТОН

Документ о евентуалној будући конфедерацији „остатка БиХ“ и Хрватске остављен је за касније. Уосталом, не би било ни фер да се сва питања одједном ријеше. У првом реду тиме би било ускраћено најмање једно путовање у америчку престоницу не само **Туђману** и **Изетбеговићу**, него и добром броју дипломата, којима је Женева већ досадила.

Реално гледајући, та конфедерација је неостварива све док се темељитије не ријешу највећи број спорних, кључних питања измеђ Срба и Хрвата. Туђман је већ условио мир

у БиХ рјешавањем проблема Книнске крајине који угрожавају његову гргураву косу. То се, опет, не може постићи без потпуније нормализације односа између Загреба и Београда.

Поново је испљувала на површину целокупна југословенска криза као и сазнање да ниједно парцијално рјешење не води трајнијем миру, ма колико оно у одређеном тренутку изгледало као веома значајно. Тако је, на примјер, исплао из игре **Фикрет Абдић**, који је са **Караџићем** потписао два мировна документа и то у Београду. Учинио је то и са представницима Хрвата у Загребу повучен превасходно логиком бизнисмена и практичара. Тачно је да је он сачувао људство у Великој Кладуши и то му не може нико оспорити, али је на крају исплао као епизодна личност која слуша само свој глас и не сагледава цијелину. Муслимански политички врх у Сарајеву прогласио га је издајником, а српска и хрватска страна га нису ни издалека прихватиле онако како је очекивао. По неким информацијама, велики број припадника Армије БиХ који су му својевремено пришли вратили су се у Пети корпус када су почели жестоки напади српских оружаних формација на Бихаћ.

Кад се све сабере свијет, ипак, види само једну муслиманску, **Изетбеговићеву**, страну како у рату тако и у миру, као што у **Караџићу** види јединог представника босанских Срба или Туђмана као јединог лидера свих Хрвата. Бивши представник босанскохерцеговачких Хрват **Мате Бобан** и садашњи **Крешимир Зубак** су споредне личности, за једнократну политичку употребу.

ЛИЛЕПО ЗВУЧИ, А НИШТА НЕ КОШТА

Послије потписивања споразума у Вашингтону најчешће питање које се поставља јесте како ће се према њему односити босанско-херцеговачки Срби уз истицање да од тога онајвише зависи и судбина овог документа. Још прије тог чина муслиманска страна је изражавала одређену наду да ће се „Караџићеве Срби“ укlopити у босанску заједницу на

било који начин. Таквог је мишљења и амерички пресједник **Клинтон**. Тако мисле и многи дипломати који су, директно или индиректно, учествовали у изналагању мирног рјешења рата и кризе у БиХ и уопште на просторима бивше Југославије.

Изузимајући Караџићеву изјаву да су „Срби спремни да уђу у сваки мировни процес“ мало се може чути мишљење других личности која охрабрују. Чак ако се Караџићева изјава схвати као дипломатска фраза, која лијепо звучи а ништа не кошта, остаје чињеница да српска страна поменути споразум није дочекала на нож. Наравно, остале су сумње у то да ли је уперен против Срба. Такве сумње су посљедица невјероватних количина неповјерења ствараног не само за вријеме рата.

Објективно гледајући, ни Муслиманима ни Хрватима у БиХ не пада на памет да се заједнички окрену против српске војске која посједује оружје бивше ЈНА у огромним количинама. Тако се страхови од антисрпске коалиције могу схватити као посебне вјешбе из ратне реторике. Осим тога, Муслимани и Хрвати нису још увијек рјешили ниједно иоле значајније питање међусобних односа и, посебно, територијалног разграничења. **Караџић** је сигурно свјестан тога па му је доста лако да се укључи у „сваки мировни процес“, јер његове снаге држе, како је сам рекао, 72 одсто територија БиХ.

Може се са мало више оптимизма претпоставити да ће се босански Срби у догледно вријеме укључити у босанску заједницу, било прије или послије уједињавања са Србијом. То би било и у њиховом интересу, у првом реду због тржишта и још неких погодности које би давала босанска федерација или унија држава.

Те двије варијанте помиње и професор Сарајевског универзитета др **Омер Ибрахимовић**, стручњак за политички систем и Уставно право. Он каже да је овај комплетан пројекат „америчка методологија тражења мира у БиХ“. По томе, прво би требало да заживи муслиманско — хрватска федерација, којој би се временом прикључила и српска страна. Њој би, по његовим ријечима, могло да се понуди да прихвати кантонално уређење БиХ, ако се тако договори, или да једноставно уђе у састав унија република. При томе истиче три основна принципа на којима би се заснивала читава државна творевина, а то су: непризнавање присиле у мијењању граница БиХ, поштовање људских права у пуном смислу ријечи и уважавање политичких права свих народа.

БОСАНСКА ЛАБОРАТОРИЈА

Пристанак Срба да се очува каква-таква цијеловита БиХ представљао би увод, колико је могло да се сазна, у укидање економских санкција према Србији и Црној Гори. Следећи корак ка укидању тих санкција било би рјешавање проблема Книнске крајине. Тиме би полако почело да се одмотава клупко укупне југословенске кризе.

Муслиманско — хрватски кум **Клинтон** спреман је, бар на ријечима, да чистим доларима награди прво Хрватску што је пристала на стварање федерације у БиХ, а затим и

Муслимане. По томе сви би били награђени адекватно учинку у смиривању ситуације.

Босна и Херцеговина на тај начин постаје својеврсна лабораторија у којој се испитује како жестина међусобне мржње тако и елементи могућег будућег окупљања бивших југословенских федералних јединица, исцјепаних на регије, аутономије или нешто слично. Једино Словенију нико не помиње, а да ли ће се и она укључити у будуће заједничко југословенско тржиште зависиће не само од њених већ и од интереса бивших федералних јединица.

Свијет, а посебно САД, је одлучио да на просторима бивше Југославије закрпи што се закрпити може. У тој намери испречавају се изричито ставови, који се могу често чути у последњих неколико дана, из Сарајева и Загреба, да нема ни говора о било каквој унији, конфедерацији, савезу или заједничком тржишту са СР Југославијом.

Ако се само мало пребере по најближој прошлости, тако интонираних изјава, изречених другим погодима, може се наћи на претек. Довољно је подсјетити на изјаве др **Хариса Силајџића**, тадашњег шефа босанско-херцеговачке дипломатије, од прије двије године, да он никада неће пристати на „преговоре са дјецеубицама“, мислећи и Караџића и његове људе. На крају је, ипак, пристао. **Туђман** је дуго одбацивао било каква контакт са „четницима“, па је на крају пристао да чак потпише и споразум о поступној нормализацији односа с Београдом, који се већ остварује доласком дипломата једне и друге стране у хрватску и српску престоницу. Шта је све речено о „усташама“ у Книнској Крајини и БиХ да се и не говори. Очигледно, вријеме жестоких ријечи полако пролази.

Није на одмет подсјетити на изјаву лорда **Овена** на почетку његове мировне мисије, да је један од његових основних циљева да не дозволи стварње нити Велике Србије нити муслиманско-исламске државе на тлу БиХ. Поновним окупљањем највећег броја република бивше Југославије своју мисију би могао да заврши успјешно.

Ма колико се муслиманско политичко руководство супростављало било каквом државном повезивању са Србијом и Црном Гором остаје у свијести и подсвјести већине муслиманског народа велика опасност да у федерацији са Хрватима и касније у конфедерацији са Хрватском изгубе свој идентитет и да поново не васкрсне стара Павлићева теза о Муслиманима као „цвијећу Хрватске“, а добро се зна шта се под тим подразумева. Дobar број муслиманских интелектуалаца упозорава на то. У некој широј заједници, ма како се она звала, таква опасност би била избјегнута.

Повезивање република бивше Југославије одговарало би и највећем броју Муслимана у Србији и Црној Гори, јер би се лакше ријешио њихов статус, као и свих националних мањина у другим републикама.

То би биле само неке позитивне црте евентуалног будућег „југословенског“ окупљања на мање или више лабавим основама. За то, у суштини, имају интереса сви, али то мало ко говори због претешких ратних рана, за чије ће лијечење требати много више времена него за оне из Другог свјетског рата.

МИКА ВЛАОВИЋ, НАРОДНИ ПОСЛАНИК

И КРАВАРИ ИМАЈУ БИОГРАФИЈУ

Овај простодушни земљорадник из Вилова ожењен је и има два пунолетна сина, који се такође баве земљорадњом. Поседује око 30 хектара обрадиве земље и још толико узима под закуп. Има готово све пољопривредне машинне и производи кукуруз, пшеницу, кромпир, парадајз...

Разговарала: Благица СТОЈАНОВИЋ

Мика Влаовић, земљорадник из Вилова, рођен је 19. фебруара 1942. године. Ожењен је и има два пунолетна сина који се такође баве земљорадњом. Поседује око 30 хектара обрадиве земље и још толико узима под закуп, има скоро све пољопривредне машине и бави се производњом кукуруза, пшенице, кромпира и парадајза...

Држава Србија гарантовала је пољопривредницима заштитну цену пшенице која је од 14-18 пара. Да ли је та цена довољна да покрије ваше трошкове производње?

О томе сам говорио и у Скупштини. Та цена од 14 до 18 пара у зависности од класе, иако пшеница уопште није класицирана, мизерна је и то је један од њихових начина пљачке сељака. Та цена је далеко испод производне и сељаци се сад питају: кога држава том ценом штити и каква је то заштита кад не може ни оно уложено да се поврати?!

У чему онда видите рачуницу да сејете пшеницу на толикој површини?

Мислим да су и они тога свесни, знају да је земљораднику земља — дика. За ове две године санкција и четири године владавине

Божовића и Милошевића, земљу више не сеје рачуница. Њиве сеје сељачки понос, јер сељаку је пуно срце кад види да је њива лепо обрађена и да доноси принос. Само то мотивише сељака, никаква рачуница ту нема удела.

За време владавине Анте Марковића Божовић је био председник Извршног већа Војводине и изводио је сељаке да закрчују путеве у Војводини, да траже вишу цену за пшеницу, иако је она тада коштала од 40 до 50 фенинга за килограм. Летос, када су сељаци добијали 10 до 11 фенига по килограму и када су отишли на војвођанске путеве да протестују — милиција их је немилосрдно била и направила велики хаос.

Сад се питам — да ли је за то чуо Божовић и како ли реагује? Што ли га сада нема да се придружи сељацима?

Сељак никад није гледао да се богати. Сељак је грађанин на чијој производњи сви зараде; ко год прерађује његове производње — заради; од сељака се узима за плате, пензије, здравствено осигурање. А сељак све поново плаћа кроз порез, социјално и пензионо. Увек му се два пута узима.

МАЛО САМ ШТРЧАО

Какве су сада сељачке пензије?

Пензије су толико бедне... И кад су ове друге, из друштвеног сектора, биле нормалне, сељачке су биле понижавајуће, испод сваког нивоа.

Земљорадник у Скупштини Србије. Како се сналазите у том послу и да ли због политике ваше њиве трпе?

Што се њиве тиче... па, ја имам два одрасла сина, које сам добро упутио, а у оно време кад Скупштина не заседа и кад имам времена, онда и ја радим, одлазим кући колима сваког дана. Почетак је то мандата, засад се сналазим, а видећемо како ће то функционисати надаље. Синове сам лепо васпитао, али недовољно добро да се у оваквом друштву снађу, јер их нисам за овако нешто васпитавао, већ за нека боља, нормалнија, времена.

Како Вас је средина прихватила као народног посланика?

Испочетка, с обзиром да сам опозиционар, било је ту мало штрчања и мржње од људи који припадају другим странкама. Сад, од како сам неколико пута дискутовао у Скупштини, мислим да сам погодио тему која једнако бode све сељаке, без обзира којој странци они припадали.

Схватили су да у мојим излагањима јако мало има страначког. Оно што је за једног човека у овој грани добро, добро је и за све остале. Од како сам посланик, прихватају ме много боље него кад то нисам био.

Шта је то на чему ћете insistирати у Парламенту?

Стало ми је да докажем, не знам колико ћу у томе успети, тврдоглавој влади и социјалистима, који имају толику већину да могу да изгласају шта год хоће, да ову нашу Богом дану Војводину, Мачву, Поморавље нема ни Европа ни Америка, а да смо упркос томе дозволени да нам је пола становништва гладно.

Држава мора да води рачуна о пољопривреди, да штити фарме и да подржава про-

изводњу. На селу и у пољопривреди има посла за све незапослене и све вишкове радника, били они образовани или без школе. Није, на крају, битно који посао радиш већ колико ти је новчаник дебео! Ја не могу да прихватим, чак ме је к'о сељака и срамота, што тако добре њиве остају необрађене и делимично урађене. Није исто кад понос ради њиву и кад рачуница ради њиву. Само прошле године у ово доба 15 ДЕМ је коштало 100 кг вештачког ђубрива „КАН“, а то је негде у паритету са пешницом око 150 кг. Овог пролећа за „КАН“ се плаћа до 40 ДЕМ, што излази око 400 кг пшенице. Не знам откуд је једна храна могла тако да девалвира! „Роба за робу“ увек треба да има исти однос.

Које су још неправде које загорчавају живот сељаку?

То је прича без краја. Несрећа није од јуче, она потиче још од 45. године. Диктатура пролетаријата је отерала сељака са њиве и од пољопривреде, да нема ничег својег и да зависи искључиво од онога што му друштво пружа и да буде послушан. Мислим да су у томе делимично успели. Села, бар војвођанска, која јако добро познајем, имају више сахрана него венчања и крштења, младости. То је, ваљда само код нас, случај због политике која је вођена према пољопривреди и селу.

Сељак је напуштао имања. Имамо наклонено небо, добру земљу и вредне људе, а држава није искористила тај потенцијал. Пољопривреда би требало код нас да буде примарна грана, а све остало да је у њеној функцији, прерада и продаја тих производа.

Пре рата, док је у Војводини било војвођанских Шваба, долазили су Немци из Немачке да сликају војвођанске девојке са низом дуката око врата и сељачке момке на фијакерима, па носили у Немачку да покажу како се код нас богато живи. Ми смо из рата изишли као неки победници, а сад ми долазимо у Немачку да видимо како је тамо. Чињеница је да се 50 година у овој земљи наопако, домаћински газдовало, а посебно са пољопривредом и лошим односом према њој.

ДОК ЈЕ ДРУГ

Изгласана је нова влада г. Марјановића. Да ли је његовим програмом обухваћена и пољопривреда?

О пољопривреди у том програму скоро ништа није речено. Све је тамо уопштено и цео програм личи на једну лепу причу и лаки роман за недељно поподне — бар по мени. Обећава се нешто више, нешто се можда може и да се испуни, али та обећања никога не

обавезују. Све пређашње владе исто су обећавале и на крају исто завршавале: до виђења, ја више нисам мандатар владе, никакве рачуне Скупштине не полажем — и то мени као човеку изгледа смешно и несхватљиво. Ми, као домаћини паорски, водимо рачуна о обећањима, јер њих треба и испунити. И у овом програму је пуно обећања а од тог ће јако мало испуњено бити.

Ова влада је, наводно, влада јединства — успешних бизнисмена. Како је Ви оцењујете?

Ако се рачуна да је то влада Социјалистичке партије и двојице људи који су напустили Демократску странку, па двојице из Нове демократије, који су ушли у ту владу, а ја мислим да „свака т'тица своје јату лети“ — да је то социјалистичко-комунистичка влада јединства. Чак и г. Бица је, постављајући камен-темељац за једно породициште у свом Свилајнцу, рекао отприлике овако: „То ће бити изграђено, ако да Бог“, а за себе је рекао да је Бог, и „ако да Бог, док то буде изграђено, ГОСПОДИН Бица ће бити ДРУГ Бица“, што говори да не идемо путем демократије, владе националног јединства и неких промена.

Не кажете ништа о министрима?

Кажу — успешни бизнисмени. Ја никад нисам разграничио шта то значи. То би требало да буде човек који је пар година у некој служби, која нема везе са послом који он обавља, и, ако је успео — свака част, он је успешан. А они који су упоредо радили у друштвеним фирмама и имали своја предузећа, па им опстале само приватне фирме, то ми људи који имамо мало сиромашнији речник крстимо пљачком. Праве ствари — правим именом.

Зашто није уважена расправа о њиховим појединачним квалификацијама за одређене министарске ресоре?

Биографије министара су дате толико штуро, толико се то жури, и само за расправу о њиховим биографијама нема времена. Петнаест дана је пропуштено, по мени, без везе, и све су чинили да добију у времену.

Код нас у селима кад бирају краваре, дужу биографију изнесу о њему: ко му је био отац, где је ишао у школу, какве је оцене имао, да ли је добар домаћин, да ли је кад шта украо... По овим критеријумима, ни један од предложених и изабраних министара не би могао да буде ни кравар у нашем селу.

Шта можете да поручите својим бирачима и земљорадницима?

Ја нисам страначки посланик, већ посланик свих грађана са тог подручја одакле сам и мислим да им поручим да ће доћи промене. Кренуло је — има шансе, има, има!

ШАБАЦ, ИЗМЕЂУ ЦИЦВАРИЋА И СОЦИЈАЛИСТА

ОТРОВ ПРЕЧИ

Након двогодишњег бављења собом и недавно одржане ванредне скупштине, општински одбор Српског покрета обнове у Шапцу добио је шансу да у Мачви ствар покрене са мртве тачке. Руководство општинског одбора до сада је четири пута смењивано, и враћано на функције. „Све су то радили у странку убачени људи од стране актуелне власти. Надам се да смо овом последњом ванредном скупштином ставили тачку на све размирице и свађе, и да ћемо стартовати са правим активностима које су до сада биле у другом плану“, објашњава **Живко Топаловић**, шабачки лекар и поново постављени председник општинског одбора СПО.

БАЛЗАК ПРОТИВ КОМЕСАРА

Промена имена улица у Шапцу ових дана поново је актуелна тема. Комисија коју је пре две године именовала Скупштина општине распуштена је. Разлог зато је што су чланови комисије предложили „исувише анонимних личности“ које би требале да у овом граду добију своје улице. Према процени, општинских власти, ти „анонимуси“ су, рецимо: Балзак, чувени музичари Цицварићи, или најпознатији предратни трговци из овог града. Биће да је ипак највише засметало то што је ујак председника општине **Марка Максимовића**, иначе партизански борац, остао без своје улице, па је комисија морала да буде распуштена. Иначе, како сазнајемо, од око двеста бораца Мачванског партизанског одреда њих 160 имало је своја обележја. Тако и данас постоји насеље са именом **Вере Благојевић**, као и квартави који носе имена истакнутих комуниста. Све по принципу: насеље носи име политичког комесара, а улице у том истом насељу његових блиских рођака и чланова фамилије. С обзиром да је општинска власт у рукама социјалистичке већине, и новонаименована комисија тешко да ће моћи другачије да ради. Балзак и Цицварићи ће сачекати нека боља времена, док ће партизани поново оживети, на таблама шабачких улица после привременог суспендовања од стране „нестручне комисије“.

Након афере са наводно отрованим јогуртом који је испоручен Војсци Југославије из Шабачке млекаре, смењена је **Рајна Рудић**, директор овог успешног колектива. Из Војске Југославије након свих анализа демантована је било каква варијанта да су испоручени млечни производи садржали отровне материје. Али, очигледно све је исконструисано

„Уместо хране са мачванских поља, ми производимо отрове за које сировине стижу из Јужноафричке републике или неких других земаља. Овај крај никад није био познат по хемији, али по храни јесте“, каже Живко Топаловић, председник Општинског одбора СПО у Шапцу

Пише: **Војкан РИСТИЋ**

да госпођа Рудић буде смењена, а да на њено место буде доведен извесни Душан Поповић. Овај биолог сада је в.д. директор Шабачке млекаре, а некада је био члан СПО. „Ми њега међутим више и не познајемо. Он се одавно не појављује у странци, нити је последње две године виђен на било ком сасретанку, али то није сметало овдашњој власти да нашу странку оптужи како она жели да дестабилизује колектив шабачких млекара“, каже Топаловић, уз напомену да Општински одбор СПО није нити има намеру да ради на дестабилизацији овог колектива. Цео случај је по оцени шабачких споваца исконструисан како би се Рајна Рудић напокон уклонила са места директора млекаре, јер још од Осме седнице она је политички неподобна локалној власти.

НЕИСКОРИШЋЕНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ

Од почетка рата кроз шабачку општину прошло је више од десет хиљада избеглица. У самом граду их има око хиљаду. Лошом организацијом, општински Црвени крст изазива низ сумњи када је у питању подела хуманитарних пакета за које се чује да завршавају и на пијаци. Центар за социјални рад се у више наврата обраћао Црвеном крсту да се из тих контингента издвоји одређена количина пакета за социјално најугроженије људе у Шапцу. Пошто одговора није било, у помоћ је прискочила СПОНА, и у складу са својим могућностима пружио помоћ најугроженијима, у храни и лековима. Када је реч о проблемима везаним за избеглице, ових дана у некадашњем „малом Паризу“ Србије, говори се и

о случају злоупотребе боравка деце избеглица на опоравку у Грчкој. Према тим причама, међу децом избеглица у аутобусу који је у Грчку возио малишане на опоравак, нашла су се и деца неких општинских челника. За овај случај везује се име Андрије Мишића који је наводно своју децу послао у Грчку под фирмом да су и они избеглице.

У таквој ситуацији, а без озбиљних шанси да у локалном парламенту са пет својих одборника било шта могу да промене, у шабачком СПО-у се окрећу пројектима који су одавно урађени али њихова реализација није била могућа из много разлога — пре свега унутрашњих потреба који су одбор доскора терали на бављење сопственим кадровским проблемима.

Живко Топаловић нас је упознао са неким од тих пројеката који би у догледно време требало и да буду реализовани: „Има их укупно једанаест. Везани су за град, подручје Мачве и Поцерје. Када је у питању само градско језгро, ту се планира изградња неколико отворених базена, јер Шабац то нема. Потребно постоје. Шест елабората везано је за неискоришћене потенцијале топле воде које у овом крају има и превише. Мачва лежи на подземном језеру са топлим водом. Постоји шест-седам бушотина чијом експлоатацијом би град могао да се греје, али и да се та вода искористи за пољопривредну производњу. Сем топле воде постоји на истој дубини вода која би могла да буде коришћена за наводњавање, чиме би се у целом крају могле остварити и две жетве годишње. Неки од пројеката односе се и на производњу конзервиране хране. Индустрија хране „Шапчанка“ је одавно у сенци „Зорке“. Па уместо хране са мачванских поља, ми производимо отрове за које сировине стижу из Јужноафричке републике или неких других земаља. Овај крај никад није био познат по хемији, али по извозу хране јесте“, каже Топаловић. На нашу примедбу како то СПО планира да изведе када нема фактички никакву власт, а и санкције су још увек на сцени, први човек СПО у Шапцу дао нам је следеће објашњење: „У праву сте, за многе од пројеката потребна нам је реална власт, али ми се надамо да ћемо неке од пројеката успети да активирамо и да до следећих избора створимо климу како би старт одмах уследио. Поготову што ће страни капитал након пада санкција тражити стабилне и реалне програме за финансирање.“

ДЕЈАН ДИМОВ, СТРУЧЊАК ЗА РАЗВОЈ

РЕЖИМ СЕ ОБАРА ВОДОМ, НЕ ИДЕОЛОГИЈОМ!

Ето, господине Димов, после пола века чекања коначно смо добили владу народног јединства састављену од самих, како рекоше, врских привредника. Ви сте већину свог радног века провели у Привредној комори Југославије као стручњак за развој. Јесу ли Вам познати ови врски привредници?

Иронија Вам је неумесна, јер су људи у тој влади заиста врски. Врски уништитељи. Сви су из истог котла, истог језгра — бивше Комунистичке партије. Ненавикнути су на тржиште, смета им тржиште. Председник владе је годинама био директор „Прогреса“, изразито монополистичког државног предузећа које је радило са Русима? Шта је радило? Тих података, једноставно — нема. Ако се зна да су економски односи са бившим СССР-ом, а после и Русијом били засновани на клирингу — у чему је привредни успех? Зашто мандатар није достојно подацима представљен посланицима? Ако иоле обавештени човек напросто зна да је „Прогрес“ удбашко, дакле обавештајно предузеће, можда су успеси на обавештајном, а не на привредном пољу? Ако неформална председница СК-ПЈ у функцији професора Београдског универзитета посећује руског патријарха, а човек из њене странке постаје председник српске Владе — без иједног посланика у парламенту, онда је неки успех очито остварен.

Господин Марјановић, рецимо, има брата Илију који је шеф обезбеђења хрватског Сабора. Штити Хрвате, Илијин син је био у зенговцима. А претпостављам да за партију која је покрет за Југославију то ваљда може бити само предност.

Али, није само проблем у Влади. За господина Кнежевића који ће сутра у Загребу представљати Београд, пребацује се да је био директор тадашње хрватске телевизије. Он не само да је био директор, већ је поскидао све српске кадрове и пре него што је ХДЗ дошао на власт. Кад су дошли, терен је био рашчишћен. И сада га шаљу тамо. Баш тамо и баш њега.

Дефинитивно знам да све ово зна и „врх“. Ако „врх“ зна, онда се поставља питање ко за кога ради? Да ли неко из „врха“ ради за неку другу, вишу линију коју слуша у тзв. „хоризонталној равни“?

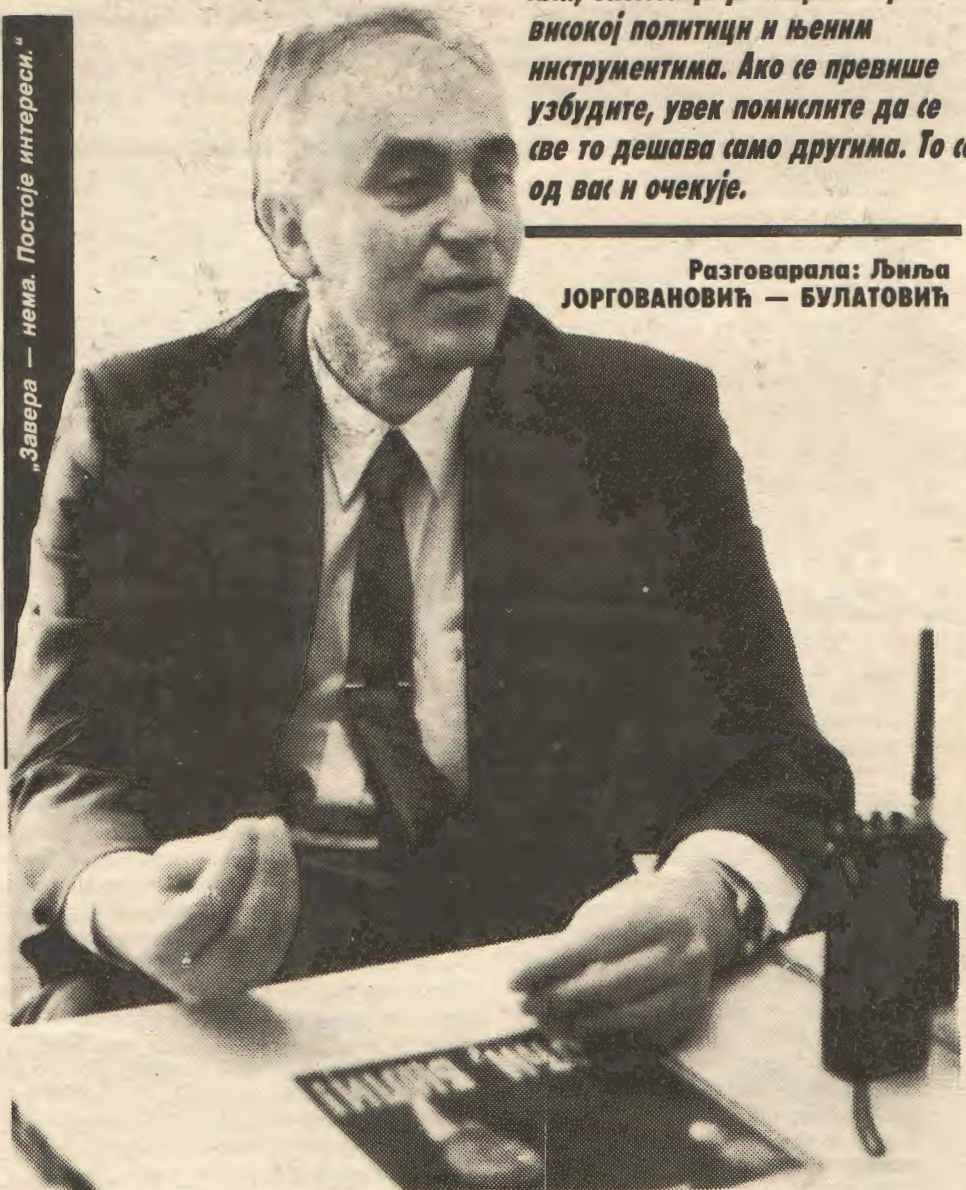
Та питања требало би да постави најпре опозиција, а онда и остале прогресивне снаге којима је стало да ова земља има свој интегритет.

Шта значи „по хоризонталној равни“?

У Брозово време, да би се заштитио политички врх, стратешке службе су супротстављане једна другој — војна цивилној, УДБ-а КОС-у, итд. Значи, информације нису могле да иду „по хоризонтали“. И садашњи модел

О њему увек круже приче да је контраверзна личност јер је код нас екологија или љубав према природи или научна фантастика. Али, екологија је заправо прича о високој политици и њеним инструментима. Ако се превише узбудите, увек помислите да се све то дешава само другима. То се од вас и очекује.

Разговарала: Љиља ЈОРГОВАНОВИЋ — БУЛАТОВИЋ

„Завера — нема. Постоје интереси.“

владања Србијом доживео је фазу тзв. „хоризонталног продора информација“. И настао је хаос јер је политички врх осетио да је угрожен. Јер, обавештајни стручњаци први долазе до информација, а међу стручњацима могу да буду и опозиционе странке. Зато је разбијена та стратешка пирамида, људи се шаљу у иностранство, унапређују или — одбацују. Дакле, они који располажу најважнијим, виталним информацијама, више немају тзв. „повезаност“ и тако су се политичари заштитили.

Ништа не може да „процури“, опозиција је стално изненађена неким готово невероватним дешавањима на спољном, па и на унутрашњем плану. Са ког нивоа говоре данашњи богови у овој земљи? Ако поједине службе указују на грешке — а то су биле пре свега војне службе — а преко тога се прелази, значи да богови уопште не комуницирају са службама које су задужене за одбрану земље, већ са неким другим. То је логично, то би вам и најобичнији иследник рекао.

ЈУГОСЛАВИЈА ГУБИ НЕЗАВИСНОСТ

Хоћете ли да кажете да је Југославија изгубила своју независност?

Практично јесте. Да смо независни, не бисмо се као држава овако понашали. Србија нема храбрости ни да некога упозори да не повређује њен ваздушни простор, што је незамисливо. Покушајте да крочите, односно уђете у ваздушни простор Сједињених Држава. Боље немојте.

Ми смо изгубили све што смо могли да имамо. Питање је само на којем ћемо нивоу зависности, да не кажем робовласничког односа, да будемо. Често може да се чује: „Нека само дођу Американци!“ Или: „Нека само дођу Руси!“ Међутим, ко год вам дође, то је војничка чизма која дуго неће изаћи. Нажалост, заиста велике кукавице и злочинци воде ову земљу. Никада нису прогнали стварне непријатеље ове земље који су се шетали како су хтели, него су прогањали сопствени народ, јаднике. Зато су архиве затворене, зато се спаљују, зато се и Голи Оток држи затворен. Причитао сам негде да „земља која је уопште имала Голи Оток, нема права на живот“...

Али, овде се верује да је управо Милошевићев режим чувар државног суверенитета, да је „тврди преговарач“ постао „једини преговарач“ — што показује његову независност... Као да га султилно подржава-

Лонг Бич, 1978, компанија Даглас—Мекдонел: Дејан Димов са Питером Конрадом, командантом АПОЛА 2

те, а недавно сте изјавили и да „напад на једног човека маргинализује проблем“?

Кад би Милошевић био једини проблем, тај би се проблем лако решио. Међутим, иза Милошевића остаје најмање двадесет хиљада оних који настављају да владају. Знам да звучи песимистички, али опозиција нема много више информација од својих бирача. Што се Милошевића тиче, нисам чак сигуран колико је свестан да губи земљу. Уколико нешто горе није у питању, можда ће баш тај „најтврђи преговарач“ бити и „најтврђе изманипулисан“...

КАСНО ЈЕ ЗА „НАЈВЕЋУ ВОЈНУ СИЛУ“

Ипак, посетили сте га?

Нисам га посетио. Хтео сам. Још пре почетка рата у Хрватској, предвиђајући шта ће се десити, хтео сам да предложим да се Србија снабде неким стратешким оружјем. Неки људи су ми онемогућили контакт. То је цела прича.

На које сте стратешко оружје мислили? Нуклеарно?

Било би заиста апсурдно да након што сам се изборио за укидање свих нуклеарних програма у бившој СФРЈ, сада агитujem за

такво оружје. Не, мислио сам на класично савремено оружје — ракете средњег дometа, које су под највећом контролом. Мислим да је Србија могла тога да се дочепа и сада би друкчије разговарали. Наравно да сам противник њихове употребе, али знате оно народно — „нећете ви да идете тамо где јек бode“.

Сада Милошевић изјављује како жели да Србија буде „највећа војна сила на Балкану“. Како? Са којим средствима? Више ни становништво не може да исцеди колико за један вредан војни авион. Касно је.

Можда ће Руси помоћи? Можда ће неки професор Београдског универзитета да се доведе у неком бомбардеру?

Ви се шалите, али Србија је заиста, по мени, направила једну дугорочно велику стратешку грешку, омогућавајући да на српске територије уђу Руси. Тога је требало да се чувамо. Увек сам говорио да Руси никада нису некога волели. То је романтична словенска заблуда. Русија је увек била империјална сила која је гледала само своје интересе. У моменту када су њени интереси били такви да мора да заштити своје југозападно крило, тј. Југославију и део северне Грчке, ми смо протумачили да нас Руси воле. Не дај Боже да се деси оно што се десило у историји, па ћемо видети како нас Руси воле.

Уосталом, нашем свету није довољно када један екстремни националиста, као што је Жириновски дође па каже: ми бисмо могли да направимо уговор, ми ћемо да долазимо на ваше море, а ви ћете да се бавите туризмом. То не зазвони на узбуну ниједном политичару. А Жириновски је, не заборавимо, представник једне врло стабилне струје, војно-обавештајне, кагебеовске, као што је то био Горбачов који је био ученик Андропова петнаест година. Нама је Жириновски био фолклор, а Словенци су га, једноставно — избацили. Не требају им руски „купачи“.

Може ли да се деси да Србија у замену за свој суверенитет буде „најјача војна сила на Балкану“?

Рођен 18. маја 1942. у Скопљу. Отац Македонац, мајка Српкиња из Петриње. Завршио Машински факултет у Београду, а 1968. године добио Фулбрајтову стипендију за тему „Организација планирања“. У Америку није отишао, јер није прошао домаћу комисију. Никада није био члан Савеза комуниста. Уместо њега, отишао је један народни посланик из Ниша, каснији амбасадор у многим земљама, са темом „Космичко право“. Димов проводи три године у Енглеској, на стручном усавршавању у компанији ИЦИ (Империал Хемикал Индустрис), у њиховом развојном центру. Ту се афирмише као стручњак конструктор. Неколико година касније 1979. као гост америчке владе, обилази најзначајнија места америчке стратешке индустрије: Силиконску долину, компанију Даглас—Мекдонел, Боинг, први се упознаје са ловцем Ф-16. У једночасовном излагању на Савезном савету за међународне односе 1984. изнео стручни аспект одбијања уласка Југославије у нуклеарни програм. Југославија 1986. улази у тај програм, а 1989. група анти-нуклеараца обара тај споразум. Иста група, са Димовим, 1990. оснива Зелену странку. У јесен и зиму 1991, на НТВ Студио Б, Дејан Димов је обнародовао и доказао пљачку 150 милиона долара од стране српске Електропривреде, након чега је отпуштен из Привредне коморе Југославије. Сада се бави трговином.

Русија не може ништа да понуди, јер — шта Русији значи њено сопствено оружје? Русија није више сила — Русија је плен, циљ крупног капитала Запада. У њој постоје сви елементи Менделеејевог система. Ресурсно јако богата, људски јефтина. Наши људи, како у власти тако и у опозицији, врло мало знају које су интересне сфере Русије. Она има толико велике проблеме да смо ми у поређењу са њом — село. Русија јесте геостратешки заинтересована за Србију, али ништа не може да уради. Велико је питање хоће ли ризиковати односе са Западом ради пружања помоћи земљи каква је Србија, јер је очито да јој може пружити помоћ само у стратешком наоружању. Ако га добијемо, цена ће бити огромна.

Ако га не добијемо?

Ако га не добијемо, онда смо на најбољем путу да постанемо отпад који ће опслуживати отпад...

СРБИЈА СЕ ЗАТВАРА

Господине Димов, ретко ко верује да Србија или Југославија може да постане складиште прљавих технологија. Верује се у све друге завере осим ове. На филму је могуће, али у животу — мора да се то само другима дешава...

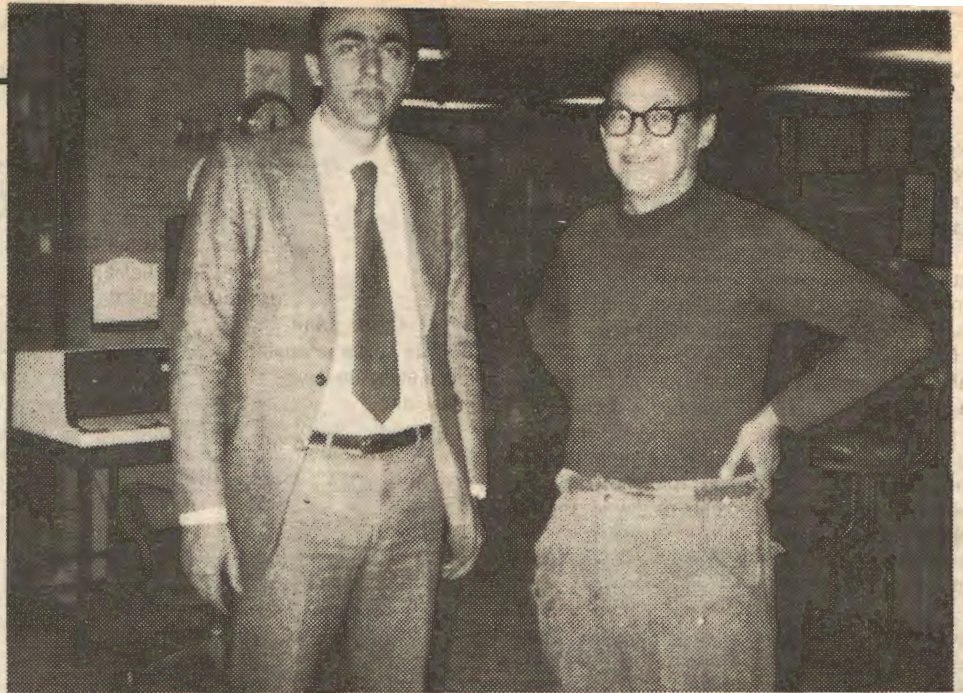
Завера нема. Најлакше је говорити о заверама. Постоје интереси. Југославија је била дужна. У огромним дуговима. Те дугове је требало вратити. Просто је фантастично да нико надлежан не жели да призна да су крајем седамдесетих и почетком осамдесетих у Југославији потписани нуклеарни програми у вредности од 250 милијарди долара. Стратешки ови простори нису били предвиђени ни за какве високе технологије, већ, обзиром на структуру становништва, неписменог и неинформисаног, под дугогодишњом комунистичком блокадом, за пласирање тзв. „прљавих технологија“. Овде би се производио најквалитетнији облик енергије, значи струја, која би се извозила на Запад у смислу отплате. Враћали бисмо дуг. Није вам чудно што нико не помиње некадашња дуговања, репрорамирања и слично? Дакле, шта то значи? Значи да не бисмо били ништа дуго него отпад који ће да опслужује отпатке. То би захтевало нашу милитантну државу, полицијску државу у којој нема ни говора о некој демократији.

А такву државу, сложићете се, већ имамо.

Зар санкције ниву уведене да се, између осталог, промени недемократски српски режим?

Да су хтели да нас казне због „агресије на Босну“, могли су да нас казне као ону јадну четворицу пилота. Буквално смо немоћни пред њиховом технологијом. Санкције су уведене да се Србија запосли преживљавањем. Онај ко нема шта да једе — а доћи ћемо у ту фазу — нема снаге да руши режим. Онај ко је уводио санкције то је морао да зна. Тешко је очекивати од шире популације да схвати шта их чека, јер тамо негде, у другим просторима где се то ради, постоје стотине људи који су плаћени да вам планирају судбину. А наша судбина је везана за сеобу мултинационалног капитала и експлоатацију ресурса, не само природних, већ и људских.

То је светска политика. Главни циљ финансијског капитала и даље је његова експанзи-

Са професором Марвином Минским, водећим светским математичарем и физичарем

ја, али га са Запада терају јер су поштрени еколошки услови за његову експлоатацију. Када неко овде каже екологија, сматрају га заљубљеним у природу. Страшно. А то је политика опстанка. Овај простор је идеалан: рудно богатство и вода, некавалитетно становништво које не прави проблеме и систем који командује информацијама, војском и полицијом. Ето, у новој влади, као и у прошлој, остаје исти министар полиције, а за екологију је постављен маргиналац. То су два кључна министарства која држе све информације. С времена на време нешто „процури“, као оно о опасном гориву за ракетне motore које се открило када се код Димитровграда преврнуо камион. Војник који је возио камион није знао шта вози, онај ко је дао наредбу, такође.

А то је тек почетак.

Мрачно. Уместо мржње и антисрпске завере, требало је по обичају следити траг новца?

Па, до јуче нико наводно није био заинтересован за ове просторе, а сада су одједном сви заинтересовани.

Какав би интерес могла имати Америка потписивањем хрватско-муслиманском споразума у Вашингтону и какве то последице може имати по Србију?

Ми не знамо тачно шта су они потписали, али из оног што знам да су пре намеравали, они се, с једне стране, додворавају том муслиманском свету кога има пуно у Европи. То им је званична политика. Незванично, помажу да се српско месо користи као топовско месо за разрешавање управо тог проблема: да не буде муслиманске државе на капији јужне Европе. Међутим, сигуран сам да се то неће тако завршити. Муслимани и Хрвати ће добити своје. А Србија ће и даље бити под великим притиском, пред ултиматумима и заокружењем.

Србија се затвара. За то постоје докази: изградња јужне магистрале — путне, железничке, нафтне, гасовода који повезује Иран, Ирак, Турску, Бугарску и Македонију. Србија се заобилази. Осим тога, Србија мора да се

чува да не би била увучена у сукоб. Као војна сила не представљамо баш ништа. Наши авиони су играчка за пионире.

ДОЛАЗАК НА ДУГЕ СТАЗЕ

Колико схватам, Ви сматрате да интересне зоне, бар што се Србије тиче, још увек нису дефинитивно решене?

Прво, овде упркос причама, нема великог капитала. Ова територија је била одређена да буде под контролом великих интересних сфера на путу Западна Европа — Блиски исток. Главни интерес је имала Немачка која традиционално има добре везе са Блиским истоком и коме већ деценијама испоручује, оружје, хемију и штошта друго. Интерес Сједињених Држава је да ову директну везу онемогуће. Преко нас водио је правац кретања. Војни и ракетни коридори ишли су преко Југославије. Такозвани руски југозападни фронт ишао је горе од Фурланије, преко Горског Котара на Београд и Румунију, а други део са Сицилије, преко Албаније, за бивши СССР. То је цела прича око интересних зона.

Немачка је страшно погрешила признавањем Хрватске и директним омогућавањем да се Србија затвори. Зато је Геншер поднео оставку. Додуше није требао да на једном пријему потапше државног секретара САД Бејкера по рамену и каже: Ми Немци смо увек на истој страни. Иначе, као велики светски дужници, одређена нам је изградња 45 нуклеарних електрана. Касније су смањили на 23 и на томе је остало. О томе сам раније много узалуд говорио, а сада додајем да се од тога није одустало. Као што знате, Хрватска улази у нуклеарни програм. На ред долази Босна.

За сада је дефинитивно да нам тамо следећу — касарне. Следећа фаза која следи у потписивању мировног споразума је долазак 50.000 америчких војника из Западне Немачке. По потписаном договору, Американци морају да напусте Немачку до 1995. Већ су дошли у Македонију, са малом групом, али инфраструктура је намештена за читаву бригада. Македонија је изгубила сваки суверени-

тет. Смешно, она од сада може да се зове како хоће — тамо су ушли Американци и оданде више изаћи неће. То је „тампон зона“ везана са Грчком.

Што се Босне тиче, људи не схватају шта значи када вам дође 50.000 војника. Ту су полигони, ту је уништавање ваздуха, воде, струје... У Немачкој је то јако скупо. Овде је цабе. И близу. Брзо ће све пребацити авионима. Већ су направљени прецизни распореди где ће бити касарне, инфраструктура путева, комуникација, одређен је и главнокомандујући. То је врло комплексан захват који је везан и за путеве, железницу, транспорт материјала, опрему, људе — све то чини запошљавање некој технологији на Западу. Бојим се да се не схвата колико је то прљава технологија.

Америка је, знате, ипак једна милитантна земља у којој 55 посто фирми директно ради за војску, а још 25 посто индиректно. Не може се очекивати да ће се десити оно што се десило 1963. када је Кенеди одбио да уђе у Кубу и Вијетнам и то платио главом. Такву армију и индустрију треба хранити. Они троше велике паре, али то наплаћују тако што вуку ресурсе из других крајева света. Основни стратешки интерес Америке каже да никад не треба да користиш своје док можеш туђе. Они користе туђе енергенте, своје развојне програме не реализују на својој територији. Своју околину не загађују, а себи подижу стандард.

ОПОЗИЦИЈУ НИСУ КУПИЛИ

Да ли се тзв. Аврамовићев, односно Милошевићев програм, може сматрати покушајем заштите и самопомоћи од будућих невоља?

Да режим заиста мисли на добробит народа, требало би да једва чекају да их опозиција сруши. И то брзо. Овај режим је у канџама велике светске политике, а сачињен је од људи који су својевремено због личне користи развојно упропастили земљу. Сада им долази време за наплату, од које се Србија ни-

када неће опоравити. Шта значи „економски програм“? Оборити инфлацију са 33 милиона посто на десет посто, може се и декретом... у року од 24 часа. То је Хитлер доказао. Али, од десет посто наниже претпоставља развој, оживљавање производње. За то нема шансе, јер овде није реч о економији, већ о политици. О чему се ради?

Ради се да је држава напросто банкротирала и више не може да одржава војску и полицију, своје органе репресије. Сада скупљају преостали новац од становништва и програм ће трајати док буде девизних залиха. А колико је то тачно, навешћу вам сопствени пример.

Имамо блокаду која траје две године, а пошто се принудно бавим трговином, у тој истој блокади успео сам да увезем и добијем све што ми је требало. Међутим, унутрашња блокада је јача него спољна. Она је трагична до те мере да ви, рецимо, не можете да превезете камион брашна из Сомбора за Београд док не тражите одобрење од Министарства за трговину и Милорада Унковића, једног од првих људи Слободана Милошевића. Привилегију имају само бивши директори социјалистичких фирми. То су чињенице. Друго, што се тиче нафтних деривата, постоји одлука владе бившег председника Шаиновића, који је потписао са Македонцима уговор да се дозвола за извоз даје само Југопетролу, Беопетролу и НИС-у. На то ме је упозорио министар из Македоније. Да се не шалим, јер ће ми све одузети на граници.

Треће, око Србије, у Румунији, Арапи су откупили читаве фарме на којима гаје свиње и продају их Србији. То месо није европског квалитета. Ти исти Арапи укрцавају у Србију цистерне са нафтом које плаћа црногорска мафија. Мени је један од њих рекао да тренутно у Србији вози 56 цистерни месечно. За кога? За црногорског председника, каже. Србија штети, јер не наплаћује царине, а грађани плаћају најскупљи бензин на свету. Наводно због санкција. То важи и за цигарете. Огроман новац се слива у џепове приватника, али само оних који су у вези са влашћу.

Да ли је то држава која мисли на развој? Није мислила ни бивша, не мисли ни ова.

Да је у Србији 1990. победила опозиција, да ли бисмо данас били у бољем положају?

Не верујем да би и у једној држави која је 40 и кусур година била врло актуелна са аспекта интересних сфера, могло тако лако да дође до промене власти а да је они на неки начин не контролишу. Ови простори су могли то да доживе, али опозиција није била довољно припремљена. Што ће рећи — нису их купили на време да би могли да учествују у будућем формирању тог друштвеног уређења, као што су учинили у Источној Европи. Треба да прође извесно време да Запад кроз своје канале помогне неке нове људе. За сада, оно што се лаички зове „шпијуни“, налази се само у режиму.

За Србију се врше пажљиве анализе ко какве шансе има и ко је какав, не би ли му се сутра помогло да дође на власт. Мислим да нема шансе да неко други овде дође а да не буде подржан од светских центара моћи. Највеће шансе имају бескрупулозни, они који кажу да у политици „нема места моралисању“. При томе мислим на изјаву господина Ђинђића, једног од потписника за укидање Министарства за екологију, пре две године.

Емотивни немају шта да траже. Њима се манипулише.

СВА СРЕДСТВА СУ ДОЗВОЉЕНА

Како би данас требало да се понаша она политичка снага која стратешки размишља?

За почетак, мора да разлучи шта је реално, а шта није реално, како на домаћем терену, тако и у спољној политици. У политици се користе све методе које постоје у теорији власти, од подмићивања до државног удара. Избегавати комунистички идеал — младе људе у политици. Опозиција је сама довољно неинформисана и неискуска да би у својим редовима гајила још неискусније. Млади људи треба да раде у својој струци, а ако одлуче да се баве политиком, они се пажљиво и дуго припремају. У озбиљној политици се не иде грлом у јагоде, јер је у питању бизнис са милионима људских живота.

Опозиција не верује да режим пада на квалитету воде, а не на идеологији. Народу није много стало до слободе. Слобода је апстрактна ствар, али људе највише брине здравље и будућност деце.

Недавно је председник Српског покрета обнове изнео тезу да поред парламентарне борбе треба ићи и ванпарламентарно. Ја се са тиме апсолутно слажем. Људи треба да изађу на улице. Макар само да седну. Подсетићу вас да је 1962. у Немачкој, у Вакерсдорфу, почела да се прави велика фабрика за прераду нуклеарног отпада. Студенти и сви напредни људи протест су отпочели тако што су сели око фабрике. Прво су почели да их туку, па убијају, па се протест проширио... тако су се створиле Црвене бригаде, али тамо се створио и Зелени покрет. А пазите, почели су са седењем...

Са професором Бруксом, председником Комитета за енергетику владе САД

О НАИВНОСТИ И НЕВИНОСТИ, 5

„Ако није било мјеста за живљење, а оно је мјеста за причање“, вели Његош. У неком другом тренутку би ми ова реченица вероватно промакла, али данас ми звучи као савршена формулација онога што, живећи све теже а читајући све више, већ дуго осећам. Да ли је писање, више него икад, надоместак живота, терапија, да ли је, ипак, бежање од стварности и када највише личи на прецизан докуменат о њој, отет забораву? Са неверицом и мучнином установљујем како је данас, за многе, па и за истинске писце, писање болест — излив жучи у мозак. Губитак компаса. Чепркање по старим ранама. Сувопарни и мазохистички плес по својим и туђим нервима. Метастаза запретених, лоше залечених, тињајућих комплекса. Утук на утук. Давање изјава, полемисање, заоштрено и поларизовано опредељивање, прозивање и етикетирање. Обелодањивање давних неспоразума и нових провалија. Са малом количином данас написаног више ће посла имати психолози, психијатри, социолози културе, него критичари и естетичари.

Читам Борбин фељтон: Шта данас пишу и објављују босански писци. Запажам „правило“: млади и нису богзна какви писци или то још увек нису, али не дају се предрасудама и пропаганди. Не мрзе, не деле, не баве се математиком, статистиком и геометријом простора и људи, не позивају на освету, чак ни на суд мада би на то имали највише права. Још чују музику уз фијук граната, а црним се хумором бране од ужаса. Старији, међутим, подлежу: злопамте, важу, супротстављају и пресуђују. Разумевам биолошку компоненту такве „поделе“, али нећу да биологизмом правдам стихове који то нису. Мом сензибилитету није лежала „без остатка“ поезија Изета Сарајлића, али сам веома волела (и волим) ову јесењиновску песничку фигуру наше бивше отаџбине) домовине, овог Песника без граница, и његове песме отешчале од свеколике љубави, разумевања и топлине. Те су песме штитиле, браниле, жалиле, волеле, разумеле и славиле Човека и Живот и Поезију, али и сваког човека, и свачији, макар и најбезначајнији живот, и сваку, макар и неуспелу песму. Читам, са зебњом и неразумевањем:

Са неверицом и мучнином установљујем како је данас, за многе, па и за истинске писце, писање болест — излив жучи у мозак. Губитак компаса. Чепркање по старим ранама. Сувопарни и мазохистички плес по својим и туђим нервима. Метастаза запретених, лоше залечених, тињајућих комплекса. Утук на утук. Обелодањивање давних неспоразума и нових провалија. Са малом количином написаног данас више ће посла имати психолози, психијатри, социолози културе, него критичари и естетичари.

Пише: Љиљана ШОП

Најприје,
ако је о вјешању ријеч,
треба објесити Радована,
а слике
слике ћемо вјешати потом...

Да се разумемо, ништа ја друкчије ни боље не мислим о Радовану Караџићу од господина Сарајлића. И премда немам илузија о достижној правди, желим да верујем како ће неки суд одвагати грехе свих ововремених усређитеља, ујединитеља, вођа и војсковођа, те да ће из за злочине стићи казна. Али да присуствујем позиву на вешање у песми — не могу и нећу. Браним се уверењем да тај поклич, преломљен визуелно у нешто што наликје стиховима — није песма. Песме не вешају, оне у најмању руку могу да буду испо-

вест вешаних, покланих, лелек жртава, као у **Балади о Стојковићима** Љубомира Симовића, као у **Јами** Ивана Горана Ковачића, као... тога нам барем, Боже опрости, никада није недостајало.

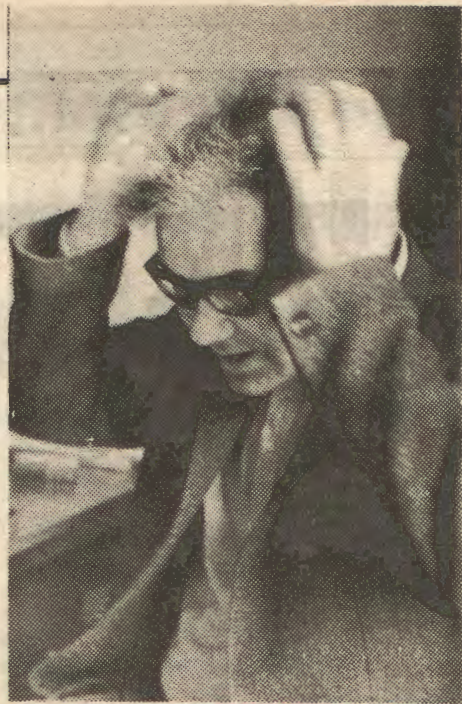
„Ако си за смртну казну, мораш да пристанеш да гледаш осуђеника који се рита, подригује и краља, кашље, који се тресе, растаје с душом. У прошлости су били поштенији, куповали су карту да би присуствовали извршењу смртне казне и лудо су се забављали. Ако сматраш да је смртна казна праведна, ти такође мораш да се „забављаш“ — док једеш, пијеш, док радиш било шта, али не можеш да се претвараш да тога нема, а да истовремено тврдиш да је легитимно“, пише Умберто Еко, есејистички свеколико проблематизујући увек актуелно питање за и против смртне казне и немилице шибалујући хипокрите који би да постоји, али да је не виде, да не угрози њихов душевни мир и малограђанску институцију породичне вечере. Сањајући праведну будућност, не могу да замислим срећног Изета Сарајлића, како уз чашицу посматра вешање Радована Караџића, с изразом блаженства и победничког задовољства на лицу. Или је свет полудео, или сам ја наивни и непоправљиви идеалиста, между прочим одрастао и на Сарајлићевој поезији, или ће књижевност (иако је ово књижевност) на нашим просторима, после овога рата, дефинитивно да оде дођавола.

И још „пева“ Сарајлић:
**Смеће смо очистили
у обје наше улице.
Како га, међутим, очистити
с околних брда?**

А ја у себи и наглас велим како је ово, у најбољу руку, афоризам, чињеница трагичне историје, прецизна критика политике, али није песма. Није, а ако то једном постане, онда ја више никада нећу знати шта је песма. А нећу ни жалити што не знам, престаћу да читам поезију.

И како то „Сарајлићи — и даље воле“, а потписују као поезију овакву симетричну прозивку:

Једини који би могао,
да не кажем и морао,
да напише
муслиманску варијанту
Скендерове „Стојанке мајке
Кнежпољке“
то је
Матија Бећковић.
Само што он то неће.
Осим талента
за тако нешто је потребна
и Скендерова људска ширина.

Изет Сарајлић: За или против
смртне казне?

је могућно мењати, резултат је увек истина). Истинитост исказа је уосталом једини начин провере оваких једначина/реченица. Тешко онима који их увек наново проверавају, потврђују, доживљавају у животу. У манифестацијама практичног живота. У себи и око себе. Ми народе око себе сматрамо или барем називамо у овом времену варварима, и они нас (и свет нас, али то је друга прича). Е па лепо, господе Срби, Хрвати (да ли и Словенци, без алузија на троједину краљевину), Муслимани (хајде да ми буде свеједно да ли је ово М историјско, политичко, правописно или параноидно, слово је у сваком случају безгрешно, за разлику од времена у коме нас тумаче и насловљавају) — сматрамо ли се међусобице варварима, сви смо то. Сви, и сваки од нас. Јесмо, док не докажемо супротно. Не другима, не свету, него једни другима и сами себи. Како?

Како? Ето питања на које ми све што се око мене догађа не даје ни надежни, охра-

рујући, почетни одговор. Рулет бесмисла све је убрзанији. Таман да кажем Даници: у праву си, нису побројане индивидуе (креатуре?) друштво за нашег монаха и светитеља, за нашег патријарха, кад оно патријарх московски и целе Русије, Алексеј Други („што представља знак посебне пажње, с обзиром да патријарх Алексеј Други не прима посете током Ускршњег поста“, мериторно закључује непотписана Политика) „у двочасовном разговору“ задржава Мирјану Марковић, која се дијалектиком ортодоксије (чуј ти мене!) комунизма у својој и туђим душама налази у вероватно случајном споју са српским социјалистима, у браку из идеје — ма шалим се. Да ме свакодневно, свим што чине (и пишу, што важи наравно за госпођу) не подсећају да је то то, да тако треба, па можда и да је то поштено (на свој начин), помислила бих да конфабулирам. Наравно, зашто не бих, та фантастика је будућност литерарног начина мишљења, немам појма шта у сфери политике догађа када се мисли на сличан начин. Вероватно катастрофе, катаклизме, ужаси и хаоси, а можда баш ништа. Елем, Данице Драшковић, чији је патријарх мање (или више) погрешно — лако је нама кад не разговарамо о папској безгрешности, привидно лако — изгледа да то и није наш дијалог, изгледа да нас фантастика стварности, чудо политичког лудила или ти лудило политичких чуда и упућује на исти одговор. Патријарси у посткомунистичким земљама, изгледа, морају да трпе све. И да испаштају грехе и последње протуве у своме народу. Зашто им безбожници одлазе то је друго питање. Све је политика.

Нушићи, Домановићи, где сте? Ово је ваше време, перо из руке да не испуштате не бисте стигли све да наликате. Госпођу министарку, рецимо, која је то постала захваљујући једној књижевној вечери. Министре нам свеколике, па и црвене, вољом једног човека и једне жене извучене, да послуже док се не нађу гори. Све је боље од рата, говориле су нам бабе и мајке и убедиле су нас. Тако ћемо ми и наша деца у том бољем од милине једва дисати, разумевајући Кочића боље но икад.

А ја у себи и наглас велим како је ово, у најбољу руку, интервју или „отворено писмо Матији Бећковићу“ у рубрици Писма читалаца. Не браним Матију, очигледно већ дуго времена уморног од племенитог србовања које је уродило овако горким и крвавим плодовима, изопачило се у новокомпонованом примитивизму, комерцијализовало и досегло тачку сопствене супротности. Али му и не узимам за грех повлачење, ћутање, затварање у себе и сопствену муку — ако је и утихнуо, верујем да је то од ужаса, и да само он зна како му је (као и Сарајелић уосталом). Морам, међутим, признати да сам од малена имала отпор према партизанској Стојанки, ангажованој песми доброг човека и доброг песника Куленовића, аутентичног господина и човекољупца, према коме се многи у животу нису понели ни људски ни господски. А имала сам дечији, интуитиван отпор искључиво због стиха о „освети пресветој“, још много пре размевљања песме у историјском и сваком другом контексту, пре свести о идеолошким и националним деобама. Тај отпор никада није нестао, а још мање посустао у тумачењу песама, све до најновијих. Отуда и ови редови, исписани с љубављу и мучнином, упркос аутоцензури која ми је све до јутрос шапутала да пишем о нечем другом, да не пристајем Изету Сарајлићу на муке какве сама још ни сам доживела па их стога можда у свему не разумем. Камо среће да нема ових редова, ни цитираних песама, ни Радована над којима су и уз које су Слободани и остали, те да читам Стихове за laku ноћ и Кога ће сутра возити таксисти и призивам песничку и бојемску лепоту нашег последњег виђења, пре деценију, у Грачаници. Ако пристанем на књижевна страстишта за кривце што се можда више нећемо срести, ни у Скадарлији ни на Баш-чаршији, и што ћемо и на небу — буде ли таквог сусрета — прво о њима па тек онда, можда, о поезији, увек се питам колико би народа, неуког и заведеног, ојађеног и заблуделог, морало због њих и са њима на то исто страстиште. Свачијег народа. У какву ли ће песму све то једном стати? Да ли тако настају Песме над песмама?

„Варвари су они који друге око себе сматрају варварима“, констатује Цветан Тодоров у књизи Ми и други. Одувек ме фасцинирала моћ да се сложени појмови дефинишу овако јасно, сажето, тачно, као што сам, по правилу, у њима налазила друкчије вредности: парадокс, хумор, песничку тензију, иронију умерену и на предмет дефинисања и на сопствени закључак. („Исток је увек источно од нас“, написао је својевремено Миодраг Павловић једну начином мишљења историчну реченицу коју годинама памтим као парадигму, као добар пример једначине: истина + умност = једноставност. Одабране чиниоце

LIČNOSTI
KOJE SU
OBELEŽILE
GODINU
BEOGRAD '93

Izbori mogu biti promašeni,
ali ovaj izbor je pravi.

NARUĐBENICA

Naručujem _____ komada knjige
„100 LIČNOSTI KOJE SU OBELEŽILE GODINU,
(Beograd, '93)
Cena knjige u slobodnoj prodaji je 15 dinara.
Uz ovaj kupon cena je 12 dinara.

Prezime i ime _____
Mesto _____
Ulica i broj _____
Telefon _____

Naruđbenice slati na adresu:
AGENCIJSKI CENTAR BORBA
Trg Nikole Pašića 7/II, 11000 Beograd

ЦРНА ГОРА: „ПРИНЦЕЗА КСЕНИЈА“ ПОНОВО НА ЦЕТИЊУ

СУЗЕ ЗБОГ ЗАБОРАВА

Најзначајнији културни догађај у Црној Гори у последње вријеме, посебно у оскудном позоришном животу, јесте, свакако, извођење драме „Принцеза Ксенија од Црне Горе“ младе црногорске редитељке Радмиле Војводић у Зетском дому на Цетињу. Аутор текста и редитељ ове изгнаничке тугованке дома Петровића, како је свој текст сама назвала, као да је мотив за причу тражила у нашем данашњем историјском тренутку тако трагично истоветном радњи њене драме, која говори о животу и смрти династије Петровића, Краља Николе, краљице Милене, принцезе Ксеније и осталих синова и кћери њихових најближих сарадника и министара у егзилу у Француској, у периоду од 1916 — 1921. године.

На изнова престоном граду Цетињу, у краљевском позоришту Зетски дом, на тренутак је поново зашустала свила, блеснуло крзно и чипка вечерњих тоалета црногорских дама и господе, које изискују обновљени китњастии стари ентеријер, да би Црногорци одмах потом били суочени са потресном причом о трагичном крају своје династије, причом која је без изузетка затекла гледаоце, ухватила их у забраву, незнању, помало постидјела и прилично уплакала.

За првих десетак представа колико их је до сада изведено, била је потребна велика доза сналажљивости да се до карте дође, јер се од момента приказивања „Принцезе Ксеније“ на Цетиње иде као на ходочашће.

ПОЛИТИКЕ КОЛИКО ПОРА

Радмила Војводић је написала прву праву грађанску драму савремене црногорске драматургије, којом је срушила магловиту представу коју просјечни гледалац има о последњим данима краљевске породице, као о лагодно проведеним по Паризу и француском југу“ и понудила мало познату истину о њиховој тешкој биједи, несрећи и понижавајућим данима у туђини. Њихова стална жеља за повратком у домовину, који им је са разних страна и на разне начине онемогућаван, ријечи остарјелог краља Николе „Над у Бога, па ћу Црногорцима пожељет Нову деветнаесту и сретан Божић и Христос се роди — на сред Цетиња“, као никада остварена нада, готово опчињеном гледалишту измамиле су и сузе.

У представи има политике онолико колико мора, јер све је било њен исход, изгнанство, детронизација и одузимање имовине Петровића, забрана повратка у земљу и пресудна улога тадашњег Београда, кроз казивања остарјеле Ксеније. Ауторка је за радњу ове породичне драме користила, поред познатих историјских података и мемоаре краљевих

Зашто су ову култ представу већ почели да називају сепаратистичком и зеленашком?

Пише: Брана ПЛАМЕНАЦ

министара, Ника Хајдуковића, Сима Поповића, Лазара Мијушковића као и легат Пера Шоћа. Изгнаничка тугованка дома Петровића јесте само кратко потресно подсећање, враћање у прошлост која недвосмислено показује да су ствари исте данас као и тада, да је заправо крахом династије Петровића стављена тачка на један славни дио ценогорске историје, у коме је ова малена држава била активан учесник међународних збивања у Европи, за разлику од садашњег тренутка, у коме, по ријечима њеног првог човјека, предсједника Момира Булатовића, „Утицај Црне Горе и њене политике на разјашњење кризе у Босни, раван је зујању комараца у сали гдје се одржава неки састанак“.

Због дубоког песимизма који неминовно обухвата гледаоца након представе, појачаног осјећаја да је Црна Гора одувјек била играчка у рукама београдских политичара, да Црногорци полако заборављају своју историју, чија богата грађа није нашла своје мјесто ни у литератури ни у националном позоришту, због повријеђеног националног поноса, „Принцезу Ксенију“ већ називају сепаратистичком и зеленашком представом.

„Радмила Војводић у 'Принцези Ксенији' покушава да уради оно што је, чини се, тако драгоцено за Црну Гору, да политику изменује политиком, естетиком, митове митовима, да ствари назове правим именом, да не врши замену тезе и појмова, да ствари постави тамо где да стоје, како би се неке здраве и непомоћене основе мало расуђивати о свему што нас је снашло“, каже у каталогу театролог Борка Павићевић, и непогрешиво цијени да „Војводићка веома јасно види да нису у питању митологије, митоманије, фолклори, песме цитати, приче и анегдоте које се пре-

тварају у своју стварност, већ да је у питању природа режима који су тренутно на власти. ШТО АУТОРИТАРНИЈИ РЕЖИМ У СРБИЈИ ТО ВЕЋИ ПРИТИСАК НА ПИТАЊЕ КО СУ ЦРНОГОРЦИ. Што чвршћа политичка пракса то веће певање и ударање о националне тамбасе.“

ЧУДАН ОСЈЕЋАЈ

„Принцеза Ксенија“ је једна од ријетких позоришних комада у коме готово да нема мјеста аплаузу. У току два часа, колико иначе траје, са позорнице се излива туга, плач, изгнаничка жал за домовином, која публици просто везује руке па не награђује адекватно, до самог краја, изврсну глуму Мире Ступице у улози Ксеније. Мира је изузетно успјешно „скинула“ староцрногорски говор, чиме је освојила цетињску публику, чак уопјешније од Црногораца Мише Јанкетића, који је убједљиво „вратио“ краља Николу у Зетски дом. Црногорце је импресионирао лијепа Ђурђија Цветић, која им је дочарала достојанствену краљиву Милену. Улогу младе Ксеније, краљевског секретара и савјетника, коју он често назива — великом, остварила је Варја Ђукић, а добра очекивања оправдао је, уосталом и читав ансамбл, прије свега Мило Мирановић и група младих глумаца Младен Нелевић, Жаклина Оштир, Александра Губеринић, Игор Филиповић, Гојко Балетић, Бранимир Поповић, Слободан Маруновић и Драгана Поповић.

О некој посебној, чудној атмосфери која се створила на Цетињу током и око њене представе Радмила Војводић каже: „Ја сам заиста фасцинирана доје мјере је то привукло пажњу публике. Постоји неки флуид између публике и представе, то осјећају и глумци, на то се у представи већ унапријед на неки начин рачуна, јер нам на крају долазе уплашени и избезумљени гледаоци. Чак ми је и Мира Ступица казала да у својој каријери тако нешто готово да није осјетила.“

Директор читавог пројекта је ранислав Мићуновић, сценографију је урадио арх. Слободан Митровић, костиме Борис Чакширан.

Специјално због премијере „Принцезе Ксеније“, из Париза, гдје иначе живи, на Цетиње, је допутовао принц Никола Петровић — Његош, унук краља Николе.

СРПСКА РЕЧ ПОЗИВА НА ПРЕТПЛАТУ

3 МЕСЕЦА
6 МЕСЕЦИ
12 МЕСЕЦИ

12 НОВИХ ДИНАРА
24 НОВА ДИНАРА
48 НОВИХ ДИНАРА

УПЛАТЕ извршити у корист „Српске речи“,
Београд, на жиро рачун (ЗА УПЛАТУ У
НОВИМ ДИНАРИМА) 40801-603-4-27562,
или (ЗА УПЛАТУ У СТАРИМ ДИНАРИМА, ПО
КУРСУ НБЈ) 60801-603-0-27562. Пети
примерак уплатнице послати на адресу
„Српске речи“, Бранкова 13-15, IV спрат,
11000 Београд. За остале информације
обратити се секретаријату Редакције на тел.
011/628-242 или 011/620-891

УПЛАТА ИЗ ИНОСТРАНСТВА: ЕВРОПА

3 МЕСЕЦА 40 ДЕМ или 25 УСД
6 МЕСЕЦИ 75 ДЕМ или 45 УСД
12 МЕСЕЦИ 140 ДЕМ или 85 УСД

ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ:

3 МЕСЕЦА 50 ДЕМ или 30 УСД
6 МЕСЕЦИ 95 ДЕМ или 55 УСД
12 МЕСЕЦИ 170 ДЕМ или 100 УСД

Информације на тел. 381 11 628-242 и 381 11 620-891

ЦЕНОВНИК ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА

А. ОГЛАС У КОЛОРУ

ЗАДЊА СТРАНА КОРИЦА ФОРМАТ 1/1 600 н. дин.
ОСТАЛЕ КОЛОР СТРАНЕ ФОРМАТ 1/1 400 н. дин.
ВИЊЕТА НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ 5/5 цм 200 н. дин.

Б. ОГЛАС ЦРНО-БЕЛИ

— Унутрашња страна, форма 1/1 300 н. дин.
— Унутрашња страна, формат 2/3 200 н. дин.
— Унутрашња страна, формат 1/2 150 н. дин.
— Унутрашња страна, формат 1/3 100 н. дин.
— Унутрашња страна, формат 1/4 80 н. дин.
— Унутрашња страна, формат 1/8 50 н. дин.

ПОПУСТИ

2—5 ОГЛАШАВАЊА 10%
6 И ВИШЕ ОГЛАШАВАЊА 20%

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања редакција „Српске речи“ обавештава читаоце да располаже комплетом бројева.

Комплетн или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број

40801-603-4-27562 (НОВИ ДИНАРИ)
60801-603-0-27562 (СТАРИ ДИНАРИ)

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ од бр 1. до бр.
Напишите који број наручујете.

(име и презиме)

(улица и број)

(место и поштански број)

РУСКО АМЕРИКАНСКО СРПСКА БАНКА

РАС БАНКА АД.

Београд Српских владара 24/2

тел: 688-805, 683-979

факс: 682-809